

Krajowa Rada Sądownictwa

K W A R T A L N I K

CENA 39 ZŁ (W TYM 0% VAT)

NUMER 3 (4)

WRZESIEŃ 2009

W NUMERZE:

•
Informacja z działalności
Krajowej Rady Sądownictwa
w 2008 r.

•
Najważniejsze opinie, stanowiska, uchwały
Krajowej Rady Sądownictwa
podjęte w okresie: 1.04. – 30.06.2009 r.

•
Współpraca międzynarodowa

•
Forum dyskusyjne

LEX

a Wolters Kluwer business

ISSN 1689-5088

SPIS TREŚCI

- 4** Informacja z działalności Krajowej Rady Sądownictwa w 2008 r.
- 24** Najważniejsze opinie, stanowiska, uchwały Krajowej Rady Sądownictwa podjęte w okresie: 1.04 – 30.06.2009 r.
 - 24** – Stanowisko KRS z 1.04.2009 r. w przedmiocie zaniepokojenia i dezaprobaty z powodu nasilających się ataków medialnych na wymiar sprawiedliwości
 - 24** – Stanowisko KRS z 2.04.2009 r. w przedmiocie założeń do ustawy o pracownikach sądów i prokuratury
 - 25** – Stanowisko KRS z 8.05.2009 r. w sprawie sposobu kształtowania i wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów sądów powszechnych
 - 26** – Stanowisko KRS z 8.05.2009 r. dotyczące ustawy z 23.01.2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157)
 - 31** – Stanowisko KRS z 4.06.2009 r. co do planowanych zmian ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw
 - 34** – Opinia KRS z 3.04.2009 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie funkcji oraz sposobu ustalania dodatków funkcyjnych przysługujących sędziom
 - 36** – Opinia KRS z 8.05.2009 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie delegowania sędziów do Ministerstwa Sprawiedliwości i Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz świadczeń przysługujących sędziom delegowanym poza stałe miejsce pełnienia służby
 - 36** – Opinia KRS z 5.06.2009 r. w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zniesienia niektórych sądów grodzkich oraz zmiany rozporządzenia w sprawie utworzenia sądów grodzkich
- 38** **Kalendarz wydarzeń**
 - 38** – Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgu, 14.05.2009 r.
 - 38** – Informacja o przebiegu Zebrania
 - 42** – Uchwała
 - 43** – Wręczenie medalu *Bene Merentibus Iustitiae*, 2.06.2009 r.
- 45** **Współpraca międzynarodowa**
 - 45** – Spotkania, wizyty i konferencje – Rafał Michalczewski
 - 47** – Udział delegacji KRS w Zgromadzeniu Ogólnym Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa w Bukareszcie – Rafał Michalczewski
 - 49** – Raport z wizyty delegacji polskiego wymiaru sprawiedliwości w Turcji – Karolina Janson-Ernert
- 51** **Forum dyskusyjne**
 - 51** – Głosa do orzeczenia TK z 15.01.2009 r. (K 45/07) – Paweł Sarnecki
 - 56** Międzynarodowe standardy szkolenia sędziów i kandydatów na sędziów – Przemysław Głębiński

KRAJOWA RADA SĄDOWNICTWA KWARTALNIK Kolegium redakcyjne

Redaktor naczelny
Krzysztof Grajewski
Z-ca redaktora naczelnego
Irena Piotrowska

Barbara Godlewska-Michalak
Małgorzata Niezgódka-Medek
Krzysztof Pluta

Sekretarz redakcji
Iwona Lewandowska
tel. (0-22) 535 82 58
e-mail: ilewandowska@wolterskluwer.pl

Redakcja numeru
Marta Wysocka

Patronat honorowy
SSN Stanisław Dąbrowski
Przewodniczący Krajowej Rady
Sądownictwa

Materiały do publikacji – o objętości do 15 stron znormalizowanego maszynopisu (ok. 25 tysięcy znaków) – przyjmujemy z dyskietką, płytą CD lub pocztą elektroniczną (z imieniem, nazwiskiem, krótkim CV oraz telefonami kontaktowymi). Artykuły o większej objętości – zaakceptowane do druku – Redakcja będzie odsyłała Autorom w celu ich skrócenia.

Do materiałów przysyłanych do redakcji przez absolwentów wydziałów prawa, doktorantów, asystentów i aplikantów powinna być dołączona rekomendacja (recenzja) opiekuna naukowego. Autor, przekazując redakcji tekst, przenosi na wydawcę wyłączne prawo do jego publikacji (prawa autorskie i wydawnicze). Redakcja zastrzega sobie możliwość dokonywania zmian w tekstach przeznaczonych do publikacji. Materiały niezamówione nie będą zwracane.

WYDAWCA

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a

Wolters Kluwer
Polska

WOLTERS KLUWER POLSKA

Dyrektor Działu Czasopism
Klaudiusz Kaleta
tel. (0-22) 535 83 13
e-mail: kkaleta@wolterskluwer.pl

Sekretariat
tel. (0-22) 535 82 03
fax (0-22) 535 83 32
e-mail: czasopisma@wolterskluwer.pl

Szczegółowe informacje o prenumeracie czasopisma można uzyskać pod numerem infolinii 0 800 120 188; fax (0-22) 535 82 05

Biuro Reklamy
tel. (0-22) 535 83 01

Skład i łamanie
A.P. GRAF, Warszawa

Druk: POZKAL, Inowrocław

Nakład 2000 egz.

INFORMACJA Z DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA w 2008 r.

I. Ogólna charakterystyka i najważniejsze zadania Krajowej Rady Sądownictwa

Z dniem wejścia w życie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r.¹ Krajowa Rada Sądownictwa, funkcjonująca do tej pory na podstawie przepisów ustawy z 20.12.1989 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa², znalazła swoje konstytucyjne umocowanie, które oznaczało istotne wzmocnienie jej ustrojowej pozycji. Wątpliwości oraz spory w doktrynie i piśmiennictwie prawniczym, jakie budzi ustrojowy charakter Rady ze względu na udział w jej składzie, poza sędziami, osób reprezentujących władzę ustawodawczą i wykonawczą, nie pozwalają na jednoznaczne zdefiniowanie tego organu. Krajowa Rada Sądownictwa nie może być jednak uważana za organ samorządu sędziowskiego. Artykuł 186 i art. 187 Konstytucji RP, odnoszące się do Krajowej Rady Sądownictwa, znajdują się w rozdziale VIII zatytułowanym „Sądy i Trybunały”, co niewątpliwie sytuuje Radę w grupie organów władzy sądowniczej, mimo że w świetle art. 175 ust. 1 Konstytucji RP nie jest ona organem wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 186 Konstytucji RP czyni Krajową Radę Sądownictwa strażnikiem niezależności sądów i niezawisłości sędziów oraz wyposaża w podstawowy instrument pozwalający na skuteczne wypełnianie tego zadania w postaci możliwości wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Obecnie obowiązująca ustawa z 27.07.2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa³ znacznie rozszerzyła zadania Rady oraz środki służące do ich wykonywania. Do najważniejszych zadań Krajowej Rady

Sądownictwa określonych w ustawie (poza zadaniem określonym w samej Konstytucji RP) należą:

- rozpatrywanie i ocena kandydatur do pełnienia urzędu sędziowskiego na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz na stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, w wojewódzkich sądach administracyjnych i w sądach wojskowych;
- przedstawianie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosków o powołanie sędziów w wymienionych sądach;
- rozpatrywanie wniosków o przeniesienie sędziego w stan spoczynku oraz rozpatrywanie wystąpień sędziów w stanie spoczynku o powrót na stanowisko sędziowskie;
- wybór rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych;
- wyrażanie opinii w sprawie powołania i odwołania prezesa albo wiceprezesa sądu powszechnego, albo sądu wojskowego;
- czuwanie nad przestrzeganiem – uchwalonych przez Radę 19.02.2003 r. w postaci zbioru – zasad etyki zawodowej sędziów⁴;
- opiniowanie projektów aktów prawnych w sprawach wynagrodzeń sędziowskich;
- opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sądownictwa i sędziów;
- możliwość zarządzenia przeprowadzenia wizytacji sądu lub jego jednostki organizacyjnej, lustracji działalności sądu w określonym zakresie oraz lustracji pracy sędziego, którego indywidualna sprawa podlega rozpatrzeniu przez Radę.

II. Priorytetowe cele Krajowej Rady Sądownictwa określone na 2008 r.

1. Za szczególnie ważne zadanie w 2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa uznała przede wszystkim swój aktywny udział w tworzeniu nowego modelu **sprawowania przez sądy wymiaru sprawiedliwości** w sytuacji zaistniałej po wydaniu przez Trybunał Konstytucyjny 24.10.2007 r. wyroku w sprawie (SK 7/06)⁵, uznającego za niezgodną z Konstytucją RP możliwość powierzania

asesorom sądowym przez Ministra Sprawiedliwości pełnienia czynności sędziowskich. Jeszcze przed

1 Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.

2 Dz. U. Nr 73, poz. 435.

3 Dz. U. Nr 100, poz. 1082 ze zm.

4 Uchwała nr 16/2003 z 19.02.2003 r. w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki zawodowej sędziów stanowiącego załącznik do uchwały, zob. strona: <http://www.krs.pl/admin/files/100139.doc>.

5 OTK ZU 2007/9A, poz. 108.

wydaniem przez TK tego rozstrzygnięcia Rada, przedstawiając swoje stanowisko, podkreśliła, że instytucja asesury wymaga gruntownej ustrojowej modyfikacji. Wskazała zasady, jakimi należy się kierować przy nowelizacji ustawy regulującej urząd sędziów powszechnych dla zachowania jej zgodności z Konstytucją RP. Rozważała dwa warianty dochodzenia do zawodu sędziego osób powoływanych do pełnienia tego urzędu po raz pierwszy: przez możliwość utworzenia nowego stanowiska sędziowskiego lub przez możliwość powoływania sędziów wyłącznie spośród osób wykonujących inne zawody prawnicze.

Trybunał Konstytucyjny, biorąc pod uwagę okoliczność, że natychmiastowe skutki jego wyroku doprowadziłyby do istotnego zmniejszenia liczby osób orzekających, a tym samym do znacznego wydłużenia czasu trwania postępowań sądowych, zwłaszcza w sprawach karnych, zdecydował się dać czas ustawodawcy na przygotowanie nowych rozwiązań przez określenie, że zakwestionowany art. 135 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych utraci moc obowiązującą z upływem 18 miesięcy od ogłoszenia wyroku (tj. z 5.05.2009 r.). Pilnego ustawowego rozstrzygnięcia wymagał przede wszystkim problem tych asesorów pełniących czynności sędziowskie, którzy w momencie wejścia w życie orzeczenia TK nie będą spełniać kryteriów określonych w art. 61 § 1 pkt 7 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych⁶.

Już na początku 2008 r., pomimo braku ustawowego uprawnienia do inicjatywy ustawodawczej w swoim stanowisku z 13.03.2008 r., Krajowa Rada Sądownictwa przygotowała własną propozycję, wyrażoną w formie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Będący wynikiem paromiesięcznej dyskusji projekt zakładał wprowadzenie w miejsce stanowiska asesora sądowego nowego w hierarchii stanowiska sędziego grodzkiego, pełniącego czynności sędziowskie w sądzie rejonowym, którego status byłby taki sam jak pozostałych sędziów powoływanych na stanowiska sędziowskie w sądach powszechnych, a więc byłby powoływany na czas nieokreślony i nieusuwalny ze stanowiska poza przypadkami przewidzianymi prawem. Jedyne, co miało go różnić od sędziego sądu rejonowego to wiek (wystarczało ukończenie 27 lat) oraz zakres spraw, jakie rozpoznawałby (nieskomplikowane o najmniejszym ciężarze gatunkowym). Ponadto, projekt zawierał przejściowe regulacje dla obecnych

asesorów, przewidując możliwość wcześniejszego ubiegania się przez nich o stanowiska sędziowskie. Zaproponowano w nim przy okazji nową metodę ustalania stawek podstawowych wynagrodzeń sędziów i aplikantów sądowych (zamiast dotychczasowej stawki bazowej miałaby zostać przyjęta stawka zobiektywizowana, obliczana na podstawie kategorii ekonomicznej, jaką jest rynek).

W kolejnym stanowisku z 10.04.2008 r. Rada wyraziła zaniepokojenie brakiem jakiegokolwiek propozycji ustawowego rozwiązania umożliwiającego asesorom sądowym, niespełniającym wymogu z art. 61 § 1 pkt 7 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, podjęcie starań o powołanie na urząd sędziego przed 5.05.2009 r. W ocenie Rady w tym dniu wygaśnie obowiązek powierzenia czynności orzeczniczych w sądach rejonowych ok. 1300 asesorom sądowym. Biorąc pod uwagę długotrwałość procedury powoływania na urząd sędziego (przeciętnie 9 do 12 miesięcy od momentu obwieszczenia o wolnym stanowisku do dnia wręczenia aktu powołania przez Prezydenta RP), Rada postulowała pilną potrzebę wprowadzenia rozwiązań umożliwiających ubieganie się przez asesorów o powołanie na urząd sędziego i ostrzegła przed zapaścią wymiaru sprawiedliwości, którą wywoła destabilizacja obsady w sądach rejonowych.

30.01.2008 r. i 17.04.2008 r. członkowie Rady spotkali się z Prezydentem RP. Podczas pierwszego ze spotkań poruszono najistotniejsze problemy władzy sądowniczej, tj. wydłużające się okresy oczekiwania na wręczenie powołań sędziowskich przez kandydatów rekomendowanych Prezydentowi RP przez Radę, odmowy powołań oraz pilną potrzebę stworzenia nowego modelu dojścia do służby sędziowskiej po wyroku Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającym niekonstytucyjność asesury w obecnym kształcie. W trakcie drugiego spotkania Prezydent RP wyraził chęć wnikliwego zapoznania się z projektem przedstawionym przez Radę, w którym znalazła się propozycja wprowadzenia w ustawie ustrojowej sądów powszechnych stanowiska „sędziego grodzkiego”. Nie wykluczył on wówczas możliwości wycofania się ze swojej wcześniejszej propozycji powołania „sędziego na czas określony” na rzecz projektu przygotowanego przez Krajową Radę Sądownictwa.

Rada nie ograniczyła się do przedstawienia własnego projektu dochodzenia do zawodu

⁶ Ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

sędziego, lecz zaproponowała dyskusję na ten temat i konfrontację różnych sposobów rozwiązania problemu. W tym celu zorganizowała 22.04.2008 r. w Warszawie konferencję „Urząd sędziego koroną zawodów prawniczych”. Konferencja stała się okazją do wymiany poglądów na temat reformy systemu sądownictwa i nowego modelu kariery sędziowskiej oraz zajęcia przez sędziów należnej im, najwyższej pozycji wśród zawodów prawniczych. Zaprezentowano na niej projekty Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Ministra Sprawiedliwości, Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” i Krajowej Rady Sądownictwa. Koncepcja Rady uzyskała przychylną opinię zarówno środowiska sędziowskiego, jak i Prezydenta RP, który w trosce o przyszłość polskiego wymiaru sprawiedliwości zrezygnował z własnego projektu zmiany Konstytucji RP i poparł propozycje przedstawione przez Radę. Uczestnicy konferencji podkreślali, że tylko kompleksowe zmiany rozpoczynające się już na etapie kształcenia przyszłych sędziów poprzez zmianę kognicji sądów oraz przekazanie części spraw referendarzom i asystentom, aż po zmiany wysokości wynagrodzeń sędziowskich, mogą zachęcić przedstawicieli innych zawodów prawniczych do obejmowania stanowisk sędziowskich. Uznano, że tylko głęboko i sprawnie przeprowadzona reforma może być podstawą stworzenia takiego modelu, w którym zawód sędziego stanie się rzeczywistą koroną zawodów prawniczych.

Szukając poparcia dla proponowanych przez Krajową Radę Sądownictwa rozwiązań, jej Przewodniczący i dwaj Wiceprzewodniczący spotkali się 8.05.2008 r. z Prezesem Rady Ministrów RP. Spotkanie poświęcone było konieczności stworzenia nowego modelu służby sędziowskiej w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 24.10.2007 r. Przedstawiciele Rady zapoznali Premiera z aktualną sytuacją wymiaru sprawiedliwości oraz zaprezentowali koncepcję urzędu sędziego jako korony zawodów prawniczych.

22–23.10.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa zorganizowała w Warszawie II Kongres Sędziów Polskich. Stał się on ważnym wydarzeniem w środowisku sędziowskim i był próbą dokonania oceny funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza w świetle zaproponowanego przez Radę modelu dochodzenia do zawodu sędziego. W obradach kongresu uczestniczyli, poza sędziami polskimi, także zaproszeni przez Radę goście zagraniczni, a wśród nich Przewodniczący Europejskiej

Sieci Rad Sądownictwa. W czasie otwarcia kongresu odczytano listy Prezydenta RP i Prezesa Rady Ministrów RP skierowane do jego uczestników. Ci ostatni, dzieląc przedstawione poglądy, że „tylko takie reformy, które zyskują poparcie ich adresatów i uwzględniają ich słuszne postulaty, mają szansę powodzenia”, oraz dostrzegając powagę obecnej sytuacji, zwrócili się w podjętej uchwale do najwyższych władz państwowych o pilne zorganizowanie spotkania z udziałem przedstawicieli wszystkich środowisk prawniczych w Polsce celem wypracowania trwałych rozwiązań, zapewniających społeczeństwu właściwe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości. **W uchwale podkreślono, że „przygotowywana zasadnicza reforma systemu dojścia do urzędu sędziego nie spełnia oczekiwań sędziów i innych środowisk prawniczych, a zapowiadane zmiany nie dają gwarancji, że o urząd sędziego będą ubiegać się najlepsi prawnicy”.**

Należy przypomnieć, że I Kongres Sędziów Polskich odbył się we wrześniu 1999 r. i był próbą podsumowania i oceny ówczesnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, a zwłaszcza procesu reformowania sądownictwa. Przy udziale najwyższych przedstawicieli wszystkich władz państwowych środowisko sędziowskie wskazało przyczyny „zapaści” sądownictwa i sposoby wyjścia z kryzysu. Wiele problemów udało się rozwiązać dzięki uchwaleniu nowych ustaw oraz skutecznemu wprowadzeniu zmian w przepisach procedury cywilnej i karnej. Skróceniu uległ czas trwania postępowań sądowych, m.in. po skomputeryzowaniu sekretariatów sądowych i sal rozpraw, a odrębny budżet sądownictwa pozwolił na poprawę warunków materialnych pracy sądów. Realizacji nie doczekały się tylko zapewnienia ówczesnego Premiera o rozwiązaniu w przyszłości problemu wynagrodzeń sędziowskich.

Pomimo opisanych powyżej działań i wysiłków Krajowej Rady Sądownictwa, do końca 2008 r. nie tylko nie weszły w życie, ale nawet nie uchwalono zmian w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych, określających drogi dojścia do zawodu sędziego po wyroku TK z 24.10.2007 r. Zmiany takie znalazły się dopiero w ustawie z 23.01.2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury⁷, która – po odrzuceniu przez Sejm RP weta Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – weszła w życie 4.03.2009 r. (w części istotnych dla

⁷ Dz. U. Nr 26, poz. 157.

sądownictwa powszechnego i wojskowego przepisów – 5.05.2009 r.). Wcześniej, bo jeszcze w 2008 r., Sejm RP odrzucił w pierwszym czytaniu projekt Prezydenta RP, przewidujący powstanie w sądach rejonowych stanowisk sędziów grodzkich, który uzyskał akceptację Krajowej Rady Sądownictwa wyrażoną w uchwale z 18.07.2008 r. (z kilkoma uwagami krytycznymi).

2. Trybunał Konstytucyjny 16.04.2008 r., po rozpoznaniu wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, ogłosił wyrok w sprawie (K 40/07)⁸, w którym orzekł niezgodność z Konstytucją RP art. 2a, art. 4 ust. 2 i art. 12 ust. 4 ustawy z 27.07.2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa. Przepisy te zostały dodane bądź zmienione ustawą z 16.03.2007 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa⁹. Stwierdzenie niezgodności z Konstytucją RP dotyczyło nowo wprowadzonej kompetencji w zakresie inspirowania i wspierania działań mających na celu ujednolicanie wykładni prawa w orzecznictwie sądów. Trybunał uznał, że niezgodna z Konstytucją RP jest konstrukcja przepisu art. 2a, gdyż nie określa uregulowanych w nim uprawnień wkraczając tym samym w sferę niezawisłości sędziów i niezależności sądów. Krajowa Rada Sądownictwa, stojąca na straży niezawisłości sędziów i niezależności sądów, nie może wpływać na interpretację i linię orzeczniczą sądów, gdyż byłoby to niezgodne ze strzeżeniem tej niezawisłości. Ponadto, zdaniem Trybunału, ustawodawca zwykły, dając Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego i Ministrowi Sprawiedliwości – jako członkom Krajowej Rady Sądownictwa – możliwość „wyrażania stanowiska w każdej sprawie” przez upoważnionych przez nich przedstawicieli, dopuścił się ingerencji w materię konstytucyjną (skład osobowy Rady). Niedookreślony status i kompetencje przedstawicieli przy trudnościach związanych z wykładnią wskazanego zwrotu doprowadziły do wniosku o niekonstytucyjność przedmiotowej zmiany ustawy, która wprowadziła specyficznych quasi-członków Rady, ustanawiając tym samym fasadowość członkostwa w Radzie wspomnianych trzech członków wchodzących w jej skład *ex officio* na czas pełnienia swoich funkcji.

Natomiast niezgodność art. 12 ust. 4 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa – w części obejmującej wyrażenie „w głosowaniu jawnym” – z Konstytucją RP wynika, według TK z faktu, że w głosowaniach, w których poruszane są problemy dotyczące osób, z którymi co najmniej pośrednio

związani mogą być członkowie Krajowej Rady Sądownictwa, wyłączenie możliwości tajnego głosowania w sposób istotny ogranicza ich swobodę głosowania. Związek ze środowiskiem sędziowskim czy parlamentarnym i wynikająca stąd kolizja między interesami tych środowisk a wolą poszczególnych członków Rady przy jednoczesnym wykluczeniu możliwości podejmowania decyzji w głosowaniu tajnym istotnie ograniczał swobodę decyzyjną członków Krajowej Rady Sądownictwa.

3. Dbałość o dobór najlepszych kandydatów do powołania na stanowiska sędziowskie była w 2008 r., podobnie jak w latach ubiegłych, podstawowym i najważniejszym zadaniem Krajowej Rady Sądownictwa. Na 13. posiedzeniach plenarnych Rada rozpatrywała wnioski o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, wnioski sędziów o powołanie na wyższe stanowiska sędziowskie oraz – pierwszy raz w historii swojej działalności – wnioski sędziów o tzw. awans poziomy. Ta ostatnia grupa wniosków była efektem zmiany ustawy z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych ustawą z 29.06.2007 r.¹⁰, przewidującej możliwość składania (w okresie od 1.07.2008 r. do 21.01.2009 r.) przez sędziów z odpowiednio długim stażem sędziowskim oraz spełniających inne kryteria wniosków o powołanie na stanowisko sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym. Przepisy powołanej ustawy, mimo uchylenia ich z 22.01.2009 r. ustawą z 19.12.2008 r.¹¹, poprzedzonego dwukrotnym wetem ze strony Prezydenta RP, obowiązywały Krajową Radę Sądownictwa (i w związku z przepisami przejściowymi obligują w dalszym ciągu) do rozpoznawania wszystkich wniosków o „awans poziomy”.

Rada podjęła w 2008 r. uchwały o przedstawieniu Prezydentowi RP wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego w stosunku do 897 osób, uchwały o odmowie objęcia wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego wobec 290 osób i uchwały o umorzeniu postępowania w przedmiocie wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego wobec 40 osób.

Ponadto, w okresie od 1.07.2008 r. do 31.12.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa podjęła

⁸ Dz. U. Nr 72, poz. 427.

⁹ Dz. U. Nr 73, poz. 484.

¹⁰ Dz. U. Nr 136, poz. 959.

¹¹ Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 4.

uchwały dotyczące przedstawienia Prezydentowi RP wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym (tzw. awanse poziome) w stosunku do 801 osób, uchwały o odmowie objęcia wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym i sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym wobec 33 osób i uchwały o umorzeniu postępowania w tym przedmiocie wobec 8 osób.

Krajowa Rada Sądownictwa podjęła również uchwały o przeniesieniu sędziego w stan spoczynku w stosunku do 21 sędziów, a wobec jednego sędziego uchwałę o odmowie przeniesienia w stan spoczynku.

Łącznie w 2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa podjęła 560 uchwał dotyczących 2308 osób oraz uchwałę o skierowaniu wniosku do Trybunału Konstytucyjnego. Przedstawione liczby wskazują, że był to prawdopodobnie najbardziej „pracowity” rok w dotychczasowej historii, który wymógł konieczność wydłużenia z trzech do czterech dni comiesięcznych posiedzeń Rady, a także zwiększenia liczby posiedzeń.

Starania Krajowej Rady Sądownictwa o dobór najlepszych kandydatów do powołania na stanowiska sędziowskie napotkały w 2008 r. istotną przeszkodę. W wyroku z 29.11.2007 r. (SK 43/06)¹² Trybunał Konstytucyjny, na skutek skargi konstytucyjnej jednego z sędziów, orzekł, że kryteria **oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie** powinny wynikać z przepisów ustawy, a nie jak poprzednio, z uchwały podjętej przez Krajową Radę Sądownictwa, i uznał art. 2 ust. 2 pkt 2 ustawy z 27.07.2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa za niezgodny z art. 60 Konstytucji RP. Przepis ten utracił moc 5.12.2007 r. Rada Ministrów przedstawiła Radzie projekt ustawy zmieniającej ustawę – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektóre inne ustawy. W projekcie określono kryteria oceny kandydatów ubiegających się o stanowiska sędziowskie. Krajowa Rada Sądownictwa 5.11.2008 r. negatywnie zaopiniowała przedstawione propozycje z uwagi na zawarte w nich dysproporcje w zakresie podstaw do oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie, pochodzących z sądów i z innych zawodów prawniczych. Z negatywną opinią Rady spotkała się również propozycja zmiany ustawy z 27.07.2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa. Ustalenie kryteriów, jakie Rada miałaby brać pod

uwagę przy rozpatrywaniu i ocenie kandydatów na stanowiska sędziowskie, w nieuzasadniony sposób ograniczyłoby swobodę dokonania kompleksowej oceny i stanowiłoby próbę ograniczenia kompetencji organu konstytucyjnego. Ponadto, Rada zwróciła uwagę na niedopuszczalność regulowania trybu i sposobu dokonywania oceny kwalifikacji kandydatów do objęcia wolnego stanowiska sędziowskiego w sądzie powszechnym w drodze rozporządzenia w sytuacji, gdy materia ta podlega regulacji ustawowej.

Krajowa Rada Sądownictwa 5.11.2008 r. negatywnie zaopiniowała projekt ustawy o państwowych egzaminach prawniczych. W ocenie Rady proponowane rozwiązania doprowadziłyby do niepotrzebnej unifikacji szkoleń, prowadzonych w ramach poszczególnych aplikacji, a uznanie zawodu sędziego za ukoronowanie kariery prawniczej byłoby iluzoryczne w sytuacji stworzenia przez projektodawcę możliwości ubiegania się o stanowisko sędziowskie osobom, które po zaledwie czteroletnim okresie wykonywania zawodu doradcy prawnego zdałyby egzamin prawniczy II stopnia.

W opinii z 12.06.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa wyraziła głęboki niepokój zawartą w projekcie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury koncepcją nowego unormowania drogi dojścia do urzędu sędziego. Oceniając krytycznie przyjęte w projekcie rozwiązania uznała, że proponowane zmiany dotyczące procesu kształcenia kandydatów na sędziów w toku aplikacji sądowej i szkoleń zawodowych są niezgodne z zasadami przyjętymi w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Koncepcja powstania nowej instytucji zajmującej się kompleksowo kształceniem i doskonaleniem zawodowym sędziów, w której pełnię kompetencji przyznano władzy wykonawczej, wzbudziła sprzeciw Rady, która wyraziła zdecydowanie negatywną opinię o kształcie procesu szkolenia, w którym kluczową rolę miałby odgrywać Dyrektor Szkoły powoływany przez członka rządu, jakim jest Minister Sprawiedliwości. Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła, że projekt jest niezgodny z Opinią Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE) Nr 10 (2007), wyrażoną 23.11.2007 r. Zgodnie z Europejską Kartą Ustawowych Zasad Dotyczących Sędziów prawo do selekcji, rekrutacji i szkoleń wstępnych musi gwarantować organizowanie

¹² Dz. U. z 2007 r. Nr 227, poz. 1680.

ich w sposób przygotowujący do właściwego wykonywania obowiązków sędziego. W procedurze tej organ, którego skład stanowią co najmniej w połowie sędziowie wybierani przez sędziów, musi mieć prawo do zapewnienia właściwego programu szkolenia i takiej jego organizacji, które pozwolą zrealizować wymagania otwartego umysłu, fachowości i bezstronności – elementów związanych z wykonywaniem obowiązków sędziego. Każda decyzja dotycząca selekcji, rekrutacji, powołania na stanowisko, kariery zawodowej czy zakończenia służby przez sędziego musi być podejmowana z udziałem tego niezależnego organu. Niepokój Rady budziły też niektóre szczegółowe rozwiązania, jak np. wymóg odbycia przez aplikantów sędziowskich, po zdanym egzaminie, stażu na stanowiskach asystenta i referendarza. Wydłuża on aż do 54 miesięcy czas trwania aplikacji, i to w sytuacji gdy kandydat na aplikanta musi wcześniej odbyć 12-miesięczną aplikację ogólną.

Swoją negatywną opinię wyrażoną 12.06.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa podtrzymała 21.10.2008 r., opiniując projekt ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury wraz ze sprawozdaniem podkomisji nadzwyczajnej o tym projekcie. W opinii tej Rada podtrzymała swoje stanowisko co do celowości wprowadzenia instytucji sędziego grodzkiego oraz z niepokojem zauważyła, że przedstawiony Sejmowi projekt odbiega w treści od projektu wcześniej przez nią opiniowanego. Rada zwróciła też uwagę na konieczność dokonania istotnych zmian w projekcie poprzez przyznanie Krajowej Radzie Sądownictwa kompetencji do opiniowania każdego kandydata na stanowisko Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, przywrócenia regulacji przewidującej wybór przewodniczącego Rady Programowej i zastępcy przewodniczącego przez Radę spośród jej członków. Zastrzeżenia i krytyczne uwagi Rady, dotyczące proponowanych w projekcie rozwiązań, członkowie Rady przedstawili obu izbom parlamentu. Nie znalazły one jednak uznania parlamentarzystów podczas posiedzeń komisji sejmowych i senackich. Ustawa o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury stała się w 2009 r. obowiązującym prawem.

Kolejny problem, z jakim przyszło się zmierzyć Krajowej Radzie Sądownictwa w 2008 r. przy rozpatrywaniu i ocenie kandydatur do pełnienia urzędu sędziowskiego, był następstwem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 27.05.2008 r. (SK 57/06)¹³. Trybunał, po rozpoznaniu skargi

konstytucyjnej jednego z sędziów sądu rejonowego, który zgłosił swoją kandydaturę na wolne stanowisko sędziego sądu okręgowego (do stanowiska tego pretendowali także inni kandydaci), orzekł niezgodność z Konstytucją RP art. 13 ust. 2 zd. 2 ustawy z 27.07.2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa w zakresie, w jakim dotyczy art. 2 ust. 1 pkt 3 w zw. z pkt 2 tej ustawy. Wyrok ten oznacza wyeliminowanie przepisu ustawy, który wykluczał możliwość wniesienia (przez zainteresowanego kandydata na sędziego) odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, odmawiającej przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o powołanie go do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego. Bezpośrednio po utracie mocy obowiązującej przez zakwestionowany przepis Rada wstrzymywała się – w przypadkach, gdy o określone stanowisko sędziowskie ubiegało się dwóch lub więcej kandydatów – z przedstawieniem Prezydentowi RP wniosków o powołanie kandydatów zaopiniowanych pozytywnie, do czasu uprawomocnienia się uchwał o nieprzedstawieniu do powołania pozostałych kandydatów. Następnie wobec znacznego wydłużenia się procedury nominacyjnej przy takiej praktyce, Rada zajęła stanowisko, że należy przedstawiać Prezydentowi RP wnioski o powołanie pozytywnie ocenionych przez nią kandydatów niezwłocznie i bez oczekiwania na uprawomocnienie się uchwał o nieprzedstawieniu pozostałych kandydatów.

W 2008 r. Sąd Najwyższy nie rozpoznał żadnego z wniesionych odwołań od tego rodzaju uchwał Rady.

4. Podobnie, jak w 2007 r., Krajowa Rada Sądownictwa kontynuowała w 2008 r. zdecydowane działania w **kierunku doprowadzenia do wzrostu wynagrodzeń sędziowskich**.

Wynagrodzeń sędziowskich dotyczyły stanowiska Rady wyrażone 7.02.2008 r. i 13.03.2008 r. W pierwszym z nich Krajowa Rada Sądownictwa z aprobatą przyjęła działania rządu zmierzające do podwyższenia wynagrodzeń sędziowskich. W stanowisku zaznaczono jednak, że podstawowym mankamentem proponowanego rozwiązania było powiązanie tych wynagrodzeń z arbitralnie ustalaną kwotą bazową. W ocenie Rady proponowany wzrost wynagrodzenia sędziowskiego o 25% powinien nastąpić z 1.07.2008 r. w związku z napiętą sytuacją w środowisku sędziowskim, wynikającą z rozgoryczenia

¹³ Dz. U. Nr 96, poz. 621.

sędziów wynikami działań rządu w sferze wynagrodzeń. W drugim stanowisku Krajowa Rada Sądownictwa nie zgłosiła żadnych uwag do projektu rozporządzenia Prezydenta RP, zmieniającego rozporządzenie w sprawie stawek podstawowych wynagrodzenia zasadniczego sędziów, asesorów i aplikantów sądowych. Projekt ten przewidujący wzrost wynagrodzenia sędziów (poprzez istotną zmianę mnożników średnio o ponad 20%) uzyskał aprobatę Rady, która wystosowała do Prezesa Rady Ministrów stosowne pismo. Ostatecznie jednak rozporządzenie to nie uzyskało kontrasygnaty Premiera.

Podczas wspomnianego wcześniej spotkania 8.05.2008 r. z Prezesem Rady Ministrów RP przedstawiciele Rady wyrazili pogląd, że w obecnych realiach zawód sędziego jest coraz mniej atrakcyjny finansowo, czego efektem są liczne odejścia sędziów ze służby, oraz że tylko znaczący i trwały wzrost wynagrodzeń sędziowskich mógłby ten proces zahamować oraz spowodować napływ do zawodu najlepszych prawników z odpowiednim stażem i doświadczeniem w innych zawodach prawniczych. Już 14.05.2008 r. Rada w swoim stanowisku po raz kolejny zwróciła się do przedstawicieli władzy ustawodawczej i wykonawczej o podjęcie zdecydowanych działań, zmierzających do zapewnienia sędziom godziwego wynagrodzenia, wskazując przy tym, że nie jest to tylko wewnętrzna sprawa Polski. Zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy jednoznacznie wskazuje, że wynagrodzenia sędziów są istotnym elementem niezawisłości i bezstronności sędziego.

Krajowa Rada Sądownictwa od lat postulowała potrzebę odpowiedniego uregulowania wynagrodzeń i sygnalizowała drastyczne ich obniżanie. Rada szukając optymalnych rozwiązań systemowych, prowadzących do zmiany istniejącej sytuacji proponowała nowelizację ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez wprowadzenie nowego, stałego składnika wynagrodzenia sędziów w postaci „dodatku orzeczniczego”. Proponowana zmiana miała mieć charakter doraźny i obowiązywać do czasu stworzenia przez rząd stałych mechanizmów ustalania wynagrodzeń sędziowskich, opartych na obiektywnych kryteriach rynkowych.

W stanowisku z 12.06.2008 r. w sprawie dodatku orzeczniczego Krajowa Rada Sądownictwa proponowała stosowną nowelizację art. 91 § 6 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Stanowisko to, obszernie uzasadnione, było analizowane w Ministerstwie Sprawiedliwości. Niestety

zainteresowanie tą propozycją, mającą mieć charakter przejściowy, było krótkotrwałe i nie skutkowało podjęciem żadnych działań legislacyjnych.

15.07.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa, przy okazji opiniowania projektów budżetów sądów powszechnych i wojskowych oraz budżetu Rady, zgłosiła wiele uwag. Dotyczyły one konieczności bezwzględnego, systemowego rozwiązania problemów wynagrodzeń sędziowskich. W ocenie Rady, koncepcja urzędu sędziego jako ukoronowania kariery prawniczej z oczywistych względów musi się wiązać z godnym i stabilnym poziomem wynagrodzenia, i jedynie natychmiastowy wzrost wynagrodzeń o 50% w zadowalającym stopniu zrealizowałby standardy konstytucyjne i europejskie.

Brak reakcji organów państwa na sygnalizowane problemy i aprobata wadliwego sposobu ustalania wynagrodzeń sędziowskich były powodem wystąpienia Krajowej Rady Sądownictwa do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności z Konstytucją RP art. 91 § 1, § 1a, § 1b ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych z 27.07.2001 r. w zw. z § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 6.05.2003 r. w sprawie stawek podstawowych wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów powszechnych¹⁴. We wniosku tym, stanowiącym załącznik do uchwały Rady z 16.07.2008 r., Krajowa Rada Sądownictwa wskazała, że sędziowie są jedyną grupą zawodową, której warunki pracy i płacy są przedmiotem regulacji konstytucyjnej, a system wynagrodzeń sędziowskich jest jednym z istotnych elementów gwarantujących niezależne sprawowanie władzy sądowniczej. W uzasadnieniu wniosku do Trybunału Rada powołała się m.in. na liczne umowy prawa międzynarodowego ratyfikowane przez Polskę, zalecające przeznaczenie właściwych i odpowiednich środków na finansowanie sądownictwa, a także zamieściła wykres obrazujący tendencję zniżkową poziomu wynagrodzenia sędziowskiego w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej na przestrzeni kilkunastu lat – od 1995 r. Do chwili obecnej Trybunał Konstytucyjny nie rozpoznał tego wniosku.

Również w uchwale II Kongresu Sędziów Polskich z 23.10.2008 r. uczestniczący w nim sędziowie wskazali, że istniejący system wynagradzania sędziów i warunki pracy w sądach powodują, że przedstawiciele

¹⁴ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 6.05.2003 r. w sprawie stawek podstawowych wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów powszechnych, asesorów i aplikantów sądowych oraz stawek dodatku funkcyjnego sędziów (Dz. U. Nr 83, poz. 761).

innych zawodów prawniczych nie są zainteresowani powołaniem na stanowiska sędziowskie. Dlatego postulowane od lat przez sędziów i Krajową Radę Sądownictwa powiązanie wynagrodzeń sędziowskich ze średnią krajową w gospodarce narodowej oraz ustanowienie właściwego mechanizmu kształtowania tych wynagrodzeń. Model zawodu sędziego jako ukoronowanie zawodów prawniczych, choć bliski wszystkim, musiałby się wiązać z reformą systemu wynagrodzeń sędziowskich.

W stanowisku z 10.09.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa podkreśliła swoje pozytywne nastawienie do wszystkich działań zmierzających do podwyższenia wynagrodzeń sędziowskich oraz przestrzegając przed likwidacją tzw. awansu poziomego, którego zniesienie może zrodzić wątpliwość natury konstytucyjnej z uwagi na ochronę praw nabytych.

Zasady wynagradzania sędziów były jednym z tematów spotkania członków Krajowej Rady Sądownictwa z sędziami okręgu apelacji lubelskiej 12.09.2008 r.

W listopadzie 2008 r. Minister Sprawiedliwości przedstawił projekt nowelizacji ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zakładający oderwanie wynagrodzeń sędziowskich od sztucznie ustalonej kwoty bazowej i powiązanie ich z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce oraz zawierający gwarancję nieobniżania płacy sędziego nawet w przypadku obniżenia się przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce. Projekt zawierał też wprowadzenie tzw. trzeciej stawki awansowej dla sędziów z długoletnim stażem pracy.

W stanowisku z 10.12.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa wyraziła zadowolenie z przyjęcia postulatu powiązania systemu wynagrodzeń sędziowskich z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce. Jednak analizując proponowane zmiany w kontekście art. 178 ust. 2 Konstytucji RP (zapewniającego sędziom wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu), Rada uznała projekt za niezadowalający m.in. w zakresie zaproponowanych mnożników. Zwróciła uwagę, że mnożniki te powodują dalsze niedoszacowanie płac sędziowskich, a w wartościach bezwzględnych projektowana zmiana wysokości wynagrodzeń sędziowskich nie jest znacząca i nie odpowiada zgłaszanym od lat oczekiwaniom.

5. Działania podjęte przez Radę w związku z postanowieniem Prezydenta RP o odmowie powołań sędziowskich

3.01.2008 r. Prezydent RP zamieścił w „Monitorze Polskim” postanowienie o odmowie powołania na stanowisko sędziowskie 9 osób przedstawionych

mu przez Krajową Radę Sądownictwa z wnioskami o powołanie. Przez 17 lat nie zdarzył się przypadek odmowy mianowania przez Głowę Państwa na urząd sędziego kandydata przedstawionego przez Radę. Był to poprawny zwyczaj konstytucyjny. Odmowa powołania nastąpiła bez uzasadnienia i miała szczególne znaczenie zarówno dla Rady, jak i rekomendowanych przez nią kandydatów, stawiając tych ostatnich w nader kłopotliwej sytuacji. Zdaniem Rady, kandydat na urząd sędziego powinien być poinformowany o przyczynach odrzucenia jego kandydatury oraz o przesłankach, które zdecydowały o negatywnej decyzji Prezydenta RP.

Mając powyższe względy na uwadze, Rada zwróciła się do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz do Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego o rozważenie możliwości wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego, przewidzianym w art. 192 Konstytucji RP. Jego istota miała dotyczyć tego, czy Prezydent RP ma prawo ponownie merytorycznie ocenić kandydata na urząd sędziowski, skoro zgodnie z ustawą czyni to Krajowa Rada Sądownictwa. Z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego wystąpił Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Trybunał Konstytucyjny postanowił umorzyć postępowanie (Kpt 1/08)¹⁵ ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku. W swoim orzeczeniu z 23.06.2008 r. Trybunał stwierdził, że spór kompetencyjny tu nie zachodzi. Byłoby tak w sytuacji odrzucenia odpowiednim aktem przez Prezydenta RP opinii Krajowej Rady Sądownictwa lub oświadczenia przez Prezydenta RP, że przy powołaniu sędziego korzystał z innych opinii. Postanowienie Prezydenta RP z 3.01.2008 r. w sprawie odmowy powołania do urzędu sędziowskiego nie może być zakwalifikowane jako wykonywanie kompetencji opiniodawczych Rady. Przemawia przeciwko temu brak uzasadnień odmów powołań na stanowiska sędziowskie, co uniemożliwia zbadanie przesłanek, jakimi kierował się Prezydent RP przy wydawaniu postanowień. Trybunał Konstytucyjny zwrócił także uwagę na szczególną konstytucyjną rolę Prezydenta jako „najwyższego przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej” (art. 126 ust. 1 Konstytucji RP) oraz brak obowiązku uzasadniania „postanowienia Prezydenta”, wynikającego z polskiego ustawodawstwa.

Podczas spotkania członków Krajowej Rady Sądownictwa z Prezydentem RP, które odbyło się

¹⁵ Zob. na stronie: www.krs.pl/admin/files/100418.pdf.

30.01.2008 r., poruszony został m.in. problem odmowy powołań do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego. Prezydent podtrzymał swoje stanowisko co do tego, że art. 179 Konstytucji RP nie nakłada na niego obowiązku uwzględnienia wniosku Rady o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego.

W Trybunale Konstytucyjnym zawisły sprawy ze skarg konstytucyjnych osób niepowołanych przez Prezydenta RP na stanowiska sędziowskie, w związku z czym Naczelny Sąd Administracyjny zawiesił postępowania w sprawach ze skarg tych osób na postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, odrzucające skargi na postanowienie Prezydenta RP.

III. Opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sądownictwa i sędziów oraz projektów planów finansowych dla sądów powszechnych

Obowiązek opiniowania projektów aktów normatywnych jest drugim z najważniejszych zadań Krajowej Rady Sądownictwa określonych w ustawach. Wykonując go Rada przyjęła w 2008 r. – 23 stanowiska, 32 opinie i 16 uchwał oraz przekazała je organom, które zwróciły się o ich podjęcie. Ponadto, upoważnieni członkowie Rady brali udział w posiedzeniach sejmowych i senackich komisji i podkomisji w trakcie prac nad ustawami dotyczącymi sądów i sędziów.

17.01.2008 r. Minister Sprawiedliwości przesłał Krajowej Radzie Sądownictwa do zaopiniowania dwa projekty założeń: w zakresie racjonalizacji i uelastycznienia struktury organizacyjnej sądów powszechnych, wzmocnienia statusu sędziego i kariery sędziowskiej oraz w zakresie uregulowania dostępu do zawodów prawniczych. W ocenie Rady, zaprezentowanej w stanowisku z 7.02.2008 r., założenia miały roboczy charakter, a ich ocenę utrudniał brak poszerzonego uzasadnienia. Sformułowane zostały niejasno i niespójnie, a ich zrozumienie nastroczało trudności tym bardziej, że dotyczyły zróżnicowanej materii zarówno o znacznym stopniu ogólności, jak i zagadnień bardzo szczegółowych. Skomplikowana w stopniu uzasadniającym twierdzenie o braku racjonalności była w szczególności projektowana procedura uzyskiwania nominacji na stanowisko sędziego „w drodze konkursu”. Projekt wkraczał też w uregulowane w Konstytucji RP kompetencje w zakresie powierzenia władzy sądowniczej, umniejszając w niedopuszczalny sposób rolę Krajowej Rady Sądownictwa. Była w nim widoczna tendencja do zwiększenia kompetencji władzy wykonawczej (Ministra Sprawiedliwości) w stosunku do sędziów i sądów kosztem kompetencji Krajowej Rady Sądownictwa.

13.03.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa pozytywnie zaopiniowała poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz

niektórych innych ustaw, aprobując, poza wyjątkami, zarówno kierunek zamierzonej zmiany, jak i treść poszczególnych przepisów. W szczególności Rada opowiedziała się za zachowaniem wyrażonej w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego i we wspierających je wypowiedziach doktryny – nadrzędności zasady dobra dziecka oraz potrzeby udzielenia ochrony rodzinie nad bezwzględną supremacją zasady prawdy obiektywnej. Obawy co do jednolitości orzecznictwa zgłosiła natomiast przy ocenie przewidzianych w projekcie klauzul „dobrych obyczajów” oraz „rozsądku i słuszności” zapożyczonych z dorobku innych państw. Zajął też negatywne stanowisko wobec mechanicznie skopiowanej z obcych wzorów prawnych koncepcji porozumienia rodziców co do powierzenia im wspólnego sprawowania władzy rodzicielskiej po orzeczeniu rozvodu, nawiązującej do amerykańskiego wzorca tzw. planu wychowawczego. Rada wysunęła wreszcie postulat wydania – po uchwaleniu projektowanych zmian – tekstu jednolitego kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Po wyborach parlamentarnych w październiku 2007 r. rząd przyjął założenia rozdzielenia funkcji Prokuratora Generalnego od Ministra Sprawiedliwości. Krajowa Rada Sądownictwa 13.03.2008 r. pozytywnie zaopiniowała przedstawione w projekcie ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw propozycje rozdzielenia tych stanowisk, wprowadzenia kadencyjności pełnienia funkcji przez prokuratorów oraz powołania Krajowej Rady Prokuratorów. Zastrzeżenia Rady wzbudziło jednak, wątpliwe co do zgodności z Konstytucją RP, rozwiązanie przewidujące powoływanie Prokuratora Generalnego przez Marszałka Sejmu, w przypadku gdy nie dojdzie do jego powołania przez Sejm spośród dwóch kandydatów wskazanych przez Prezydenta RP w ciągu dwóch miesięcy.

Również 13.03.2008 r. Rada negatywnie oceniła poselski projekt ustawy o czynnościach operacyjno-rozpoznawczych, jednoznacznie stwierdzając, że zamierzona przez autorów projektu unifikacja problematyki w jednym akcie prawnym, została ograniczona do wybiórczego uchylenia przepisów normujących te kwestie w dotychczasowych ustawach i umieszczenia ich kompilacji w przedmiotowym projekcie. Projekt ten jest przejawem niepotrzebnej legislacji. Poza uwagą dotyczącą celowości tworzenia nowego aktu prawnego, Rada przedstawiła także szczegółowe, dość liczne zastrzeżenia co do jego konkretnych przepisów.

Krajowa Rada Sądownictwa 9.04.2008 r. pozytywnie zaopiniowała poselski projekt nowelizacji ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, przewidujący wprowadzenie do polskiego systemu prawnego instytucji upadłości osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Rozwiązanie pozwalające na zachowanie jedności systemowej poprzez uregulowanie wszystkich rodzajów upadłości w jednym akcie prawnym oraz skoncentrowanie wszystkich spraw upadłościowych w zakresie właściwości jednego organu – sądu upadłościowego – Rada uznała za pożądane z punktu widzenia prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Również 9.04.2008 r. Rada negatywnie ustosunkowała się do poselskiego projektu ustawy o ograniczeniach związanych z pełnieniem funkcji publicznych. W zawartym w projekcie katalogu osób pełniących funkcje publiczne, zobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych, znaleźli się m.in. sędziowie i prokuratorzy. Nie negując konieczności składania przez te osoby oświadczeń majątkowych, Rada uznała za błędne rozwiązanie udostępnienie ich treści wszystkim, którzy będą chcieli się z nimi zapoznać. Postulowane w projekcie rozwiązanie mogłoby, zdaniem Rady, stworzyć możliwość wywierania presji na organy wymiaru sprawiedliwości i organy ścigania, co w przypadku sędziów mogłoby prowadzić do ograniczenia ich niezawisłości. Zastrzeżenie Rady budziła również propozycja nałożenia obowiązku składania oświadczeń o stanie majątku osobistego na małżonka sędziego, które także miałyby być

publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej lub w Internecie. W ocenie Rady taki obowiązek stanowiłby nieuzasadnioną ingerencję w sferę prywatności małżonka każdej osoby publicznej, w sytuacji gdy organy kontroli skarbowej mogą majątek takiej osoby skontrolować w niezbędnym zakresie.

16.05.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie zaopiniowała projekt ustawy o przeciwdziałaniu niewypłacalności oraz upadłości osoby fizycznej, uznając, że projekt ten w przedstawionym Radzie kształcie może stanowić jedynie bazę do dalszych prac nad systemem przeciwdziałania niewypłacalności konsumenckiej. Rada zauważyła, że powierzenie sądom spraw z zakresu upadłości konsumenckiej będzie wymagało dodatkowych nakładów finansowych i kadrowych, bowiem doświadczenia innych państw pokazują, iż po wprowadzeniu tej upadłości są one kategorią dominującą nad sprawami z zakresu upadłości podmiotów gospodarczych.

9.10.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa zdecydowanie negatywnie zaopiniowała projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, w którym zaproponowano kolejną zmianę właściwości rzeczowej sądów powszechnych w sprawach karnych. Rada wyraziła pogląd, że ciągłe zmiany podziału kompetencji pomiędzy sądami szczebla rejonowego i okręgowego nie są prawidłowe i nie prowadzą do rozwiązania problemu przewlekłości postępowań karnych, co wskazano jako cel projektowanej nowelizacji. Dokładnie takiego samego argumentu użyto w projekcie nowelizacji kodeksu postępowania karnego z 2007 r., w następstwie której sprawy o znacznym ciężarze gatunkowym przekazano z sądów rejonowych do właściwości sądów okręgowych. Rada podniosła, że autor obecnego projektu w ogóle nie wziął pod uwagę znacznego w ostatnich latach odpływu sędziów z sądów rejonowych do sądów wyższego rzędu lub do innych zawodów prawniczych, co – w przypadku uchwalenia przez parlament proponowanej w projekcie zmiany – może spowodować, iż sądy rejonowe nie będą w stanie rozpoznać zwiększonej w ten sposób liczby spraw, jakie do nich wpłyną.

IV. Sprawy z zakresu etyki zawodowej sędziów i sprawy dyscyplinarne

W 2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa w wyniku rozpoznawania spraw z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej podjęła 11 uchwał o wniesieniu odwołań od wyroków sądów apelacyjnych – sądów

dyscyplinarnych. Wszystkie odwołania wniesione zostały na niekorzyść obwinionych sędziów. Podjęła również jedną uchwałę o wystąpieniu do Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych

z wnioskiem o podjęcie czynności dyscyplinarnych w stosunku do sędziego sądu okręgowego oraz osób odpowiedzialnych za naruszenie reguł dotyczących delegowania sędziego (art. 77 § 1 u.s.p.) w związku z możliwością popełnienia przewinień dyscyplinarnych, polegających na oczywistej i rażącej obrazie przepisów prawa procesowego przez doprowadzenie do niewłaściwej obsady składu orzekającego, oraz dwie uchwały o przekazaniu Rzecznikowi pism celem wykorzystania służbowego.

Wyroki sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji Rada rozpatrywała pod kątem celowości ich zaskarżenia. Podejmowała stosowne decyzje po rozpatrzeniu przedstawionych propozycji przez Komisję do Spraw Odpowiedzialności Dyscyplinarnej Sędziów powołaną na podstawie § 6 rozporządzenia Prezydenta RP z 13.11.2007 r.¹⁶ w sprawie szczegółowego trybu działania Krajowej Rady Sądownictwa oraz postępowania przed Radą. Komisja rozpatrywała również wnioski pochodzące od osób indywidualnych, zawierające żądanie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec sędziów.

Podobnie, jak w 2007 r. Rada nie skorzystała ze swoich kompetencji, wynikających z art. 125 u.s.p. i nie wystąpiła o wznowienie postępowania dyscyplinarnego ani nie występowała do Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Wojskowych, na podstawie ustawy z 21.08.1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych¹⁷, z żądaniem podjęcia czynności dyscyplinarnych wobec sędziów sądów wojskowych.

Do Krajowej Rady Sądownictwa wpłynęły materiały z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej dotyczące 112 sędziów. Były to w szczególności nieprawomocne i prawomocne wyroki sądów dyscyplinarnych pierwszej i drugiej instancji, odwołania od wyroków składane przez strony, postanowienia sądów dyscyplinarnych, uchwały w przedmiocie zwrócenia sędziemu uwagi na piśmie przez Prezesa Sądu (art. 37 § 4 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych) w razie stwierdzenia uchybienia w zakresie sprawności postępowania sądowego oraz uchwały dotyczące uchylenia immunitetu sędziowskiego.

W 2008 r. przewinieniami służbowymi popełnionymi przez sędziów, za które sądy orzekły kary dyscyplinarne, były: nieterminowość sporządzania uzasadnień orzeczeń, rażące naruszenia prawa materialnego, rażące naruszenia prawa procesowego, naruszenie reguł dotyczących delegowania sędziego,

wykroczenia drogowe, niewykonanie poleceń służbowych prezesa, nieprawidłowości nadzoru, nieprzestrzeganie dyscypliny pracy, niedopełnienie obowiązku kontroli prawidłowości i terminowości wykonania wyroku, niewstrzymanie wykonania kary do czasu ewentualnego udzielenia skazanemu warunkowego przedterminowego zwolnienia, beczynność prowadząca do przewlekłości, niewyłączenie się od rozpoznania sprawy mimo istnienia przesłanek ku temu, udostępnienie treści wyroku przed jego ogłoszeniem, niesporządzenie wyroku i niepodpisanie po naradzie, niepodpisanie protokołów rozpraw, naruszenie nietykalności cielesnej, usunięcie dokumentów z akt sprawy.

Na prośbę Rzecznika Praw Obywatelskich o informację i zajęcie stanowiska w przedmiocie kwestii terminu przedawnienia przewinień dyscyplinarnych, popełnianych przez sędziów, Krajowa Rada Sądownictwa po analizie orzeczeń sądów w latach 2005–2008 i informacji Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych w przedmiocie postanowień zastępców rzecznika dyscyplinarnego, dotyczących odmowy wszczęcia postępowań dyscyplinarnych i postanowień o umorzeniu postępowań z powodu przedawnienia, uznała, że obowiązujące rozwiązania prawne zawarte w art. 108 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych są wystarczające.

11.12.2008 r. Krajowa Rada Sądownictwa zajęła stanowisko w przedmiocie naruszenia art. 181 Konstytucji RP i art. 80 § 1 i § 2 ustawy z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych – zaniepokojona ujawnioną w trakcie zatrzymania sędziego błędną praktyką postępowania organów Policji, podejmujących interwencję w stosunku do sędziów ujętych na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli zatrzymanie jest niezbędne dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania. W wyniku przeprowadzonych czynności wyjaśniających Komendant Główny Policji przeprosił za zaistniałą sytuację, wyrażając nadzieję, że podobne przypadki nie będą występowały w przyszłości, gdyż „każda interwencja podejmowana wobec osób korzystających z immunitetów lub przywilejów powinna być przeprowadzona taktownie, z pełnym poszanowaniem przysługujących tym osobom praw”.

Krajowa Rada Sądownictwa czuwa nad przestrzeganiem Zbioru Zasad Etyki Zawodowej

¹⁶ Dz. U. Nr 219, poz. 1623.

¹⁷ Dz. U. Nr 117, poz. 753.

Sędziów i dokonuje wykładni przepisów zawartych w Zbiorze, stanowiącym załącznik do uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z 19.02.2003 r. Określa on zasady postępowania sędziego w służbie i poza służbą oraz ułatwia ocenę, czy konkretne zachowanie sędziego stanowi uchybienie godności sprawowanego urzędu. Zasady dotyczą sędziów sprawujących aktualnie urząd, sędziów w stanie spoczynku i asesorów sądowych.

W 2008 r. Komisja ds. Etyki Zawodowej Sędziów rozpatrzyła i przedstawiła Radzie 24 sprawy, w których skarżący domagali się stwierdzenia naruszenia zasad etyki zawodowej przez sędziów i wyciągnięcia konsekwencji dyscyplinarnych.

Zarzuty podnoszone przez skarżących dotyczyły głównie przebiegu postępowań sądowych w indywidualnych sprawach: oceny przez sąd dowodów, ustalenia stanu faktycznego sprawy, wydania błędnego orzeczenia. Sędziom zarzucano uległość wobec drugiej strony postępowania sądowego, odmowę wyłączenia sędziego od rozpatrywania sprawy, przekroczenie przez sędziego uprawnień, przewlekłość w prowadzeniu postępowania. W żadnej sprawie Krajowa Rada Sądownictwa nie dopatrzyła się przesłanek, wskazujących na naruszenie zasad etyki zawodowej sędziów, a co za tym idzie – Rada nie znalazła podstaw do podejmowania czynności dyscyplinarnych wobec wskazanych sędziów.

V. Rozpatrywanie skarg i wniosków

Do Biura Krajowej Rady Sądownictwa wpłynęło w 2008 r. 1405 skarg i wniosków od 730 osób. Były one rozpatrywane przez stosowne Komisje Rady, tj. Komisję ds. Skarg, Komisję ds. Odpowiedzialności Dyscyplinarnej sędziów, Komisję ds. Etyki oraz Komisję ds. Lustracji i Wizytacji.

Z treści skarg i wniosków skierowanych do Rady wynika, że nadal jej kompetencje i zadania nie są społeczeństwu znane. Skarżący bowiem w dalszym ciągu traktowali Radę jako nadrzędny organ wymiaru sprawiedliwości, powołany do sprawowania nadzoru administracyjnego i judykacyjnego nad działalnością wymiaru sprawiedliwości. Domagali się zmiany orzeczeń sądowych (zarówno sądów powszechnych, jak i administracyjnych), dokonania kontroli zapadłych wyroków i ingerencji w toczące się postępowania sądowe. Przykładowo, żądali wyłączenia sędziego lub całego sądu, dopuszczenia dowodów w sprawie bądź rozpoznania środków odwoławczych w określony sposób. Domagano się też wzruszenia prawomocnych orzeczeń. Znaczna część pism miała charakter pism procesowych.

Często przedmiotem skarg były działania lub zaniechania prezesów sądów, zwłaszcza w zakresie sprawowanego przez nich – nienależycie w ocenie skarżących – nadzoru nad sprawnością postępowań i pracą „podległych” im sędziów. Ponadto, znaczna liczba skarg pochodziła od osób odbywających karę

pozbawienia wolności, którym sądy penitencjarne odmówiły udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia bądź przerwy w odbywaniu kary. Skarżący zarzucali w tym zakresie zaniedbania sądów, dotyczące zebrania należytego materiału dowodowego, oraz polemizowali z ustaleniami faktycznymi sądów, a czasem przedstawiali własne wykładnie przepisów, które zostały zastosowane lub których nie zastosowano, a ich zdaniem powinny mieć zastosowanie. Wielu skarżących z tej grupy oczekiwało od Rady udzielenia im warunkowego przedterminowego zwolnienia lub przerwy w karze. Ponieważ nie leży to w kompetencjach Rady, nie mogła ona rozpoznać tych pism zgodnie z oczekiwaniami ich autorów. Powodowało to niezadowolone skarżących ze sposobu załatwienia skarg, wyrażające się w dalszych skargach często zawierających ostrzejsze, a nawet obraźliwe sformułowania. Niektóre ze skarg dotyczyły niesprawnego działania sekretariatów sądowych. W odpowiedziach na skargi i wnioski Rada udzielała zainteresowanym stosownych wyjaśnień, przekazywała pisma – zgodnie z właściwością – prezesom sądów, wskazywała właściwą procedurę. Skargi ponawiane, podtrzymujące wcześniej opisane zarzuty, skargi o charakterze pieniackim, jak też wskazujące na nieźrównoważenie psychiczne ich autorów, w łącznej liczbie 611, pozostawiono bez dalszego biegu, informując o tym piszących.

VI. Działalność Rady na arenie międzynarodowej

W 2008 r. działalność Krajowej Rady Sądownictwa w zakresie współpracy międzynarodowej

była bardzo aktywna. Wyrazem uznania dla międzynarodowej aktywności Rady było dokonanie,

w tajnym głosowaniu, wyboru Krajowej Rady Sądownictwa do Komitetu Sterującego Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa państw członkowskich Unii Europejskiej (ENCJ) oraz wyboru sędzi Sądu Najwyższego, Teresy Flemming-Kuleszy do składającej się z czterech osób Rady Wykonawczej Sieci.

Przedstawiciele Rady wzięli w tym okresie udział w posiedzeniu:

- Zgromadzenia Ogólnego, Komitetu Sterującego oraz Grup Roboczych Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa i w spotkaniu grup roboczych tej Sieci 21–22.05.2008 r. w Budapeszcie, oraz w spotkaniach:
- Komitetu Sterującego ENCJ 28.01.2008 r. i 24.10.2008 r. w Brukseli oraz 6–7.07.2008 r. w Londynie;
- Grupy Roboczej ENCJ „Zaufanie publiczne” (której prace Krajowa Rada Sądownictwa koordynuje) w Warszawie 21.01.2008 r., 14.04.2008 r., 27.10.2008 r.;
- Grupy Roboczej „Odpowiedzialność sędziów” 28.01.2008 r. w Paryżu;
- Rady Wykonawczej ENCJ 25.09.2008 r. i 12.12.2008 r. w Brukseli;
- Grupy Roboczej „Wzajemne zaufanie” 11.04.2008 r. i 1.12.2008 r. w Brukseli;
- Grupy Roboczej „Sądownictwo karne w Unii Europejskiej” 14.03.2008 r. w Rzymie i 26.09.2008 r. w Londynie;
- Komisji do spraw Polityk Unii Europejskiej 2.12.2008 r. w Brukseli (w celu opracowania wspólnego stanowiska ENCJ do programu sztokholmskiego dotyczącego przyszłej polityki Unii Europejskiej w zakresie wymiaru sprawiedliwości).

Krajowa Rada Sądownictwa wzięła także udział w programie wymiany kadr wymiaru sprawiedliwości pomiędzy radami sądownictwa, zorganizowanym przez Europejską Sieć Szkolenia Kadr Wymiaru Sprawiedliwości (EJTN). Rada

bardzo aktywnie współpracowała z Radą Europy i działającą pod jej egidą Radą Konsultacyjną Sędziów Europejskich (CCJE). 30.05.2008 r. odbyło się w siedzibie Rady w Warszawie spotkanie z Komisarzem Praw Człowieka Rady Europy, a ponadto, przedstawiciel Rady wziął udział w IX plenarnym posiedzeniu CCJE w Strasburgu 12–14.11.2008 r., które było poświęcone opracowaniu i przyjęciu Opinii CCJE Nr 11(2008), poświęconej jakości orzecznictwa sądowego. CCJE przyjęła też na tym posiedzeniu deklarację dotyczącą praktyk powołań sędziowskich w Polsce.

Czworo członków Krajowej Rady Sądownictwa uczestniczyło 8–10.06.2008 r. w zorganizowanym w Luksemburgu przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich seminarium dla sędziów z państw członkowskich UE.

Na zaproszenie Krajowej Rady Sądownictwa przebywały w Polsce z oficjalnymi wizytami:

- 15–16.04.2008 r. delegacja Wyższej Rady Sądownictwa Królestwa Belgii;
- 8–10.05.2008 r. delegacja Rady Służb Sądowych Irlandii;
- 28–30.10.2008 r. delegacja Rady Sądownictwa Holandii.

Ponadto, 9.05.2008 r. gościła w siedzibie Rady 12-osobowa delegacja przedstawicieli Państwowej Administracji Sądowniczej Ukrainy, a 4.06.2008 r. – delegacja Sądu Okręgowego w Veszprém (Węgry), natomiast 16.07.2008 r. delegacja Ministerstwa Sprawiedliwości i Rady Sądownictwa Turcji.

Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa spotkał się natomiast 12.06.2008 r. z przedstawicielami Rady Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy (CCBE) oraz Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawników (IBA), zaś 27.11.2008 r. – z delegacją ekspertów ze Światowej Unii Sędziów, która przebywała w Polsce na zaproszenie Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”.

VII. Uhonorowanie sędziów odchodzących w stan spoczynku

Uchwałą nr 184/2007 z 8.11.2007 r. Krajowa Rada Sądownictwa postanowiła, poczynając od 2008 r., wyrażać uroczyste podziękowanie zasłużonym sędziom, odchodzącym w stan spoczynku za wieloletnią pracę dla wymiaru sprawiedli-

wości. Pierwsza tego rodzaju uroczystość odbyła się już w nowej siedzibie Rady 10.04.2008 r. Przewodniczący Rady wręczył wówczas 60 sędziom w stanie spoczynku okolicznościowe medale „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości

– *Bene Merentibus Iustitiae*”. Kolejne uroczystości odbyły się: 15.05.2008 r., 8.07.2008 r. oraz 10.12.2008 r. Łącznie w 2008 r., na podstawie

uchwał Krajowej Rady Sądownictwa, wręczono okolicznościowe medale 275 sędziom w stanie spoczynku.

VIII. Rada a środki społecznego przekazu

Działalność Krajowej Rady Sądownictwa, pomimo podejmowanych przez nią wysiłków, bardzo rzadko była prezentowana w mediach. Głos Rady jako organu władzy sądowniczej jest mało słyszalny w środowiskach społecznego przekazu, które najczęściej oczekują na komentarze i wypowiedzi Przewodniczącego Rady w razie zaistnienia szczególnych, zwłaszcza negatywnych, wydarzeń w działalności sądów bądź tych, związanych z ich orzecnictwem. Niewiele w tej kwestii zmieniły ważne konferencje zorganizowane przez Radę. Trudne relacje między mediami, a sądami Krajowa Rada Sądownictwa próbowała zmienić m.in. poprzez organizację kolejnej konferencji „Media i sądy *pro bono et Malo*. Wzajemne relacje w służbie demokratycznego państwa prawa”. Odbyła się ona 13.06.2008 r., a jej celem było stworzenie forum rozmowy i dyskusji dla obu środowisk.

Podczas konferencji podkreślono, że obecne działania obu środowisk wymagają wspólnego wysiłku na rzecz wzajemnego zrozumienia i harmonijnej współpracy. Im częściej przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości i mediów będą mogli wymieniać poglądy poza salą sądową, tym łatwiejsze będzie ich porozumienie, z pożytkiem dla edukacji społeczeństwa. Pożyteczne byłoby wypracowanie takiego modelu popularyzacji działań Krajowej Rady Sądownictwa, który pozwoliłby społeczeństwu na odróżnienie jej głosu i działań – jako przedstawiciela władzy sądowniczej od działań Ministra Sprawiedliwości – jako przedstawiciela władzy wykonawczej, w tak ważnych sprawach, jakimi są: wymiar sprawiedliwości, niezależność sądów i niezawisłość sędziów. Poczynając od października 2008 r., Rada rozpoczęła wydawanie kwartalnika „Krajowa Rada Sądownictwa”.

IX. Postulaty Rady co do aktualnych problemów i potrzeb wymiaru sprawiedliwości

Krajowa Rada Sądownictwa, jako organ umocowany konstytucyjnie, powinna mieć silną pozycję jako reprezentant władzy sądowniczej w relacjach z władzą ustawodawczą i wykonawczą. Opisana powyżej działalność Rady obrazuje zakres wykonanej przez nią pracy oraz wyrażone poglądy w zakresie stanowionego prawa, a także sygnalizację zagrożeń wynikających z niektórych przyjętych przez pozostałe władze rozwiązań. Ukazuje też nieprawidłowości, z jakimi musi się zmierzyć wymiar sprawiedliwości. Szczegółowe analizy dokonywane przez Radę w ramach opiniowania aktów normatywnych, dotyczących sądownictwa i sędziów, są rzadko uwzględniane przez władzę ustawodawczą i wykonawczą. Krajowa Rada Sądownictwa odnosi wrażenie, że jej zdanie nie jest brane po uwagę w sposób adekwatny do przyznanych jej kompetencji i oczekiwań wynikających z postanowień Konstytucji RP. Poważnym mankamentem w działalności Rady jest nieposiadanie przez nią inicjatywy ustawodawczej, co czyni niemożliwe bezpośrednie wnoszenie do parlamentu projektów aktów prawnych dotyczących sądownictwa i sędziów, nawet w przypadku istnienia

oczywistych potrzeb w tym zakresie, wywołanych np. wyrokami Trybunału Konstytucyjnego. Doświadczenia związane z długotrwałością prac rządu, a następnie parlamentu nad rozwiązaniem kwestii niekonstytucyjności pełnienia czynności sędziowskich przez asesorów sądowych oraz prac nad zmianą wysokości wynagrodzeń sędziowskich (wynagrodzenia w dalszym ciągu nie są uznawane za satysfakcjonujące i odpowiadające godności urzędu), uzasadniają zwrócenie się przez Radę do władzy ustawodawczej i władzy wykonawczej z postulatem rozważenia możliwości dokonania zmiany obowiązującej Konstytucji RP w kierunku wyposażenia Rady w prawo inicjatywy ustawodawczej w zakresie związanym z obszarem jej działalności. Posiadanie tego prawa przez Radę uzasadnia też konieczność pilnej modyfikacji wadliwie skonstruowanego procesu kształcenia obecnych i przyszłych kadr wymiaru sprawiedliwości, charakteryzującego się m.in. nadmiernie wydłużoną i skomplikowaną drogą dochodzenia do zawodu sędziego przez osoby niewykonujące inne zawody prawnicze. Władza sądownicza jest jedyną z władz, której organy są takiej inicjatywy pozbawione.

X. Dane statystyczne

DZIAŁALNOŚĆ KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA od 10.01.2008 r. do 12.12.2008 r.

Krajowa Rada Sądownictwa obradowała:				
Data posiedzenia	dni	liczba posiedzeń	liczba uchwał (w sprawach osobowych i problemowych)	liczba osób, względem których Rada podjęła uchwały
8–10.01.2008 r.	3	1	9	74
30.01.2008 r.	1	1	x	x
5–7.02.2008 r.	3	1	28	114
11–13.03.2008 r.	3	1	42	205 ^{*1)}
8–10.04.2008 r.	3	1	18	168
13–16.05.2008 r.	4	1	61	238 ^{*2)}
10–12.06.2008 r.	3	1	36	92
15–18.07.2008 r.	4	1	136	144 ^{*3)}
9–11.09.2008 r.	3	1	41	31 ^{*4)}
7–10.10.2008 r.	4	1	64	256
20–21.10.2008 r.	2	1	18	376
4–6.11.2008 r.	3	1	40	263 ^{*5)}
9–12.12.2008 r.	4	1	68	347
	40	13	561	2308

*1) wobec 6 osób podjęto 3 uchwały

*2) wobec 7 osób podjęto po 2 uchwały

*3) wobec 17 osób podjęto 3 uchwały; wobec 12 – podjęto 2 uchwały

*4) wobec 9 osób podjęto 2 uchwały

*5) wobec 4 osób podjęto 2 uchwały

UCHWAŁY W SPRAWACH KADROWYCH DOTYCZYŁY W SZCZEGÓLNOŚCI:

Przedstawienia Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego:									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
8–10.01.2008 r.	x	x	1	2	21	43	x	x	67
5–7.02.2008 r.	x	x	x	9	11	66	1	x	87
11–13.03.2008 r.	x	x	x	x	18	99	x	x	117
8–10.04.2008 r.	x	x	6	1	4	69	x	x	80
13–16.05.2008 r.	3	x	14	10	48	41	x	3	119
10–12.06.2008 r.	x	x	x	3	15	54	x	x	72
15–18.07.2008 r.	x	x	14	9	28	48	x	x	99
9–11.09.2008 r.	x	x	4	x	5	1	x	x	10
7–10.10.2008 r.	x	x	11	5	5	77	x	x	98
20–21.10.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	0
4–6.11.2008 r.	x	x	x	x	5	37	x	x	42
9–12.12.2008 r.	x	x	8	x	20	78	x	x	106
	3	x	58	39	180	613	1	3	897

„Awans poziomy” – przedstawienie przez Krajową Radę Sądownictwa Prezydentowi RP wniosków w okresie 1.07.2008 r. – 21.01.2009 r. o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku:

- sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym (art. 63a)
- sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym (art. 64a)

(art. 63a i art. 64a wprowadzone zostały ustawą z 29.06.2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. Nr 136, poz. 959 uchylone zostały ustawą o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw z 19.12.2008 r. – Dz. U. Nr 1, poz. 4).

„Awansu poziomego” – przedstawienia Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku:

- sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym
- sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym

Data posiedzenia	SA w SO	SO w SR	Łącznie
7–10.10.2008 r.	x	123	123
20–21.10.2008 r.	54	230	284 ^{*1)}
4– 6.11.2008 r.	80	117	197 ^{*2)}
9–12.12.2008 r.	69	128	197
	203	598	801

*1) reasumpcja uchwały KRS nr 452/2008 z 21.10.2008 r. uchwałą KRS nr 21/2009 dot. SSO w SR

*2) reasumpcja uchwały KRS nr 492/2008 z 6.11.2008 r. uchwałą KRS nr 504/2008 dot. SSO w SR

Umorzenia postępowań w przedmiocie wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego:

Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
8–10.01.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5–7.02.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
11–13.03.2008 r.	x	x	x	x	5	2	x	x	7 ^{*1)}
8–10.04.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
13–16.05.2008 r.	x	x	x	x	1	x	x	x	1
10–12.06.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
15–18.07.2008 r.	x	x	x	x	23	x	x	x	23 ^{*2)}
9–11.09.2008 r.	x	x	x	x	1	x	x	x	1
7–10.10.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
20–21.10.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4–6.11.2008 r.	x	x	x	x	1	6	x	x	7
9–12.12.2008 r.	x	x	1	x	x	x	x	x	1
	x	x	1	x	31	8	x	x	40

*1) wobec 1 osoby podjęto 2 uchwały w sprawie umorzenia postępowania

*2) wobec 7 osób podjęto po 2 uchwały w sprawie umorzenia postępowania

Umorzenia postępowań w przedmiocie wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku:

- sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym
- sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym

Data posiedzenia	SA w SO	SO w SR	Łącznie
7–10.10.2008 r.	x	x	x
20–21.10.2008 r.	x	1	1

4- 6.11.2008 r.	4	x	4
9-12.12.2008 r.	1	2	3 ^{*1)}
	5	3	8

*1) z uwzględnieniem reasumpcji uchwały KRS nr 492/2008 uchwałą KRS nr 504/2008 z 10.12.2008 r.

Nieprzedstawienia Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego:									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
8-10.01.2008 r.	x	x	2	x	1	2	x	x	5
5-7.02.2008 r.	x	x	x	11	6	5	x	x	22
11-13.03.2008 r.	x	x	x	x	28	5	x	x	33 ^{*1)}
8-10.04.2008 r.	x	x	x	x	2	7	x	x	9
13-16.05.2008 r.	1	x	17	7	26	1	x	x	52 ^{*2)}
10-12.06.2008 r.	x	x	x	x	10	5	x	x	15
15-18.07.2008 r.	x	x	14	2	47	2	x	x	65 ^{*3)}
9-11.09.2008 r.	x	x	5	x	21	x	x	x	26 ^{*4)}
7-10.10.2008 r.	x	x	9	6	3	7	x	x	25
20-21.10.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4-6.11.2008 r.	x	x	x	x	6	4	x	x	10 ^{*5)}
9-12.12.2008 r.	x	x	13	x	4	11	x	x	28
	x	x	60	26	154	49	x	x	290

*1) wobec 3 osób podjęto po 3 uchwały o nieprzedstawieniu z wnioskiem o powołanie; wobec 1 osoby podjęto 2 uchwały o nieprzedstawieniu i o przedstawieniu z wnioskiem o powołanie

*2) wobec 6 osób podjęto po 2 uchwały o nieprzedstawieniu z wnioskiem o powołanie

*3) wobec 6 osób podjęto po 3 uchwały o nieprzedstawieniu z wnioskiem o powołanie; wobec 5 osób podjęto po 2 uchwały o nieprzedstawieniu z wnioskiem o powołanie

*4) wobec 7 osób podjęto po 2 uchwały o nieprzedstawieniu z wnioskiem o powołanie – w tym 6 do SO i 1 do WSA

*5) wobec 3 osób podjęto po 2 uchwały o nieprzedstawieniu z wnioskiem o powołanie

Nieprzedstawienia Prezydentowi RP z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku:			
<ul style="list-style-type: none"> sędziego sądu apelacyjnego w sądzie okręgowym sędziego sądu okręgowego w sądzie rejonowym 			
Data posiedzenia	SA w SO	SO w SR	Łącznie
7-10.10.2008 r.	x	8	8
20-21.10.2008 r.	1	14	15
4- 6.11.2008 r.	2	2	4
9-12.12.2008 r.	1	5	6 ^{*1)}
	4	29	33

*1) z uwzględnieniem reasumpcji uchwały KRS nr 452/2008

Reasumpcji uchwał Krajowej Rady Sądownictwa:			
Uchwała KRS nr	Reasumpcja uchwały KRS nr	dotyczyła powołania	
504/2008	492/2008	na stanowisko SSO w SR	umorzenie
505/2008	452/2008	na stanowisko SSO w SR	nieprzedstawienie

Przeniesienia sędziego w stan spoczynku na wniosek Kolegium Sądu:									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
8–10.01.2008 r.	x	x	x	x	x	1	x	x	1
5–7.02.2008 r.	x	x	x	x	x	4	x	x	4
11–13.03.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
8–10.04.2008 r.	x	x	x	x	1	3	x	x	4
13–16.05.2008 r.	x	x	x	1	2	x	x	x	3
10–12.06.2008 r.	x	x	x	x	1	3	x	x	4
15–18.07.2008 r.	x	x	x	x	1	x	x	x	1
9–11.09.2008 r.	x	x	x	x	2	x	x	x	2
7–10.10.2008 r.	x	x	x	1	x	1	x	x	2
20–21.10.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4–6.11.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
9–12.12.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	x	x	x	2	7	12	x	x	21

Odmowy przeniesienia sędziego w stan spoczynku na wniosek Kolegium Sądu:									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
4–6.11.2008 r.	x	x	x	x	x	1	x	x	1

Uchonorowania sędziów odchodzących w stan spoczynku i wyróżnienia medalem „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – <i>Bene Merentibus Iustitiae</i> ”:									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
13.03.2008 r.	8	x	x	52	x	x	x	x	60
10.04.2008 r.	x	30	x	42	x	x	1	x	73
16.05.2008 r.	5	3	x	3	40	17	x	x	68 ^{*1)}
20–21.10.2008 r.	9	1	x	4	40	19	1	x	74 ^{*2)}
	22	34	x	101	80	36	2	x	275

*1) sprostowanie uchwałą KRS nr 371/2008 – zamiast SSR powinno być SSO

*2) sprostowanie uchwałą KRS nr 483/2008 – zamiast SSO powinno być SSR

Na podstawie art. 121 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych z 27.07.2001 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 ze zm.)

Odwolania (zażalenia) od wyroku, uchwały, postanowienia Sądu Dyscyplinarnego:									
Data posiedzenia	SN	NSA	WSA	SA	SO	SR	WSO	WSG	Łącznie
8–10.01.2008 r.	x	x	x	x	x	1	x	x	1
5–7.02.2008 r.	x	x	x	x	1	x	x	x	1
11–13.03.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	0
8–10.04.2008 r.	x	x	x	x	x	2	x	x	2
13–16.05.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	0

10–12.06.2008 r.	x	x	x	1	x	x	x	x	1
15–18.07.2008 r.	x	x	x	x	1	1	x	x	2
9–11.09.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
7–10.10.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
20–21.10.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4–6.11.2008 r.	x	x	x	x	x	x	x	x	x
9–12.12.2008 r.	x	x	x	x	x	3	x	x	4
	x	x	x	1	3	7	x	x	11

Przekazania Rzecznikowi Dyscyplinarnemu SSP pisma Prezesa SO w Poznaniu z 14.04.2008 r. celem wykorzystania służbowego (niewystąpienie z wnioskiem dyscyplinarnym w sprawie sędziów SR w Poznaniu, którzy nie złożyli w ustawowym terminie oświadczenia lustracyjnego)
* 2 uchwał dot. 2 SSR

uchwała KRS nr 157/2008 z 16.05.2008 r. – niezłożenie oświadczenia lustracyjnego w ustawowym terminie przez sędziego SR Poznań–Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

uchwała KRS nr 158/2008 z 16.05.2008 r. niezłożenie oświadczenia lustracyjnego w ustawowym terminie przez sędziego SR w Szamotułach

O wystąpienia do Rzecznika Dyscyplinarnego SSP z wnioskiem o podjęcie czynności dyscyplinarnych w stosunku do SSO oraz sędziów odpowiedzialnych za naruszenie reguł delegowania sędziego określonych w art. 77 § 1 u.s.p.

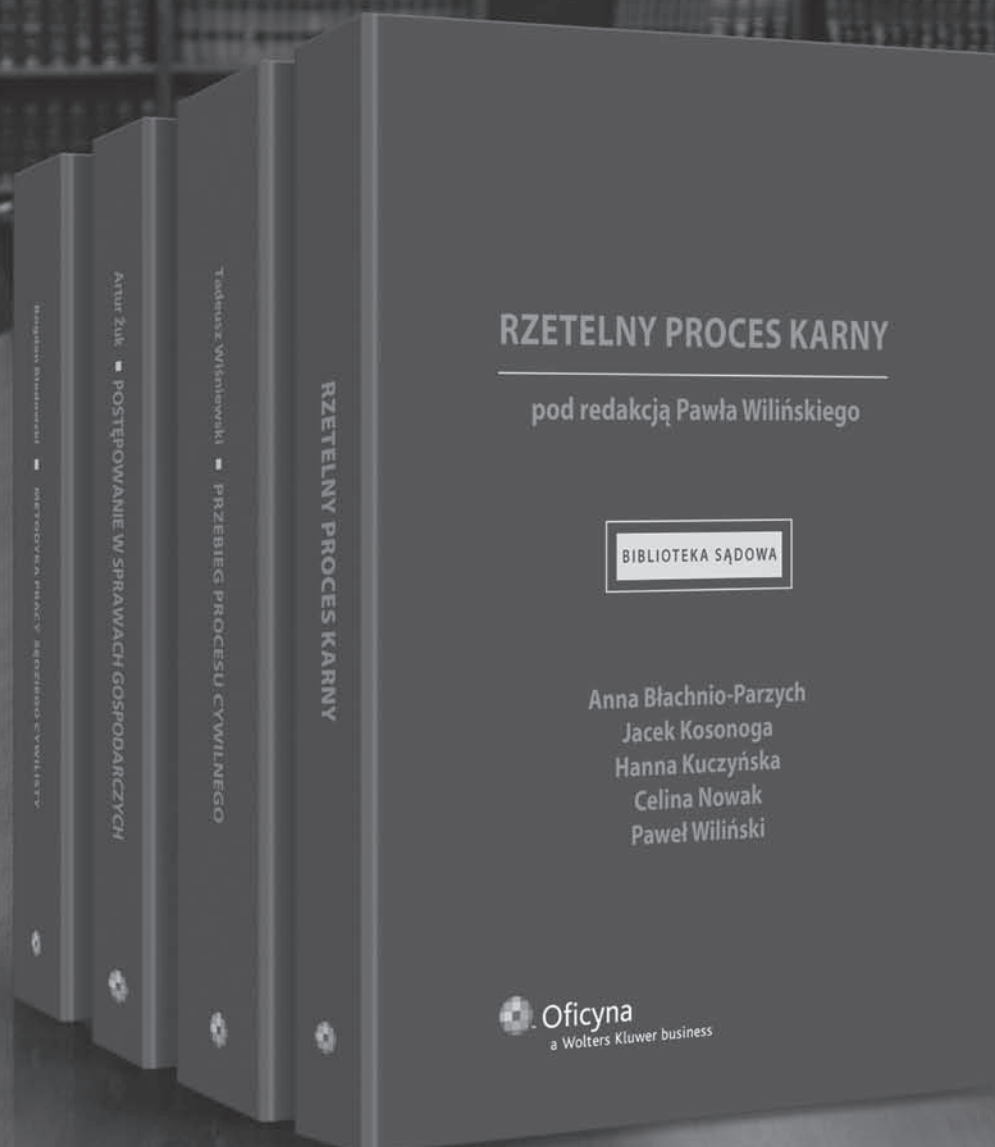
uchwała KRS nr 483A/2008 z 5.11.2008 r.

Biblioteka Sądowa

Oficina

a Wolters Kluwer business

RZETELNY PROCES KARNY

pod redakcją Pawła Wilińskiego

BIBLIOTEKA SĄDOWA

Anna Błachnio-Parzych
Jacek Kosonoga
Hanna Kuczyńska
Celina Nowak
Paweł Wiliński

Oficina
a Wolters Kluwer business

Książka do nabycia w księgarni internetowej profinfo.pl

NAJWAŻNIEJSZE OPINIE, STANOWISKA, UCHWAŁY KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA podjęte w okresie: 1.04. – 30.06.2009 r.

STANOWISKO KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA z 1.04.2009 r.

w przedmiocie zaniepokojenia i dezaprobaty z powodu nasilających się ataków medialnych na wymiar sprawiedliwości.

Krajowa Rada Sądownictwa z zaniepokojeniem i dezaprobatą zauważa, że w ostatnim czasie nasiliły się ataki medialne na wymiar sprawiedliwości zainspirowane wątpliwej jakości, z metodologicznego punktu widzenia, sondażami oraz eksponowaniem jednostkowych przypadków decyzji sądów bulwersujących opinię publiczną.

Krajowa Rada Sądownictwa podtrzymuje swoje wcześniejsze stanowisko, że krytyka orzeczeń sądowych jest dopuszczalna i pożądana. Winna jednak być rzetelna i uwzględniająca wszelkie aspekty omawianych przypadków. Budowanie negatywnego wizerunku w oparciu o jednostkowe, niereprezentatywne przykłady orzeczeń sądów nie wyczerpuje tych standardów i tworzy w opinii publicznej niesłuszne przekonanie o słabej kondycji wymiaru sprawiedliwości.

Ze smutkiem i troską Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że w nurt tych krzywdzących ogół sędziów opinii medialnych wpisuje się także wypowiedź Ministra Sprawiedliwości, mówiącego o sędziach 24.03.2009 r. w programie „Kwadrans po

ósmej” – „myślę, że jeśli oni się nie uderzą w pierś to system instancyjny spowoduje, że zostaną uderzeni. Czy w pierś czy w inną część ciała – nie wiem, ale będą uderzeni”. Jeszcze bardziej nieuprawnione i szkodliwe dla autorytetu wymiaru sprawiedliwości są wypowiedzi Rzecznika Praw Obywatelskich.

Dzieje się tak w sytuacji gdy do sądów wpłynęło w 2008 r. w porównaniu z rokiem poprzednim pół miliona więcej spraw, a sądy załatwiły więcej spraw niż kiedykolwiek. Również zaufanie do wymiaru sprawiedliwości oceniane przez pryzmat zaskarżalności orzeczeń przedstawia się zdecydowanie korzystniej niż w publikacjach prasowych. Z ponad 11 milionów rozstrzygniętych przez sądy powszechne spraw zaskarżono zaledwie 230 tysięcy. Oznacza to, że strony zakwestionowały tylko 2,5% wszystkich wydanych orzeczeń. Prawie 80% tych orzeczeń zostało utrzymanych w mocy w drugiej instancji.

Dane te jednoznacznie wskazują nie tylko na wysoki poziom merytoryczny orzeczeń, ale i na realnie bardzo wysokie społeczne zaufanie do wymiaru sprawiedliwości. ■

STANOWISKO KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA z 2.04.2009 r.

w przedmiocie założeń do ustawy o pracownikach sądów i prokuratury.

Krajowa Rada Sądownictwa z aprobatą przyjęła kierunek proponowanych zmian w ustawie o pracownikach sądów i prokuratury.

Szczegółową opinię Krajowa Rada Sądownictwa przedstawi po zapoznaniu się z konkretnymi rozwiązaniami opartymi na przyjętych założeniach.

W chwili obecnej Krajowa Rada Sądownictwa zgłasza jedynie postulat, aby rozszerzyć rezygnację z wymagania

posiadania wyższego wykształcenia przez wszystkich pracowników z wyjątkiem zatrudnionych i zatrudnianych na stanowiskach kierowniczych i samodzielnych.

Propozycja ta pozwoli rozwiązać narastający problem braku kandydatów do zatrudnienia na stanowiskach urzędniczych.

Nie jest natomiast zasadna postulowana całkowita rezygnacja z obowiązku odbywania stażu przez

pracowników pionu administracyjnego, finansowego i gospodarczego.

W stosunku do tych osób należy wprowadzić ograniczony (skrócony) staż, który następnie w połączeniu z określonym stażem pracy w sądzie umożliwiłby im przejście do pracy w innych jednostkach organizacyjnych już bez konieczności odbywania stażu.

Całkowite zwolnienie od stażu winno natomiast obejmować informatyków oraz osoby zatrudnione w oddziałach inwestycji na stanowiskach technicznych.

Zauważyć również należy, że zasadnym byłoby przywrócenie ustnego egzaminu po stażu urzędniczym,

który zdecydowanie w większym stopniu umożliwiłby sprawdzenie nabytych umiejętności. Jeżeli miałby pozostać przewidziany egzamin pisemny, to jego przebieg powinien zostać określony szczegółowo w takim zakresie, jak czas trwania egzaminu, sposób pytań – testowy czy opisowy. Umożliwi to ujednolicenie przebiegu egzaminu w skali kraju.

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca ponadto uwagę na konieczność zmiany art. 5 ustawy w zakresie nawiązywania stosunku pracy w sądach wojskowych przez uprawnienie do tej czynności również prezesów sądów garnizonowych. ■

STANOWISKO KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA z 8.05.2009 r.

w sprawie sposobu kształtowania i wysokości wynagrodzenia asystentów sędziów sądów powszechnych.

Krajowa Rada Sądownictwa z niepokojem stwierdza fakt nieuzasadnionego zróżnicowania wynagro-

dzenia asystentów sędziów w związku z wejściem w życie ustawy z 23.01.2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, jak również fakt nieuwzględnienia przy podwyżkach kwot wynagrodzenia asystentów sędziów w 2009 r. zasady wzrostu wynagrodzeń o których mowa w art. 155 § 6 ustawy z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), podwyższając je jedynie o tzw. wskaźnik waloryzacyjny (3,9%), który nie rekompensuje rzeczywistego wzrostu zarówno cen, jak i przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce, przez co ich poziom realnie spada.

Jak wynika z wyżej cytowanego przepisu wysokość wynagrodzenia asystentów sędziów winna uwzględniać poziom wynagrodzeń sędziów, referendarzy sądowych i urzędników sądowych, z czego wynika, że skoro zmianie uległ poziom wynagrodzenia sędziów, referendarzy, kuratorów, to w tym kontekście podwyżka dla asystentów sędziów uwzględniająca jedynie tzw. wskaźnik waloryzacyjny jest rażąco niska i pogłębi i tak już istniejące dysproporcje.

Poważne wątpliwości Rady budzi także regulacja przepisów ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, zgodnie z którą aplikant aplikacji sędziowskiej, będący asystentem, będzie pracownikiem lepiej wynagradzanym niż asystent niebędący aplikantem.

Zdaniem Rady nie można gorzej wynagradzać za pracę asystentów, którzy zdali egzamin sędziowski w ramach aplikacji sądowej rozpoczętej przed 1.01.2008 r., i zatrudnionych na podstawie art. 155 i art. 155a ustawy – Prawo o ustroju sądów powszech-

nych niż asystentów – aplikantów aplikacji sędziowskiej zatrudnionych na podstawie art. 31 ust. 3 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

Wskazując na powyższe, zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa koniecznym wydaje się nowelizacja dotychczasowych uregulowań prawnych w tym przedmiocie. Postuluje się likwidację zasady zróżnicowania wynagrodzenia asystentów sędziów w zależności od tego, czy są zatrudnieni w sądzie rejonowym, okręgowym czy apelacyjnym, co również odnosi się do asystentów – aplikantów aplikacji sędziowskiej zatrudnionych na podstawie art. 31 ust. 3 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, jak również odstąpienie od kształtowania wysokości wynagrodzeń asystentów sędziów w oparciu o rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości.

Instytucja asystenta sędziego w wymiarze sprawiedliwości posiada już utrwalony ustrojowy status i musi stanowić wyodrębniony szczebel w hierarchii stanowisk pomiędzy stanem urzędniczym a urzędem sędziowskim. Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiając to stanowisko wskazuje, że na skutek dokonanych zmian ustawowych w związku z wejściem w życie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury wprowadzone zostały nieuzasadnione podziały na różne kategorie asystentów, co jest nie do zaakceptowania i nie znajduje racjonalnego uzasadnienia.

Brak podjęcia uregulowań w tym przedmiocie spowoduje, że dla wielu osób stanowisko asystenta sędziego nie będzie atrakcyjną ofertą zawodową. ■

STANOWISKO KRAJOWEJ RADY

SĄDOWNICTWA z 8.05.2009 r.

dotyczące ustawy z 23.01.2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157).

4.03.2009 r. weszła w życie uchwalona 23.01.2009 r. ustawa o Krajowej Szkole Sądownictwa

i Prokuratury powołująca do życia nową instytucję w miejsce dotychczas funkcjonującego Krajowego Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury. Szereg regulacji zawartych w tej ustawie, w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, wymaga podjęcia inicjatywy mającej na celu jej nowelizację.

Poważne zastrzeżenia budzi usytuowanie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w porządku ustrojowym sądownictwa powszechnego.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy, Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury nadano osobowość prawną, tj. uczyniono z niej jednostkę organizacyjną wyposażoną w zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych, umożliwiającą udział w stosunkach cywilnoprawnych. Szkoła uzyskała zatem zdolność do tego, aby być podmiotem praw i obowiązków z zakresu prawa cywilnego. Jest to *novum* w porównaniu z instytucją dotychczas zajmującą się realizacją zadań przypisanych ustawą Szkole. Krajowe Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury takiej osobowości prawnej nie posiadało, gdyż było jednostką organizacyjną podległą bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości. Nadanie Szkole osobowości prawnej nie czyni jednak z tej instytucji jednostki od Ministra Sprawiedliwości niezależnej, wbrew uzasadnieniu projektodawcy, gdyż podległość ta jest w zasadzie niepodzielna. Wprawdzie z art. 1 ust. 3 ustawy wynika, że Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad Szkołą jedynie w zakresie zgodności jej działania z przepisami ustawowymi i statutem, to z art. 16 ust. 1 wynika już uprawnienie znacznie dalej idące, gdyż zgodnie z jego dyspozycją Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór merytoryczny nad aplikacjami: ogólną, sędziowską i prokuratorską, co w powiązaniu z bardzo szerokimi uprawnieniami Ministra odnoszącymi się do Dyrektora Szkoły, jak też zespołów i komisji powoływanych w toku aplikacji, stanowi o bardzo szerokich kompetencjach Ministra wobec tej instytucji. Oba wskazane przepisy, tj. art. 1 ust. 3 i art. 16 ust. 1 regulując zakres sprawowanego przez Ministra nadzoru nad Szkołą, są ze sobą niespójne.

Rozważając określony ustawą charakter nadzoru Ministra Sprawiedliwości nad Szkołą nie

sposób nie dostrzec, że Minister sprawuje ten nadzór również w zakresie zgodności jej działania ze statutem, o którego treści sam decyduje, gdyż jak wynika z art. 3 ustawy, statut Szkole nadaje Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia. Powyższe powoduje, że nadzór merytoryczny Ministra ma w istocie znacznie szerszy zakres niż wynika to z art. 1 ust. 3 ustawy. Minister ma wprawdzie obowiązek przedstawienia projektu rozporządzenia, nadającego statut, Krajowej Radzie Sądownictwa do zaopiniowania, jednakże opinia Rady nie ma charakteru wiążącego.

W rozporządzeniu z 16.04.2009 r. w sprawie nadania statutu Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, którego projekt został przez Krajową Radę Sądownictwa zaopiniowany zdecydowanie negatywnie, Minister w ogóle nie uwzględnił najistotniejszych uwag. Oznacza to, że wpływ Rady na kształt i sposób funkcjonowania Krajowej Szkoły sprowadza się do wydania opinii niemającej żadnego znaczenia dla Ministra Sprawiedliwości.

Zgodnie z brzmieniem art. 2 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 do zadań Krajowej Szkoły należy szkolenie zawodowe sędziów, prokuratorów, asesorów sądowych i asesorów prokuratorskich w celu uzupełnienia ich specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych oraz szkolenie i doskonalenie zawodowe referendarzy sądowych, asystentów sędziów, asystentów prokuratorów, kuratorów sądowych, urzędników sądów i prokuratury. Wpisując to niezwykle ważne zadanie w zakres kompetencji Krajowej Szkoły ustawa nie reguluje bliżej żadnych kwestii dotyczących tej materii, w tym organizacji działalności szkoleniowej, sposobu i trybu jej realizacji, pozostawiając to gestii Ministra Sprawiedliwości, który w drodze rozporządzenia nadającego statut, ma uregulować tę część zadań Szkoły. Trudno znaleźć racjonalne uzasadnienie dla pominięcia w ustawie tych niezwykle istotnych regulacji.

Zgodnie z art. 82a ustawy z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070) sędzia jest obowiązany stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego, których organizację określa odrębna

ustawa. Skoro zatem ustawą utworzono instytucję mającą tę działalność szkoleniową realizować, to jej postanowienia powinny określać organizację tych szkoleń.

Ustawa tymczasem zawiera jedynie delegację dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia o nadaniu statutu określającego sposób i tryb realizowania działalności szkoleniowej, a przedłożony Krajowej Radzie Sądownictwa projekt rozporządzenia nadającego statut zawiera dalej idącą delegację do określenia tej materii w akcie rangi jeszcze niższego rzędu, tzn. w regulaminie organizacyjnym Szkoły. Uchwalenie tego regulaminu nie wymaga zasięgnięcia opinii Krajowej Rady Sądownictwa, która w ten sposób pozbawiona została wpływu na współdecydowanie o działalności szkoleniowej w zakresie szkoleń zawodowych.

Nie bez znaczenia dla powyższych spostrzeżeń jest także ranga aktów prawnych regulujących poszczególne dziedziny działalności Krajowej Szkoły. Nie sposób zaakceptować sytuacji, w której przebieg aplikacji jest stosunkowo szczegółowo uregulowany w akcie prawnym rangi ustawy, podczas gdy kwestia szkoleń zawodowych pozostawiona została regulacji w akcie prawnym niższej rangi, tj. rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości.

Na szczególne podkreślenie w kontekście powyższej uwagi zasługuje fakt, że w rozdziale 7 ustawy o Krajowej Szkole, dotyczącym zmian w obowiązujących przepisach, w art. 61, dokonana została nowelizacja ustawy z 27.07.2001 r. (Dz. U. Nr 100, poz. 1082) o Krajowej Radzie Sądownictwa w ten sposób, że dotychczasowe kompetencje Rady określone w art. 2 ust. 2 zostały poszerzone o uprawnienie do wyrażania opinii o programach szkolenia na aplikacji ogólnej i sędziowskiej oraz zakresie i sposobie przeprowadzania egzaminów sędziowskich. Krajowa Rada Sądownictwa nie uzyskała natomiast, w drodze nowelizacji ustawy, żadnych uprawnień do opiniowania programów działalności szkoleniowej dotyczącej sędziów, referendarzy, asystentów i urzędników sądowych.

Wyrażanie niewiążącej opinii jest kompetencją o niezwykle ograniczonym charakterze, niemniej jednak dającym możliwość zabrania głosu przez organ konstytucyjny w sprawach bardzo istotnych dla środowiska sędziowskiego. Powyższego braku konsekwencji ze strony ustawodawcy, tak znacząco ograniczającego uprawnienia Krajowej Rady Sądownictwa, nie sposób uzasadnić. Oczywiście

rzeczą wydaje się, że merytoryczna zawartość szkoleń, których adresatami są sędziowie, dotyczy sfery orzeczniczej w jej wymiarze merytorycznym, a więc chronionej konstytucyjną zasadą niezawisłości sędziowskiej, na straży której stoi Krajowa Rada Sądownictwa. Wobec powyższego omawiana ustawa wymaga pilnej nowelizacji w tym zakresie.

Szkolenia organizowane przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, w istocie podległą Ministrowi Sprawiedliwości, dotyczą także sfery, w której sądy są niezależne. Dotyczy to działalności szkoleniowej adresowanej do sędziów pełniących funkcje w sądach oraz do kadry urzędniczej sądów, w tym dyrektorów i kierowników sądów. Biorąc pod uwagę konstytucyjną odpowiedzialność Krajowej Rady Sądownictwa za zapewnienie niezależności sądom, trudno znaleźć argumenty dla całkowitego pozbawienia tego organu wpływu na zawartość merytoryczną szkoleń.

Brak realnych, właściwych kompetencji Krajowej Rady Sądownictwa w odniesieniu do instytucji mającej zajmować się całokształtem działalności szkoleniowej wymiaru sprawiedliwości w jej wymiarze wstępnym i ustawicznym, pozostaje w oczywistej i rażącej sprzeczności z dorobkiem Rady Europy oraz nowoczesnym rozumieniem europejskiego państwa prawa. Takiego ukształtowania modelu szkolenia nie można zaakceptować wobec zapewnienia przez ustawodawcę niezwykle szerokich kompetencji Ministrowi Sprawiedliwości i przez to poważnego zachwiania równowagi pomiędzy władzą wykonawczą i sądowniczą.

Poza powyższymi uwagami o charakterze ustrojowym należy wskazać na szereg niedoskonałości rozwiązań zawartych w ustawie, a dotyczących modelu aplikacji, które również wymagają przygotowania nowelizacji. Przede wszystkim wskazać należy, że nie jest możliwe osiągnięcie założonego przez ustawodawcę celu, aby aplikacja ogólna mogła stanowić dobre przygotowanie dla kandydatów na referendarzy sądowych, asystentów sędziów i asystentów prokuratury oraz kandydatów na aplikacje: sędziowską i prokuratorską. 12-miesięczny cykl kształcenia w ramach tej aplikacji przy niezwykle szerokim spektrum zagadnień, jakie należy uwzględnić, szkółac przyszłego referendarza i asystenta, nie zapewni gwarancji ich dobrego przygotowania. Poważne wątpliwości budzi w szczególności kwestia dobrego merytorycznie przygotowania przyszłych referendarzy, wobec czego wydaje się konieczne wydłużenie aplikacji

dla kandydatów na te stanowiska i uzupełnienie programu skoncentrowanego na szczegółowym przygotowaniu z zakresu czynności należących do kompetencji referendarza sądowego.

Nie sposób uznać także, że dobrym rozwiązaniem jest przyjęcie założenia, że każdy przyszły asystent i referendarz będzie musiał ukończyć aplikację w ramach Szkoły w Krakowie. Może to pozbawić wiele sądów w Polsce napływu kadry zainteresowanej podjęciem pracy na tych stanowiskach. Niezrozumiałym jest w szczególności wprowadzenie z dniem wejścia w życie ustawy, bez zachowania stosownego *vacatio legis*, wymogu ukończenia aplikacji ogólnej przez każdego kandydata na asystenta. Pierwsi absolwenci aplikacji ogólnej zdobędą zatem wymagane ustawą kwalifikacje nie wcześniej niż 30.09.2010 r. Do tego czasu wiele stanowisk asystenckich w sądach może pozostać nieobsadzonych.

Ustawa nie reguluje niezwykle istotnej kwestii statusu absolwenta aplikacji ogólnej zakwalifikowanego do kontynuowania kształcenia w ramach aplikacji sędziowskiej albo prokuratorskiej. Nie jest możliwe, aby aplikacja sędziowska czy prokuratorska, rozpoczęła się bezpośrednio po zakończeniu aplikacji ogólnej. Przerwa pomiędzy tymi aplikacjami wyniesie od 3 do 4 miesięcy. Pomiedzy aplikacjami, których czas trwania został stanowczo określony ustawą, osoba, która zostanie zakwalifikowana do kontynuowania kształcenia na jednej z aplikacji specjalistycznych, powinna mieć zapewnioną stosowną ochronę socjalną. Ustawa tej kwestii nie reguluje, wobec czego wymaga także i w tym zakresie nowelizacji.

Poważne zastrzeżenia budzi czas trwania aplikacji sędziowskiej, która z uwzględnieniem pierwszego jej etapu, tj. aplikacji ogólnej, ma trwać łącznie co najmniej 66 miesięcy, a przy uwzględnieniu przerwy pomiędzy aplikacją ogólną i sędziowską: 69–70 miesięcy. Na końcu tej blisko sześciolletniej drogi brak zapewnienia jakiegokolwiek gwarancji możliwości ubiegania się o powołanie na urząd sędziego, nawet przez najlepszych adeptów.

Uregulowany ustawą model aplikacji sędziowskiej wymaga modyfikacji w szczególności w zakresie obowiązkowego dwuletniego stażu po egzaminie sędziowskim. Ukończenie stażu ma służyć zdobyciu doświadczeń, doskonaleniu kwalifikacji, a przede wszystkim osiągnięciu określonej ustawą granicy wieku, jako wymogu formalnego podjęcia starań o powołanie na urząd sędziego. Taki system kształ-

cenia kandydatów na sędziów ma, zgodnie z uzasadnieniem projektu, jeżeli chodzi o długość aplikacji, odpowiadać dotychczasowemu modelowi, który po zsumowaniu aplikacji i asesury daje podobny czas oczekiwania na objęcie urzędu sędziowskiego. Nie sposób zgodzić się z takim rozumowaniem, gdyż nieporozumieniem jest porównywanie dotychczasowej instytucji asesury ze stażem asystenta sędziego czy referendarza sądowego, którzy mogą wykonywać jedynie ściśle ograniczone czynności z wyłączeniem sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Ocena przebiegu stażu nie będzie stanowiła podstawy do stwierdzenia, czy kandydat gwarantuje prawidłowe wykonywanie pracy na stanowisku sędziego.

Brak zagwarantowania możliwości zgłoszenia się na wolne stanowisko sędziowskie po ukończeniu aplikacji z odpowiednio wysokim wynikiem, pomimo, że temu właśnie miało służyć ustalanie przez Ministra Sprawiedliwości limitu przyjęć na aplikację sędziowską, odpowiadającemu prognozom wynikającym z zapotrzebowania sądów, w połączeniu z perspektywą długotrwałego zatrudnienia na stanowisku referendarza sądowego i relatywnie niskim wynagrodzeniem, spowoduje, że dla wielu osób osiągnięcie stanowiska sędziego nie będzie atrakcyjną ofertą zawodową pełnienia urzędu o wyjątkowym wymiarze społecznym. Pozostaje to w sprzeczności z nadrzędnym założeniem, że sędzią powinni zostawać najlepsi z absolwentów uczelni prawniczych.

Nie jest także dobrym rozwiązaniem stworzenie dwutorowej drogi dochodzenia do zawodu referendarza: jednej poprzez roczną aplikację ogólną i drugiej po ukończeniu aplikacji sędziowskiej. Ten dualizm nie znajduje żadnego racjonalnego uzasadnienia, a jednocześnie wprowadza niepożądany podział na różne kategorie referendarzy: tych, którzy wybrali ten zawód, gdyż do jego wykonywania czują się powołani i tych, dla których zajmowanie tego stanowiska jest koniecznym okresem przejściowym, instrumentem mającym służyć wyłącznie zdobyciu wymogów formalnych powołania na urząd sędziego. Z jednej strony, do mianowania na stanowisku referendarza wystarczy ukończenie rocznej aplikacji ogólnej, z drugiej zaś strony, konieczne jest pozytywne złożenie egzaminu sędziowskiego po 30 miesiącach specjalistycznej aplikacji, pozytywnym złożeniu egzaminu sędziowskiego oraz pozytywnym zaliczeniu stażu na stanowisku asystenta.

Jeśli utrzymanie stażu w ramach modelu aplikacji sędziowskiej jest konieczne, to należy pos-

tulować, aby odbywał się on przed aplikacją sędziowską. Po ukończonej aplikacji ogólnej kandydat na aplikację sędziowską powinien legitymować się stażem (np. rocznym) na stanowisku asystenta lub referendarza sądowego bez jakiegokolwiek skierowania przez dyrektora sądu. Do aplikanta powinno bowiem należeć podjęcie starań o to zatrudnienie i wybór miejsca tego zatrudnienia.

Warunkiem przyjęcia na aplikację sędziowską byłoby w tej sytuacji, poza pozytywnym ukończeniem aplikacji ogólnej, przedstawienie przez aplikanta świadectwa, że w okresie wskazanym w ustawie pracował na stanowisku asystenta lub referendarza, osiągając pozytywną opinię. Byłoby to zdecydowanie lepszym rozwiązaniem w zakresie przygotowania do właściwej aplikacji sędziowskiej, zwieńczeniem której byłby jedynie pozytywnie złożony egzamin sędziowski. Zapewniałoby to jednocześnie spełnienie warunku osiągnięcia określonego w ustawie wieku.

Wskazać także należy, że w omawianej ustawie brak jednoznacznego określenia dnia „zakończenia stażu”, gdyż ustawa nie wyjaśnia czy ewentualny okres usprawiedliwionej nieobecności jest odliczany od wymaganego okresu stażu, czy też okres stażu wydłuża. Nie jest jasne co oznacza odbycie stażu, a sposób i tryb jego realizacji pozostaje w oczywistej sprzeczności z istotą stosunku pracy w podstawowym i powszechnym jego rozumieniu, jak też konstrukcją stosunku pracy na stanowisku referendarza sądowego i asystenta sędziego, wynikającą z ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Staż po egzaminie sędziowskim został tak skonstruowany, że o miejscu jego odbywania, warunkach, trybie i przebiegu decyduje Dyrektor Szkoły, nie zaś rzeczywisty pracodawca, którym jest prezes sądu. Ustawa pomija rolę i pozycję prezesa sądu, w którym aplikant ma odbyć staż.

Opinia prezesa nie ma znaczenia dla mianowania aplikanta referendarzem, gdyż ustawodawca nie wymaga opinii pozytywnej, pomija przy tym zupełnie stanowisko kolegium właściwego sądu. Taki model stosunku pracy aplikanta na stanowisku referendarza sądowego pozostaje w sprzeczności z dotychczasowym modelem, w którym z wnioskiem o mianowanie referendarza sądowego występował do Ministra Sprawiedliwości prezes sądu okręgowego, przyszły pracodawca. Omawiana ustawa nie wskazuje żadnych kryteriów, jakimi powinien kierować się Dyrektor Szkoły, wyznaczając konkretne miejsce pracy aplikanta w ramach stażu. Jest to zatem dyskrejonalna władza, podobnie jak ocena realizacji stażu. Z dyspozycji art. 60 pkt 18 ustawy wynika, że prezes sądu rejonowego zatrudnia na stano-

wisku asystenta sędziego aplikanta sędziowskiego skierowanego na staż przez Dyrektora Szkoły na okres odbywania stażu. Jest to zatem swoisty nakaz nie tylko dla aplikanta, jako przyszłego asystenta sędziego, ale także dla pracodawcy, którym jest prezes sądu rejonowego. Powyższe nie zostało bowiem w żaden sposób uwarunkowane poprzez wyrażenie woli, zamiaru, czy choćby opinii przez prezesa sądu, mającego być pracodawcą aplikanta. Ustawa wypowiada się w tej kwestii w sposób niezwykle stanowczy stwierdzając, że „prezes sądu zatrudnia” aplikanta, uzależniając nawiązanie stosunku pracy na stanowisku asystenta od zaistnienia jednej tylko przesłanki: skierowania przez Dyrektora Szkoły. Z powyższych względów model stażu wymaga modyfikacji.

Analiza obowiązkowego stażu po egzaminie sędziowskim wymaga także zwrócenia uwagi na wynagrodzenie aplikanta w tym okresie, które po egzaminie sędziowskim jest niższe niż pełne stypendium przyznawane przez Dyrektora Szkoły w ramach aplikacji przed egzaminem sędziowskim. Od kwoty wypłacanego aplikantowi stypendium nie potrąca się bowiem składek z tytułu ubezpieczenia społecznego w zakresie emerytalnym, rentowym i chorobowym, podczas gdy w okresie stosunku pracy w ramach stażu składki na wymienione rodzaje ubezpieczeń muszą być odprowadzane i tym samym potrącane przez płatnika od wynagrodzenia brutto, gdyż stosunek pracy jest obowiązkowym tytułem ubezpieczenia społecznego. Zatem z kwoty stypendium potrącana będzie jedynie składka na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 9% podstawy wymiaru (art. 63 omawianej ustawy), zaś z kwoty wynagrodzenia asystenta i referendarza w ramach stażu, poza składką na ubezpieczenie zdrowotne we wskazanej wysokości, potrącana będzie składka w wysokości 9,76% podstawy wymiaru na ubezpieczenie emerytalne, 1,5% na ubezpieczenie rentowe i 2,45% na ubezpieczenie chorobowe (ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Z powyższego wynika zatem, że wynagrodzenie za pracę w okresie stażu będzie znacznie niższe niż stypendium w okresie aplikacji sędziowskiej.

Powyższa regulacja jest niejasna o tyle, że w uzasadnieniu projektu odwoływano się do modelu słuchacza Krajowej Szkoły Administracji Publicznej jako wzorca, który w zakresie pobieranego stypendium podlega, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 7a oraz art. 13 pkt 15 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu.

Podobnej regulacji nie wprowadzono jednakże w omawianej ustawie w odniesieniu do aplikantów. Skutkiem tego jest nie tylko niższe od stypendium wynagrodzenie za pracę w okresie stażu, ale także nieobjęcie ubezpieczeniem (poza zdrowotnym) okresu aplikacji ogólnej oraz aplikacji sędziowskiej przed egzaminem. Oznacza to brak podstaw do wypłaty aplikantowi np. zasiłku z tytułu choroby, wypadku przy pracy, macierzyństwa, jak również nieuwzględnienie tego okresu do przyszłej emerytury. Tego braku nie uzupełnia bowiem dyspozycja art. 46 ustawy o Krajowej Szkole, z którego wynika, że okres aplikacji wlicza się do okresów zatrudnienia, od których zależą uprawnienia pracownicze, pod warunkiem ukończenia aplikacji. Regulacja ta nie odnosi się do uprawnień o charakterze ubezpieczeniowym.

Nieprawidłowa jest także regulacja, z której wynika, że w okresie stażu na stanowisku asystenta, aplikant otrzymuje wynagrodzenie za pracę w wysokości wynagrodzenia referendarza sądowego. Z art. 45 ustawy wynika, że w okresie stażu aplikant otrzymuje wynagrodzenie ustalone w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu zasadniczemu w stawce podstawowej referendarza sądowego. Wprowadza to niczym nieuzasadniony podział na różne kategorie asystentów, których poziom wynagrodzenia znacznie się różni. Wynagrodzenie powinno być ściśle związane z zajmowanym stanowiskiem i charakterem świadczonej pracy. Jako niepożądane należy uznać stwarzanie sztucznej konstrukcji, na podstawie której wypłaca się asystentowi wynagrodzenie referendarza, pomimo że nie zajmuje takiego stanowiska.

Powyższe obrazuje w sposób jednoznaczny poważną wadliwość konstrukcji obowiązkowego stażu po egzaminie sędziowskim w modelu wynikającym z ustawy i konieczność pilnego podjęcia prac nad nowelizacją ustawy w tym zakresie. Nasuwa się w związku z tym refleksja o zbyt pochopnie podjętej decyzji usunięcia z ustroju sądów powszechnych instytucji asesora sądowego, głęboko osadzonej w tradycji sądownictwa polskiego. Zgodnie z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 24.10.2007 r. nie jest dopuszczalne, jako niezgodne z Konstytucją, powierzanie asesorom czynności sędziowskich, co nie oznacza konieczności wyeliminowania stanowiska asesora z porządku ustrojowego sądów. Skoro zatem uznano, że konieczne jest odbywanie stażu po egzaminie sędziowskim, to zdecydowanie lepszym rozwiązaniem byłoby utrzymanie instytucji asesora sądowego z odpowiednio ustalonym zakresem kognicji, zgodnym z granicami wyznaczonymi Konstytucją RP, niż tworzenie dodatkowych

kategorii asystentów i referendarzy w sądach, co nie będzie służyło dobru wymiaru sprawiedliwości.

Wadliwość ustawowego modelu stażu, który poza powyższymi brakami nie jest także dobrym przygotowaniem do pełnienia urzędu sędziego w zakresie merytorycznym, utrwalenia wiedzy i umiejętności zdobytych w czasie aplikacji sędziowskiej, powinna stanowić poważny argument do powrotu do rozważań nad instytucją sędziego grodzkiego, tak zdecydowanie odrzuconą przez projektodawcę omawianej ustawy, bez głębszego namysłu i woli podjęcia jakiegokolwiek dialogu.

Krytycznie należy się odnieść do regulacji dotyczącej obowiązku zwrotu stypendium pobieranego w czasie aplikacji. Artykuł 44 ust. 1 przewiduje obowiązek zwrotu stypendium przez aplikanta, który w terminie 3 lat od ukończenia aplikacji „nie podjął zatrudnienia na stanowisku sędziego”. Ustawa nie określa co oznacza to sformułowanie, które trudno zinterpretować w sposób zgodny z dochodzeniem do urzędu sędziego wynikającym z postanowień ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Dosłowne brzmienie użytego sformułowania oznacza, że absolwent aplikacji ma nie tylko obowiązek zgłosić się na wolne stanowisko sędziowskie, ale także zobowiązany jest wygrać konkurs, który w związku z obsadzeniem tego stanowiska jest uruchamiany. W przeciwnym razie zostanie obciążony obowiązkiem zwrotu stypendium. Takie rozwiązanie jest oczywiście sprzeczne z procedurą konkursu dochodzenia do powołania na urząd sędziego.

Regulacja ustawowa w zakresie obowiązku zwrotu stypendium budzi sprzeciw także z innych względów. Sędzia, który po powołaniu, w okresie 3 lat od ukończenia aplikacji, w poczuciu odpowiedzialności za wagę sprawowanego urzędu uzna, że nie posiada odpowiednich predyspozycji psychicznych do wykonywania tej służby, jeśli zrzeknie się urzędu, będzie miał obowiązek zwrotu pobranego w okresie aplikacji stypendium. Natomiast sędzia, który zostanie złożony z urzędu z powodu rażącej obrazę przepisów prawa czy uchybienia godności urzędu nie zostanie obciążony tym obowiązkiem. Złożenie sędziego z urzędu w okresie 3 lat od podjęcia zatrudnienia nie rodzi obowiązku zwrotu stypendium. Artykuł 44 ust. 1 pkt 3 takiej sytuacji nie dotyczy. Zawarte bowiem w tym przepisie stwierdzenie, że obowiązek zwrotu stypendium będzie miała osoba, z którą we wskazanym w ustawie terminie zostanie rozwiązany stosunek pracy bez wypowiedzenia, takiej sytuacji nie obejmuje. Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszech-

nych nie przewiduje możliwości rozwiązania stosunku służbowego sędziego w tym trybie.

Artykuł 44 ust. 6 zobowiązuje „właściwego” prezesa sądu do poinformowania Dyrektora Szkoły o okolicznościach wymienionych w art. 44 ust. 1 pkt 2 i pkt 3. Nie sposób jednoznacznie zinterpretować tego przepisu, gdyż nie wynika z ustawy, który prezes sądu jest właściwy do zawiadomienia o powyższym Dyrektora Szkoły. Nie można bowiem w żadnym razie przyjąć, że zatrudniony na stanowisku referendarza w ramach stażu aplikant, po jego ukończeniu, nie będzie miał swobody w zakresie wyboru sądu, do którego zgłosi swoją kandydaturę na wolne stanowisko sędziowskie. Zatem każdy sąd rejonowy w Polsce może być potencjalnym, przyszłym miejscem służbowym absolwenta aplikacji. Niemożliwe zatem jest wskazanie właściwego sądu, a tym samym zobowiązanie „właściwego” prezesa sądu do podania Dyrektorowi Szkoły takiej informacji.

Niejasna jest dyspozycja art. 44 ust. 1 pkt 2 także w zakresie, w jakim stanowi o niepodjęciu zatrudnienia przez referendarza sądowego. Drugi etap stażu przewiduje zatrudnienie na stanowisku referendarza na czas nieokreślony, w czasie którego następuje zakończenie aplikacji, co nie powoduje wygaśnięcia wcześniej nawiązanego, na podstawie aktu mianowania, stosunku pracy, tak więc niezrozumiałe jest zobowiązanie kandydata na sędziego po ukończonej aplikacji do podjęcia zatrudnienia na stanowisku referendarza.

Wobec powyższych uwag uregulowanie obowiązku zwrotu stypendium wymaga także modyfikacji.

Usytuowanie Dyrektora Szkoły, jako organu o niezwykle szerokich kompetencjach wraz z ochroną wynikającą z kadencyjności powołania, przy jednoczesnym podporządkowaniu wyłącznie Ministrowi Sprawiedliwości, nie jest dobrym rozwiązaniem dla istoty szkolenia kandydatów na sędziów. Brak możliwości jakiegokolwiek współdecydowania przez środowisko sędziów o procesie kształcenia i przygotowania kandydatów do pełnienia urzędu, jak również

pozbawienie Krajowej Rady Sądownictwa realnego wpływu na ten proces, pozostaje w sprzeczności z przyjętą w Konstytucji RP zasadą trójpodziału władz. Przedstawiona koncepcja funkcjonowania instytucji zajmującej się kompleksowo kształceniem i doskonaleniem zawodowym oddaje pełnię kompetencji w tym zakresie wyłącznie władzy wykonawczej – Ministrowi Sprawiedliwości. Uprawnienie Krajowej Rady Sądownictwa wobec tego organu Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury sprowadza się wyłącznie do jednorazowego zaopiniowania kandydata na Dyrektora Szkoły, który po powołaniu w czasie trwania kadencji nie ma żadnych wobec Rady powinności.

Nie sposób zgodzić się z koncepcją, w której o przebiegu aplikacji, w tym o miejscu i warunkach odbywania stażu, decydować ma wyłącznie Dyrektor Szkoły. Kompetencje tego organu są niezwykle szerokie, gdyż Dyrektor Szkoły odgrywa priorytetową rolę w całym procesie przebiegu aplikacji, poczynając od konkursu na aplikację ogólną poprzez poszczególne etapy aplikacji sędziowskiej aż po egzamin sędziowski i przebieg dwuletniego stażu po tym egzaminie. Wyposażenie tego organu w tak daleko idące uprawnienia nastąpiło przy jednoczesnym pozbawieniu sądów, ich organów oraz Krajowej Rady Sądownictwa realnego wpływu na sposób kształcenia obecnych i przyszłych kadr wymiaru sprawiedliwości.

Wymienione powyżej wady ustawowego modelu kształcenia wymagają podjęcia zdecydowanych działań mających na celu rychłą nowelizację ustawy poprzedzoną debatą z udziałem kompetentnych i doświadczonych przedstawicieli środowiska. W przeciwnym razie zapowiadane wprowadzenie znacząco udoskonalonego modelu szkoleń, mającego spełniać wysokie standardy europejskie, wobec wadliwych uregulowań omawianej ustawy, będzie iluzoryczne. ■

STANOWISKO KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA z 4.06.2009 r.

co do planowanych zmian ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw.

Krajowa Rada Sądownictwa mając na względzie przedstawione na konferencji 13.05.2009 r.

w Ministerstwie Gospodarki przez Ministra Sprawiedliwości propozycje zmian w Prawie o ustroju sądów powszechnych i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa zgłasza następujące uwagi.

Krajowa Rada Sądownictwa z niepokojem zauważa, że treść proponowanego w art. 1 pkt 22 projektu art. 31a ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych powoduje zatarcie kompetencji oraz zakresu

odpowiedzialności pomiędzy prezesem sądu, a dyrektorem sądu. Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa, prezesi sądów muszą mieć uprawnienia stosowne do rangi i znaczenia tej funkcji w sądzie. Dla prawidłowego funkcjonowania sądu konieczne jest właściwe ustalenie relacji między prezesem i dyrektorem sądu z poszanowaniem zasady trójpodziału i równowagi władz oraz niezależności sądów od innych władz (art. 10 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Poddanie zwierzchnictwu służbowemu dyrektora sądu wszystkich pracowników administracyjnych i obsługi sądu pozbawi prezesów oraz przewodniczących wydziałów rzeczywistego wpływu na obsadę stanowisk urzędniczych i organizację pracy w sądzie, natomiast pozostawi po ich stronie pełną odpowiedzialność za wyniki pracy sądu. Zgodnie z treścią projektowanego art. 177 § 4 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, dyrektor sądu apelacyjnego podlega bezpośrednio Ministrowi Sprawiedliwości, a dyrektorzy sądów okręgowych i rejonowych – dyrektorowi przełożonego sądu apelacyjnego. Proponowane zmiany prowadzą do radykalnego ograniczenia kompetencji prezesów sądów na rzecz dyrektora sądu bez przyznania jakichkolwiek uprawnień kontrolnych względem dyrektora sądu.

Podporządkowanie w tak szerokim zakresie pracy sądów urzędnikowi podległemu bezpośrednio władzy wykonawczej narusza przewidzianą w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadę odrębności i niezależności władzy sądowniczej od pozostałych władz.

Poważne zastrzeżenia Krajowej Rady Sądownictwa budzi zawarta w art. 5 pkt 3 projektu propozycja likwidacji zebrań przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów apelacji i zebrań przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów okręgów. Zebrania te stanowią jedyną reprezentację władzy sądowniczej na szczeblu centralnym. Uprawnienia zebrań przedstawicieli są ograniczone do dokonywania wyboru oraz oceny i ewentualnego odwołania w czasie trwania kadencji wybranych przez nich członków Krajowej Rady Sądownictwa, zgłaszania Radzie postulatów dotyczących jej działalności i podejmowania uchwał dotyczących problemów w działalności sądów powszechnych. Likwidacja zebrań zgromadzeń ogólnych sędziów spowoduje, że władza sądownicza będzie jedyną władzą pozbawioną reprezentacji na szczeblu centralnym, co stanowi niedopuszczalne naruszenie równowagi między władzą ustawodawczą, wykonawczą

i sądowniczą (art. 10 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Proponowane w art. 1 pkt 26, pkt 27, pkt 28 i pkt 29 projektu zmiany w organizacji samorządu sędziowskiego doprowadzą do likwidacji szeregu kompetencji i radykalnego ograniczenia reprezentacji sędziów sądów rejonowych oraz sędziów sądów okręgowych, co spowoduje ograniczenie samorządności na szczeblu lokalnym.

Poprzednie zmiany ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych zmniejszały reprezentatywność organów samorządu sędziowskiego stopniowo ograniczając liczbę sędziów sądu rejonowego w składzie zgromadzeń ogólnych okręgów (z 1/2 do 1/3 liczby odpowiadającej liczbie sędziów sądu okręgowego).

Projektowana zmiana doprowadzi do tego, że ponad 95% kadry sędziowskiej w Polsce pozbawione będzie adekwatnej reprezentacji przez wybranych przez siebie przedstawicieli. Ponadto proponowana w art. 1 pkt 26 projektu treść art. 33 § 9 i § 10 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadza sposób wyboru do zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji poprzez oddawanie głosów na listę, a nie na kandydata, co dodatkowo zmniejsza reprezentatywność wybranego w ten sposób organu.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa proponowana organizacja samorządu sędziowskiego godzi w zasadę demokratycznego państwa prawnego wyrażoną w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę na rażący brak proporcjonalności w procesie wyłaniania członków Krajowej Rady Sądownictwa. Przepis art. 1 pkt 27 projektu wprowadza nową treść art. 34 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych zgodnie z którą, do zadań zgromadzeń ogólnych sędziów apelacji będzie należał między innymi wybór członka Krajowej Rady Sądownictwa. Należy zważyć, że liczba sędziów orzekających na obszarze 11 apelacji jest bardzo zróżnicowana i kształtuje się od 200 sędziów w najmniejszej apelacji do 1500 w największej apelacji. Aktualnie obowiązujący przepis art. 8 ustawy z 27.07.2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. Nr 100, poz. 1082 ze zm.) przewiduje taki sam parytet na obszarze całego kraju wskazując, że zgromadzenia ogólne sędziów apelacji wybierają przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów apelacji w liczbie jednej piątej tych sędziów, a zgromadzenia ogólne sędziów okręgu

wybierają przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów okręgu spośród swoich członków w liczbie jednej pięćdziesiątej liczby sędziów okręgu.

W projekcie brak jakiegokolwiek uzasadnienia dla proponowanego ograniczenia reprezentacji sędziów Sądu Najwyższego w składzie Krajowej Rady Sądownictwa. Proponowane zmiany uniemożliwiają proporcjonalną reprezentację wszystkich sędziów sądów powszechnych w składzie Krajowej Rady Sądownictwa. Może to doprowadzić do osłabienia legitymacji tego konstytucyjnego organu państwa, którego głównym zadaniem jest strzeżenie niezależności sądów i niezawisłości sędziów (art. 186 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Krajowa Rada Sądownictwa uznaje za niedopuszczalne ograniczanie kompetencji Rady przewidziane w art. 1 pkt 41 projektu, który wprowadza nowe przepisy art. 58a – 58d ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych powołujące do życia Komisję Konkursową przy Ministrze Sprawiedliwości. Do zadań Komisji Konkursowej ma należeć uchwalanie listy kandydatów na wolne stanowisko sędziowskie oraz liczby porządkowej wskazującej ich miejsce na liście. Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa, wprowadzenie do procesu oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie uprzywilejowanej listy rankingowej ustalonej przez Komisję Konkursową jest wysoce niewłaściwe i wkracza w ustawowe kompetencje Rady. Tego typu regulacja budzi istotne zastrzeżenia pod względem zgodności z wzorcem konstytucyjnym zawartym w art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi, że to Krajowa Rada Sądownictwa jest jedynym organem uprawnionym do merytorycznej oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie.

Projektowane w art. 1 pkt 53 dodanie w ustawie rozdziału 2a w brzmieniu „Okresowa ocena pracy sędziów” budzi szereg uzasadnionych wątpliwości. Krajowa Rada Sądownictwa nie neguje potrzeby oceny pracy sędziów, jednak proponowana w projekcie forma, zakres i cel dokonywania okresowych ocen sędziów wymaga solidnego dopracowania. Przewidziany w projekcie system okresowych ocen pracy sędziów w znacznym stopniu obciąży sędziów wizytatorów dodatkową pracą i spowoduje konieczność powołania nowych sędziów wizytatorów. Efektem tego będzie zaangażowanie znacznej liczby sędziów w wykonywanie obowiązków pozaorzeczniczych oraz zwiększenie obciążenia pracą orzeczniczą pozostałych sędziów.

Tego rodzaju zmiana zaabsorbuje wielu sędziów w wykonywanie funkcji wizytatorów oceniających pracę innych sędziów, co nie będzie sprzyjać sprawnemu funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości i rozpoznawaniu spraw w rozsądnym terminie. Należy zauważyć, że w obecnym stanie prawnym dokonuje się oceny pracy sędziów przez wizytacje i lustracje sądów i wydziałów. Sprawozdanie z tej wizytacji czy lustracji zawiera także ocenę pracy poszczególnych sędziów w kontekście funkcjonowania sądu. Taki stan rzeczy może doprowadzić do zanegowania prawa obywatela do sądu zagwarantowanego w art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Przewidziane w projekcie zmiany w zakresie struktury organizacyjnej sądów wprowadzające regułę, że w każdym sądzie rejonowym tworzy się obligatoryjnie tylko dwa wydziały (cywilny oraz karny), w efekcie prowadzą do radykalnego zwiększenia uprawnień Ministra Sprawiedliwości. Ograniczanie liczby wydziałów w sądach uzasadnianie jest jedynie potrzebą zmniejszenia liczby sędziów pełniących funkcje przewodniczących wydziałów i spodziewanymi z tego tytułu oszczędnościami finansowymi. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa argumentacja ta jest zdecydowanie niewystarczająca.

Krajowa Rada Sądownictwa wyraża przekonanie, że każda decyzja wprowadzająca zmiany w strukturze sądów powszechnych powinna być poprzedzona wnikliwymi analizami statystycznymi i uwzględniać specyfikę czynności wykonywanych w ramach poszczególnych pionów orzeczniczych oraz kwestie związane z dostępnością do sądu. W związku z powyższym Krajowa Rada Sądownictwa postuluje, że opinia Krajowej Rady Sądownictwa, co do projektów rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości wprowadzających zmiany organizacyjne w strukturze sądów przewidziana w nowym brzmieniu art. 20 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, winna mieć charakter wiążący dla Ministra.

Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że projektowane zmiany w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie zawierają regulacji odnośnie do statusu sędziów delegowanych do jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości w zakresie objętym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 15.01.2009 r. (K 45/07). Przeciwnie, projekt w art. 1 pkt 39 wprowadza do ustawy – Prawo o ustroju sądów powszech-

nych nowe przepisy art. 57a – 57i, w których zawarta jest między innymi procedura ubiegania się o wolne stanowisko sędziowskie przez kandydata zajmującego stanowisko sędziego delegowanego do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej. Proponowana regulacja stanowi, że jeżeli w okresie ostatnich trzech lat poprzedzających obwieszczenie kandydat zajmujący stanowisko sędziego był delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości, oceny za okres delegowania dokonuje się przy uwzględnieniu rodzaju wykonywanych czynności bądź pełnionych funkcji administracyjnych. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa sytuacja, w której sędziowie objęci zakazem łączenia funkcji orzeczniczych z wykonywaniem czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości będą korzystali ze statusu sędziowskiego oraz będą mieli w tym czasie otwartą drogę awansu na wyższe stanowiska sędziowskie nie wykonując zadań związanych ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości nie powinna mieć miejsca.

Krajowa Rada Sądownictwa proponuje, aby status prawny sędziów delegowanych do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości był uregulowany podobnie jak to ma miejsce w przypadku sędziów mianowanych, powołanych lub wybranych do pełnienia funkcji w organach państwowych, samorządu terytorialnego,

w służbie dyplomatycznej, konsularnej lub w organach organizacji międzynarodowych (art. 98 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca także uwagę, że w przedłożonym projekcie zmiany ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie zawarto dostatecznej regulacji odnoszącej się do szkoleń zawodowych sędziów.

Odnosząc się do zagadnień związanych z nowym modelem nadzoru nad administracyjną działalnością sądów Krajowa Rada Sądownictwa stwierdza, że co prawda proponowana w art. 1 pkt 3 projektu nowa treść art. 9 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych wprowadza trzy kategorie nadzoru, tj.: nadzór bezpośredni, nadzór zwierzchni i nadzór zewnętrzny, to zakres kompetencji Ministra Sprawiedliwości i podległych mu służb jest bardzo szeroki, zaś rozdział kompetencji i odpowiedzialności w toku sprawowania nadzoru pomiędzy Ministrem Sprawiedliwości, a prezesami sądów apelacyjnych nieczytelny.

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca się do Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Sądów Apelacyjnych i Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów o podjęcie dyskusji nad zagadnieniami ustrojowymi i przedstawienie Krajowej Radzie Sądownictwa jej wyników, które będą stanowiły podstawę do opracowania opinii Rady. ■

OPINIA KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA z 3.04.2009 r.

w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie funkcji oraz sposobu ustalania dodatków funkcyjnych przysługujących sędziom.

Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie opiniuje przedstawiony projekt rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie funkcji oraz sposobu ustalania dodatków funkcyjnych przysługujących sędziom. Projekt nie odpowiada podstawowym wymogom stawianym aktom wykonawczym, gdyż w niedostatecznym stopniu realizuje wytyczne zawarte w przepisie upoważniającym – art. 91 § 8 u.s.p. (w brzmieniu nadanym przez ustawę z 20.02.2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw).

Projektowane rozporządzenie, w odniesieniu do aktualnie obowiązującego rozporządzenia

Prezydenta RP, w dalszym ciągu pełni funkcję kreującą co do funkcji, jakie mogą sprawować sędziowie.

Wprowadzanie rozporządzeniem funkcji, które mogą być sprawowane przez sędziów uznać należy za sprzeczne z podstawowymi zasadami dotyczącymi ustroju sądownictwa w Polsce. Pozostawienie tejże materii w zakresie regulacji opiniowanego rozporządzenia poddawałoby zatem sędziów sprawujących określone w nim funkcje bezpośredniemu wpływowi Ministra Sprawiedliwości, od którego wyłącznej woli miałyby zależeć jakie funkcje mają być wykonywane przez sędziów.

Aktowi niższego rzędu niż ustawa nie może być powierzone ustalenie faktycznego zakresu obowiązków sędziów. Krajowa Rada Sądownictwa stoi na stanowisku, iż taki sposób regulacji budzi zastrzeżenia pod względem konstytucyjności tego rodzaju rozwiązania. Funkcje wykonywane przez sędziów (zarazem stanowiska przez nich piastowane) winny być określone w drodze ustawy, jako element ustroju sądów w rozumieniu art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. Decyzją przedstawiciela władzy wykonawczej nie mogą być znoszone i tworzone stanowiska oraz funkcje piastowane przez sędziów – tego rodzaju uregulowania muszą być zdaniem Rady, uregulowane w ustawie.

Wadliwa jest propozycja szerokiego widełkowego zróżnicowania dodatków bez jasnego określenia kryteriów tego zróżnicowania.

Na negatywną ocenę zasługuje sposób regulacji i miejsce w hierarchii dodatku funkcyjnego dla sędziów delegowanych do pełnienia czynności w Biurze Krajowej Rady Sądownictwa. Projekt nie przewiduje gradacji ww. dodatku w zależności od konkretnej funkcji wykonywanej w Biurze Rady, mimo że uwzględnia podobną specyfikę i różnorodną wagę obowiązków wykonywanych przez sędziów w Ministerstwie Sprawiedliwości (od podsekretarza stanu, przez dyrektora departamentu/biura oraz ich zastępców, naczelników wydziałów, wizytatorów do głównych specjalistów). Podobnie odnośnie do ustroju i funkcji sprawowanych przez sędziów w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury projekt uwzględnia różny zakres obowiązków i rangę wykonywanych obowiązków: dyrektora, zastępcy dyrektora, naczelnika wydziału, sędziego delegowanego do prowadzenia zajęć szkoleniowych oraz do wykonywania pracy w Radzie Programowej, kierownika działu/sekcji i głównego specjalisty.

Krajowa Rada Sądownictwa jest konstytucyjnym, samodzielnym, centralnym organem państwowym, umocowanym do stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów – istoty sądownictwa i prawa obywatela do sądu.

Na podstawie art. 77 § 2 u.s.p. sędziowie mogą być do niego delegowani do wykonywania szeregu różnych obowiązków w Biurze Krajowej Rady Sądownictwa, są to m.in. obowiązki: dyrektora wydziału i jego zastępcy, sędziów dokonujących czynności związane z wizytacjami i lustracjami oraz inne.

Zastrzeżenia budzi, demotywuujące sędziów i umniejszające rangę Rady, określenie wysokości dodatku funkcyjnego dla sędziów delegowanych do pełnienia czynności w Biurze Krajowej Rady Sądownictwa poniżej

szeregu innych stanowisk. Dodatek funkcyjny dla sędziego delegowanego do wykonywania czynności w Radzie określono na poziomie dodatku przysługującego sędziom zaliczonym do szóstej pozycji w tabeli stanowiącej załącznik do projektowanego rozporządzenia, tj. na poziomie m.in. dodatku funkcyjnego dla zastępcy przewodniczącego wydziału w sądzie okręgowym czy dla sędziego delegowanego do pełnienia obowiązków kierownika działu/sekcji. Wysokość tego dodatku jest niższa aniżeli dodatku m.in. dla kierownika ośrodka migracyjnego ksiąg wieczystych, naczelnika wydziału w Ministerstwie Sprawiedliwości, sędziego delegowanego do prowadzenia zajęć szkoleniowych w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury i prezesa sądu rejonowego.

Biorąc pod uwagę konstytucyjne umocowanie Rady, jej ogólnokrajowy zasięg oraz wagę spraw będących w jej właściwości takie określenie wysokości ww. dodatku należy uznać za nieprawidłowe.

Podobne argumenty należy także podnieść co do wysokości dodatku dla rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych – sędziego wybranego przez Radę do sprawowania funkcji oskarżyciela przed sądem dyscyplinarnym, w sprawach sędziów sądów apelacyjnych, prezesów oraz wiceprezesów sądów okręgowych. Rada nadto ocenia, iż wysokość dodatku dla zastępcy rzecznika dyscyplinarnego jest także nieadekwatna do zadań wyznaczonych dla oskarżyciela w sprawach pozostałych sędziów.

Rada zwraca także uwagę na realne obniżenie minimalnych wysokości niektórych dodatków funkcyjnych w stosunku do poziomu z 2008 r. Szczególną uwagę zwraca także nieproporcjonalne podwyższenie maksymalnych wysokości niektórych z nich. Prawdopodobne określenie ich wysokości powinno być na odpowiednim poziomie, tj. minimalna wysokość każdego z dodatków funkcyjnych zwiększona winna być adekwatnie do wzrostu wynagrodzeń sędziowskich.

Utrzymywanie na tak niskim poziomie dolnej granicy wysokości dodatków funkcyjnych stworzyć może problemy z obsadą stanowisk, których one dotyczą. Dodatkowe obowiązki wiążą się zawsze z dodatkową pracą, która jednak, uwzględniając przedstawione w projekcie propozycje nie zostanie odpowiednio wynagrodzona. Tym samym projekt rozporządzenia w obecnym kształcie deprecjonuje znaczenie m.in. stanowisk prezesów, przewodniczących wydziałów i ich zastępców – sędziów, którzy wykonują bardzo istotne dla funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości zadania.

Należałoby ustalić dodatki funkcyjne wizytatora w sądzie apelacyjnym, okręgowym na poziomie

dotatków przewodniczącego wydziału w sądzie okręgowym i prezesa sądu rejonowego.

Zastrzeżenia budzi treść § 6 projektowanego rozporządzenia, który dotyczy dodatku funkcyjnego dla sędziego sprawującego funkcję patrona. Przepis ten, w związku z odroczeniem jego wejścia w życie na 1.01.2010 r., wydaje się być dla projektodawcy rozwiązaniem problemu utraty podstawy (kwota bazowa ustalana w ustawie budżetowej na dany rok) określenia wysokości ww. dodatku w myśl art. 71 ustawy o z 23.01.2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Wraz z wejściem w życie tego przepisu podstawą dla obliczania wysokości dodatku dla sędziego patrona stanie się przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym

Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Rozwiązanie to prowadzi do uchylecia dorozumianego przepisu ustawowego poprzez jednoczesne zaniechanie ustalania kwoty bazowej w ustawie budżetowej i wprowadzając w § 6 opiniowanego rozporządzenia odmienną od ustawowej regułę ustalania wysokości tego dodatku funkcyjnego na podstawie ww. wskaźnika GUS.

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa tworzenie w systemie prawnym tego typu relacji między przepisami prawnymi jest niewłaściwe i niezrozumiałe. ■

OPINIA KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA z 8.05.2009 r.

w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie delegowania sędziów do Ministerstwa Sprawiedliwości i Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz świadczeń przysługujących sędziom delegowanym poza stałe miejsce pełnienia służby.

Krajowa Rada Sądownictwa, co do zasady, pozytywnie opiniuje przedstawiony projekt zgłaszając następujące uwagi:

1. z uzasadnienia projektu wynika, że jedynie dla sędziów delegowanych do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury do prowadzenia zajęć szkoleniowych możliwe będzie wykonywanie obowiązków orzeczniczych. Jak się wydaje delegacja ta winna być jednak poprzedzona co najmniej opinią Prezesa i Kolegium właściwego sądu;
2. z uzasadnienia projektu nie wynika powód wprowadzenia § 3 ust. 2 do rozporządzenia. Należy wyrazić jedynie nadzieję, że przepis ten nie ma na celu obejścia stanowiska Trybunału Konstytucyjnego co do możliwości orzekania
3. wątpliwa wydaje się celowość odejścia od wskaźnikowego ustalania maksymalnych kwot kosztów zamieszkania i miesięcznego ryczałtu. Spowoduje to potrzebę częstej nowelizacji rozporządzenia bądź też utrwalenia z czasem niekorzystnej dla sędziów wysokości tych świadczeń;
4. przepis § 3 ust. 1 pozostaje w sprzeczności z przepisami Prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), ustalenie bowiem zakresu czynności należy do kompetencji Prezesa Sądu. Proponowane kompetencje Dyrektora Szkoły budzą wątpliwości natury konstytucyjnej. ■

OPINIA KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA z 5.06.2009 r.

w przedmiocie projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie zniesienia niektórych sądów grodzkich oraz zmiany rozporządzenia w sprawie utworzenia sądów grodzkich.

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z treścią przedstawionego projektu stwierdza, że proponowane zmiany zasługują na poparcie jedynie

w tych jednostkach, w których zagwarantują lepszą organizację pracy, nie pociągając za sobą większego i nieusprawiedliwionego obciążenia sądów pracą.

O ile obowiązki likwidowanych wydziałów grodzkich są w stanie przejąć inne wydziały danego sądu rejonowego, o tyle sprzeciw budzi likwidacja zamiejscowych wydziałów grodzkich, zwłaszcza gdy oprócz tychże wydziałów funkcjonują w tych miejscowościach zamiejscowe wydziały ksiąg wieczystych.

Podkreślić trzeba, że obciążenie sądów pracą nie może być jedyną przesłanką oceny proponowanych zmian. Równie istotna jest strona społeczna tego

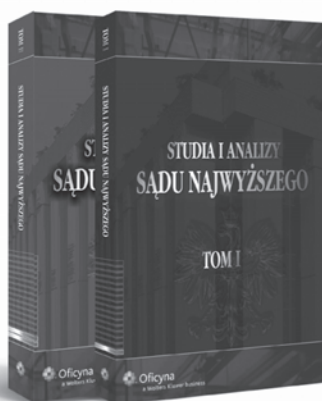
zagadnienia znajdująca wyraz chociażby w odległości właściwego miejscowo sądu od miejsca zamieszkania obywateli, kiedy w skrajnych przypadkach niedogodne połączenia komunikacyjne mogą ograniczać dostępność obywateli do takiego sądu.

Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie ocenia także uzasadnienie ograniczenia liczby wydziałów w sądach rejonowych oszczędnościami na wypłacie dodatków funkcyjnych dla przewodniczących i kierowników sekretariatów. ■

Oficyna
a Wolters Kluwer business

Studia i Analizy Sądu Najwyższego

Studia i Analizy Sądu Najwyższego

TOM I

pod redakcją
Krzysztofa Ślebzaka

2007, oprawa miękka, format: A5, s. 188, cena: 42 zł

TOM II

pod redakcją
Krzysztofa Ślebzaka
i Włodzimierza Wróbla

2008, oprawa miękka, format: A5, s. 316, cena: 69 zł

Seria wydawnicza „Studia i Analizy Sądu Najwyższego” ma na celu prezentację opracowań przygotowanych w ramach działalności Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, wykonującego zadania związane ze sprawowaniem przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz przez Sąd Najwyższy pieczy nad zgodnością z prawem i jednolitością orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych oraz oceną spójności i jednolitości prawa stosowanego przez sądy.

W serii przedstawiane są również materiały opracowane przez przedstawicieli nauki oraz praktyki, nawiązujące do analizy orzeczniczej działalności Sądu Najwyższego lub sądów powszechnych bądź podejmujące zagadnienia problemowe, mające dla niej szczególne znaczenie ze względu na prawną doniosłość, konieczność zapewnienia jednolitości orzecznictwa, znaczenie praktyczne w życiu społeczno-gospodarczym czy sferze praworządności oraz ochrony dóbr obywateli.

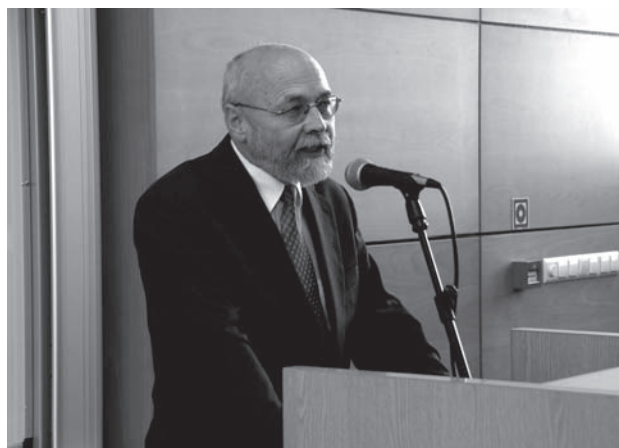
Książki polecane przez księgarnię internetową www.profinfo.pl

Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgu, 14.05.2009 r.

Zebranych przywitał sędzia Stanisław Dąbrowski – Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa i oddał przewodnictwo sędziemu seniorowi, Zdzisławowi Adamowskiemu. Zebrani przyjęli regulamin obrad, formę głosowania oraz wybrali członków Komisji Wniosków i Ocen.

Następnie Przewodniczący KRS, Stanisław Dąbrowski omówił przyczyny zwołania zebrania. Do najważniejszych należały postulaty przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgu związane z rosnącym zaniepokojeniem środowiska sędziowskiego sytuacją sądownictwa, słabnącym prestiżem urzędu, potrzebą debaty o reformie i niezbędnych zmianach. Jednak 13.05.2009 r., w przeddzień rozpoczęcia zebrania i dyskusji o problemach niepokojących sędziów, Ministerstwo Sprawiedliwości przedstawiło projekt zmian ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w którym założono likwidację Zebrania Przedstawicieli Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgu i samych zgromadzeń, i to jak uzasadniano, w ramach podnoszenia samorządności sędziowskiej. W zamian Ministerstwo proponuje poszerzenie składu Zgromadzeń Sędziów Apelacji o przedstawicieli sędziów sądów okręgowych i sądów rejonowych. Do zadań Zgromadzeń Sędziów Apelacji należałoby wybieranie członków Krajowej Rady Sądownictwa i opiniowanie kandydatów na sędziów – co oznaczałoby przejęcie uprawnień Zgromadzeń Sędziów Okręgów. Propozycje zmian dotyczą także Krajowej Rady Sądownictwa i zakładają wprowadzenie „Krajowej Rady Sądownictwa-Bis”, zwanej Komisją Konkursową. Do jej kompetencji należałoby rozpatrywanie kandydatur na sędziów i sporządzanie listy rankingowej, a Krajowa Rada Sądownictwa ograniczałaby się do zatwierdzania i przedstawiania jej Prezydentowi RP. Zdaniem Przewodniczącego KRS, jest to zabieg próbujący obejść zapisy Konstytucji RP. Proponuje się także zmianę zasad wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa – wszystkich członków Rady z sądów powszechnych wybierałyby Zgromadzenia Ogólne Sędziów Apelacji, a nie Przedstawiciele Zgromadzeń Ogólnych Sędziów Okręgów. Takie rozwiązanie może doprowadzić do sytuacji, w której większość członków

Stanisław Dąbrowski, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa

Rady będą stanowili sędziowie sądów apelacyjnych. W ten sposób znaczna część sądów zostanie pozbawiona reprezentacji w KRS. Projekt zakłada także zmianę uprawnień prezesów i dyrektorów sądów, co, jak podkreślił Przewodniczący Rady, grozi nieporządkiem i dwuwładzą. Ministerstwo Sprawiedliwości proponuje również wprowadzenie okresowej oceny sędziów. Zdaniem Przewodniczącego KRS, ocena sędziów jest potrzebna i to w stopniu przekraczającym dotychczasowy system ocen, ale propozycje Ministerstwa Sprawiedliwości zmuszałyby do poświęcenia przez sędziego wizytatora miesiąca pracy na przygotowanie oceny jednego sędziego, co doprowadziłoby do zmniejszenia liczby sędziów orzekających, i choćby dlatego koncepcja ta jest wadliwa. Ponadto, negatywna ocena nie pociągałaby za sobą żadnych konsekwencji, oprócz ewentualnego uwzględnienia jej przy staraniach sędziego o awans. Jak zauważył sędzia Stanisław Dąbrowski, przedstawiona reforma sądownictwa ma polegać przede wszystkim na reformie struktur, a te struktury są w Polsce nieustannie reformowane. Jeden rząd powołuje sądy lub wydziały sądów powszechnych, a kolejny – dokonuje ich likwidacji. Trudno to nazwać rzeczywistą reformą.

Stanisław Dąbrowski podkreślił także, że na konferencji w Ministerstwie Sprawiedliwości oprócz propozycji zmian w ustawie – Prawo o ustroju sądów powszechnych zwrócono uwagę na niezadowalającą

Od lewej: G. Wałęjko, z-ca Dyrektora Departamentu Sądów Powszechnych MS, A. Czuma, Minister Sprawiedliwości, S. Dąbrowski, Przewodniczący KRS, L. Gardocki, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Z. Adamowski, sędzia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, W. Żurek, sędzia Sądu Okręgowego w Krakowie

sprawność postępowań sądowych, pogarszający się wizerunek wymiaru sprawiedliwości i spadek zaufania społecznego. Wskazano także na nierównomierność obciążenia sędziów sprawami w różnych sądach, ale Przewodniczący KRS zwrócił uwagę, że taki stan rzeczy jest w dużej mierze zasługą urzędników Ministerstwa, którzy decydują o przyznaniu etatów orzeczniczych i pracowniczych według własnego uznania, a nie liczby spraw w danym okręgu. Przewodniczący KRS, Stanisław Dąbrowski postulował, by zmieniać ustrój sądów powszechnych, ale w odmiennym kierunku niż ten proponowany przez Ministerstwo. Trzeba całkowicie uniezależnić sądy od rządu, wzmocnić ustrojową pozycję sądownictwa powszechnego, tak by była równoważna z pozycją władzy wykonawczej i ustawodawczej zgodnie z zapisami Konstytucji RP. Sądy wymierzając sprawiedliwość powinny także bronić praw obywateli, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych, a tym samym wspierać utrzymanie demokracji przez pokolenia. Obecny system sądowniczy w naszym kraju na to nie pozwala. Dlatego niezbędna jest likwidacja nadzoru władzy wykonawczej nad sądownictwem i przyznanie uprawnień w tym zakresie I Prezesowi Sądu Najwyższego, Krajowej Radzie Sądownictwa i samorządowi sędziowskiemu, któremu należy przywrócić właściwą pozycję i kompetencje.

Kolejnym mówcą był Minister Sprawiedliwości – Andrzej Czuma, który przedstawił założenia reformy ustroju wymiaru sprawiedliwości przygotowane w Ministerstwie. Andrzej Czuma podkreślił fakt uchwalenia zmian w zasadach naliczania wynagrodzeń sędziowskich, wskazał na proponowane zmiany

w działaniu zgromadzeń sądów, kolegiów sądów i kompetencjach prezesów sądów. Mówił o planach wprowadzenia nowych zasad nadzoru administracyjnego nad funkcjonowaniem sądownictwa i nowej organizacji struktur sądów. Minister Sprawiedliwości przedstawił także cele projektowanego systemu okresowego oceniania pracy sędziów i oceny kandydatów na stanowiska sędziowskie oraz powołania Komisji Konkursowej. Na zakończenie podkreślił, że jest przeciwnikiem jawności oświadczeń majątkowych sędziów.

Po wystąpieniach Stanisława Dąbrowskiego i Andrzeja Czumy rozpoczęła się dyskusja.

Jarema Sawiński z Sądu Okręgowego w Poznaniu wskazał na konieczność dalszych prac nad projektem ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, zauważył też niebezpieczeństwo związane z proponowaną „dwuwładzą w sądzie” – dyrektora sądu i prezesa. Zwrócił uwagę na sprzeczność w uzasadnieniu projektowanego ograniczania liczby sędziów funkcyjnych. Z jednej strony, ogranicza się liczbę wydziałów w sądach rejonowych, z drugiej zaś – tworzy się korpus wizytatorów w związku z potrzebą okresowej oceny sędziów. Sędzia Jarema Sawiński podkreślił wkład Krajowej Rady Sądownictwa w reformowanie systemu wynagrodzeń sędziowskich i opowiedział się za utrzymaniem udziału sędziów sądów rejonowych w kolegiach sądów okręgowych.

Jacek Przygucki z Sądu Okręgowego w Suwałkach podkreślił potrzebę rozmowy na temat kondycji wymiaru sprawiedliwości i umocnienia pozycji sędziego jako odrębnej i niezależnej władzy. Zauważył, że

aktualne podwyżki są efektem protestów sędziowskich i ich nie satysfakcjonują, a przyjęty model szkoleń źle wróży zawodowi sędziego. Niskie wynagrodzenia nie zachęcają dobrych prawników, przedstawicieli innych zawodów prawniczych do starania się o objęcie urzędu sędziego. Sędzia Jacek Przygucki zaznaczył, że ani w sferze zarobków, ani nadzoru administracyjnego sędziowie nie są traktowani jako trzecia władza, tylko jako kasta urzędnicza. Sędzia poparł również propozycję przejęcia nadzoru administracyjnego nad sądami przez I Prezesa Sądu Najwyższego.

Mirosław Gajek z Sądu Okręgowego w Kielcach wskazał, że każdy kolejny Minister Sprawiedliwości rozpoczyna reformę, którą zarzuca jego następca, a jako przykład podał historię utworzenia sądów grodzkich i aktualny pomysł likwidacji wydziałów grodzkich. Postulował przeprowadzanie rzeczywistych konsultacji z sędziami na temat reformy. Sędzia odniósł się do planowanego powołania dyrektorów finansowych w sądach i zauważył, że biurokrację tworzy przede wszystkim Ministerstwo Sprawiedliwości. Podkreślił również, że terminy wyznaczane przez Ministerstwo do konsultacji aktów prawnych są zbyt krótkie.

Waldemar Żurek z Sądu Okręgowego w Krakowie uwypuklił wyjątkowość obecności Ministra Sprawiedliwości podczas całego Zebrania. Wskazał na potrzebę opracowania spójnego i całościowego systemu wynagrodzeń sędziowskich, gdyż sędziami powinni być najlepsi prawnicy, co przy aktualnym systemie wynagrodzeń jest bardzo trudne. Sędzia zwrócił uwagę na potrzebę pracy nad wizerunkiem sądu i utworzenia dobrego systemu kontaktów

z mediami. Odnosił się do planu powołania Komisji Konkursowej, wskazując na niebezpieczeństwa związane z publikacją list „rankingowych” kandydatów na sędziów. Omówił też problemy związane z oceną sędziów.

Konrad Minkiewicz z Sądu Okręgowego w Bydgoszczy wskazał na priorytety, umożliwiające szybkie i sprawne rozpoznawanie spraw. Najważniejszy jest dobór kadr i dobre prawodawstwo. Sędzia wskazał na problemy z oceną aktualnych kandydatów na stanowiska sędziowskie i istniejące ryzyko naboru osób, które mogą się nie sprawdzić w zawodzie sędziego. Podkreślił, że każda zmiana prawa powinna mieć głębokie podstawy i być starannie przemyślana, w odróżnieniu od sytuacji obecnej, gdy prawo jest psute poprzez ustawiczne nowelizacje.

Robert Grygiel z Sądu Okręgowego w Częstochowie wyraził zaskoczenie przygotowywaniem zmian ustawy – O ustroju sądów powszechnych bez wcześniejszych konsultacji. Krytycznie odniósł się do projektu utworzenia Zgromadzeń Sędziów Apelacji i likwidacji Zgromadzeń Ogólnych. Bardzo dobrze ocenił aktualną pracę dyrektorów finansowych w sądach i wyraził obawę, że planowane zmiany mogą zniszczyć to, co się sprawdziło. Sędzia podkreślił potrzebę zmiany kryteriów, które muszą spełniać kandydaci na asystenta sędziego, jakimi są: zdany egzamin sędziowski lub ukończenie aplikacji ogólnej. Osoby, które zdały egzamin sędziowski nie chcą pracować na stanowisku asystenta, a aplikacja ogólna jeszcze się nie zaczęła. Dlatego powiększają się braki kadrowe. Robert Grygiel postulował, by znieść wymóg wyższego wykształcenia dla pracowników

Od lewej: G. Wałęjko, z-ca Dyrektora Departamentu Sądów Powszechnych MS, S. Dąbrowski, Przewodniczący KRS, L. Gardocki, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Z. Adamowski, sędzia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, A. Czuma, Minister Sprawiedliwości

wszystkich kategorii w sądach. Konieczne jest także uporządkowanie systemu wynagrodzeń asystentów. Omawiając zmianę sposobu dochodzenia do urzędu sędziego, sędzia podkreślił, że stanowisko to stanie się koroną zawodów prawniczych jedynie dla referendarzy i asystentów.

Minister Sprawiedliwości, Andrzej Czuma ustosunkował się do dotychczasowych wypowiedzi i podkreślił, że przedstawił jedynie projekt ustawy – O ustroju sądów powszechnych, który zostanie przesłany do pełnej konsultacji. Zaznaczył, że projekt zmian w systemie wynagrodzeń sędziów uwzględnia postulaty środowiska prezentowane podczas negocjacji. Wskazał, że w projekcie jest plan zrównania wynagrodzeń asystentów we wszystkich sądach. Następnie omówił cele rozszerzenia kompetencji dyrektora finansowego w sądach. Bronił propozycji powołania Zgromadzeń Sędziów Apelacji i nie zgodził się z opinią, że sędziowie traktowani są jak kasta urzędnicza, a nie przedstawiciele trzeciej władzy. Andrzej Czuma zapewnił o staraniach, by uwolnić sędziów od balastów biurokratycznych. Nie podzielił też obaw, co do osłabienia pozycji Krajowej Rady Sądownictwa przez przekazanie części kompetencji Komisji Konkursowej, której powołanie założono w projekcie zmian ustawy.

Prezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, Irena Kamińska zwróciła uwagę, że wynagrodzenia sędziów wyznaczają pozycję zawodową i wpływają na jakość kandydatów do urzędu sędziego. Polemizowała z opinią Ministra Sprawiedliwości, że zmiany w systemie wynagrodzeń spełniają postulaty środowiska sędziowskiego. Podkreśliła potrzebę rozszerzenia samorządności w sądzie, potrzebę walki z nadzorem administracyjnym Ministerstwa Sprawiedliwości. Sędzia wskazała na konieczność analizy obciążenia sędziów sprawami i likwidowania nierówności. Prezes zauważyła potrzebę dalszej pracy nad projektem dotyczącym nowego systemu oceny sędziów. Na zakończenie podkreśliła znaczenie dotychczasowej, solidarnej współpracy Krajowej Rady Sądownictwa i Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” oraz potrzebę współdziałania całego środowiska sędziowskiego.

Ewa Stryczyńska z Sądu Okręgowego w Warszawie, członek Krajowej Rady Sądownictwa podkreśliła, że nie przedstawiono celu wprowadzenia zmian do ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wyraziła nadzieję, że dojdzie do konsultacji w zakresie tego projektu, bo nie jest jej znana przyczyna odejścia od aktualnie obowiązującego modelu. Omówiła poważne wady obecnie utworzonego modelu kształcenia sędziów.

Anna Ptaszek z Sądu Okręgowego w Warszawie podkreśliła niekomfortową sytuację, jaką jest dyskusowanie o projekcie Ministerstwa Sprawiedliwości bez jego znajomości. Sędzia podkreśliła konieczność pracy nad wizerunkiem sądów oraz wskazała na potrzebę zajmowania stanowiska przez Krajową Radę Sądownictwa w przypadku atakowania sędziów i sądów przez media oraz polityków. Zauważyła, że niezbędne jest zabezpieczenie tajności oświadczeń majątkowych sędziów.

Beata Zientek z Sądu Okręgowego we Wrocławiu zwróciła uwagę na potrzebę rozważenia liczby niezbędnych wydziałów w sądzie rejonowym oraz na potrzebę prawidłowego ukształtowania funkcji wizytatora sądowego.

Rafał Kieta z Sądu Okręgowego w Krakowie zauważył, że wizerunek sądów kształtowany jest przez ocenę sprawności prowadzonych tam postępowań. Podkreślił przy tym, że tempo pracy sędziów i sądów nie zależy od nich samych, lecz od obowiązujących procedur oraz prawa i dlatego tak ważne jest zwracanie uwagi na tę zależność, a także staranie o podniesienie jakości prawa i właściwe procedury sądowe. Rafał Kieta postulował kontynuowanie wysiłków o ustanowienie niezależności budżetowej dla sądownictwa zgodnie z jego ustrojowym usytuowaniem, oraz zwrócił uwagę na przemilczanie przez władzę wykonawczą faktu, że wymiar sprawiedliwości finansuje się w znacznej części z opłat sądowych i grzywien.

Janusz Bociąga z Sądu Okręgowego w Krakowie negatywnie ocenił rozwarstwienie wynagrodzeń sędziowskich i funkcjonowanie 10 stawek. Sędzia podkreślił, że młodzi ludzie, przychodzący do pracy w sądzie muszą dobrze zarabiać, inaczej dobrzy i zdolni odejdą do innych zawodów prawniczych i do innych instytucji.

Krystyna Mielczarek, członek Krajowej Rady Sądownictwa wskazała na niedostateczne wynagrodzenie sędziów w sądach rejonowych. Podkreśliła, że prace nad zmianami wynagrodzeń rozpoczęły się po skardze KRS do Trybunału Konstytucyjnego. Odnosząc się do konferencji zorganizowanej przez Ministra Sprawiedliwości poprzedniego dnia i planowanych zmian, wyraziła obawę, że postulaty sędziów nie będą uwzględnione. Podkreśliła potrzebę zachowania tajności oświadczeń majątkowych sędziów. Wskazała, że sędziowie nie mają efektywnych narzędzi do sprawnego prowadzenia postępowań.

Na zakończenie uczestnicy zebrania jednogłośnie podjęli uchwałę. ■

Uchwała Zgromadzenia Przedstawicieli Sądów Okręgowych podjęta na Nadzwyczajnym Zebraniu 14.05.2009 r. w Warszawie

Zgromadzenie Przedstawicieli wzywa Ministra Sprawiedliwości do rzetelnego uwzględnienia głosów środowiska sędziowskiego w realizacji projektu zmian ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Zmiany te nie powinny być wprowadzane na zasadzie dyktatu władzy wykonawczej, lecz koncyliacyjnych ustaleń przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa i organizacji sędziowskich.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują bowiem, że pochopne zmiany zmierzające do ograniczenia samorządności sędziowskiej nie przynoszą żadnych pozytywnych efektów, a co więcej obniżają prestiż wymiaru sprawiedliwości.

Zgromadzenie Przedstawicieli dostrzega, że obowiązujący do chwili obecnej model nadzoru nad wymiarem sprawiedliwości nie sprawdził się pomimo jego formalnej zgodności z Konstytucją RP. Postuluje zatem przekazanie tegoż nadzoru I Prezesowi Sądu Najwyższego, Krajowej Radzie Sądownictwa i organom sądów. Stanowisko to wsparte jest o doświadczenia sądownictwa administracyjnego, które w sposób zadowalający spełnia swoją rolę bez nadzoru władzy wykonawczej.

Zgromadzenie postuluje także zmianę ustroju, polegającą na wyposażeniu Rady w inicjatywę ustawodawczą.

Zgromadzenie wnosi ponadto o powierzenie w całości nadzoru nad szkoleniami zarówno

sędziów, jak i kandydatów do zawodu sędziowskiego Krajowej Radzie Sądownictwa oraz apeluje o nowelizację ustawy z 23.01.2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157).

Doceniając starania Ministra Sprawiedliwości we wprowadzeniu nowych regulacji dotyczących systemu wynagrodzeń, należy stwierdzić, że jedynie systemowe uregulowanie metod negocjacji może dać długotrwały i pozytywny efekt oraz doprowadzić do realizacji konstytucyjnej zasady godnego wynagradzania sędziów.

Środowisko sędziowskie zwraca uwagę na konieczność podjęcia systemowych działań, zmierzających do stworzenia profesjonalnego kształtowania wizerunku sądów w mediach i przekazywania rzetelnej informacji społeczeństwu. Zgromadzenie podziela w całości pogląd Ministra Sprawiedliwości co do szkodliwości upubliczniania oświadczeń majątkowych sędziów. Obowiązujące obecnie mechanizmy kontroli poprzez organy sądów i właściwe urzędy skarbowe są absolutnie wystarczające.

Zgromadzenie Przedstawicieli zobowiązuje Krajową Radę Sądownictwa i wzywa Ministra Sprawiedliwości do niezwłocznego podjęcia wszelkich niezbędnych działań w celu realizacji wyżej wskazanych postulatów. ■

Sala obrad

Wręczenie medalu „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – *Bene Merentibus Iustitiae*”

Zgodnie z uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie uhonorowania sędziów odchodzących w stan spoczynku, 2.06.2009 r. w Warszawie, w siedzibie Rady, odbyła się uroczystość wręczenia okolicznościowego medalu „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae” sędziom Naczelnego Sądu Administracyjnego, Sądów Okręgowych w Bydgoszczy, Elblągu, Gdańsku, Jeleniej

Górze, Legnicy, Opolu, Słupsku, Świdnicy, Toruniu, we Włocławku, Wrocławiu oraz sędziom Sądów Rejonowych w Braniewie, Chojnicach, Inowrocławiu, Kędzierzynie-Koźlu, Kluczborku, Nysie, Opolu, Ostródzie, Świeciu, we Wrocławiu dla Wrocławia-Fabrycznej.

Medal wraz z podziękowaniami za wiele lat służby sędziowskiej wręczył Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, sędzia Stanisław Dąbrowski. ■

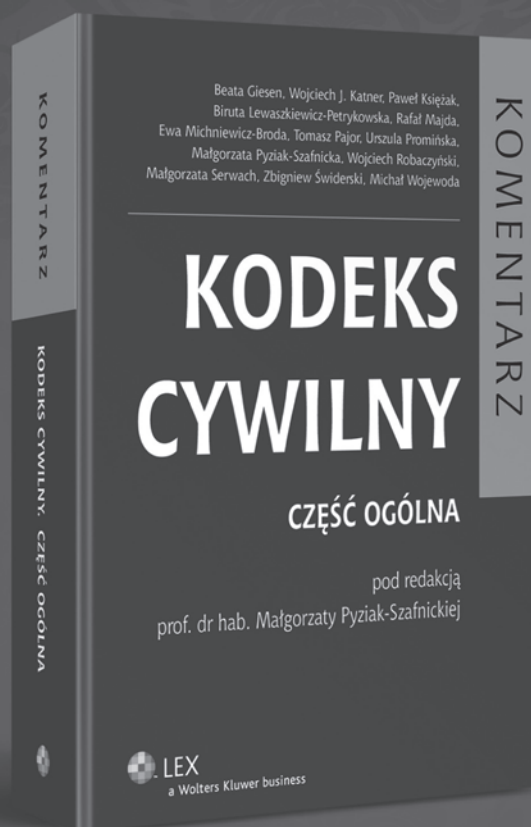
Sędziowie wyróżnieni medalem „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – *Bene Merentibus Iustitiae*”

Prawo w dobrym wydaniu

LEX

a Wolters Kluwer business

Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz pod red. prof. Małgorzaty Pyziak-Szafnickiej

Komentarz zawiera prezentację orzecznictwa i poglądów doktryny dotyczących kwestii normowanych w przepisach pierwszej księgi Kodeksu, w tym podmiotów prawa, ochrony dóbr osobistych, przedmiotu stosunku prawnego, czynności prawnych i dochodzenia roszczeń – regulacji o podstawowym znaczeniu dla całego systemu prawa. Autorzy publikacji ukazują ewolucję regulacji ustawowej i towarzyszące jej zmiany zapatrywań, zachodzące zarówno w judykaturze, jak i nauce. Komentarz niewątpliwie okaże się opracowaniem w pełni przydatnym dla praktyków.

2009, oprawa twarda, format B5, s. 1108, cena: 220 zł

Książka dostępna w księgarni internetowej profinfo.pl

MIĘDZYNARODOWA DZIAŁALNOŚĆ KRS – SPOTKANIA, WIZYTY I KONFERENCJE (drugi kwartał 2009 r.)

Rafał Michalczewski

Wiosną 2009 r. Krajowa Rada Sądownictwa gościła kilka delegacji zagranicznych Rad Sądownictwa i innych instytucji związanych z sądownictwem.

23.04.2009 r. odbyło się spotkanie Przewodniczącego KRS z delegacją Sądu Najwyższego Łotwy, przebywającą w Polsce z oficjalną, 4-dniową wizytą na zaproszenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w składzie:

- sędzia Ivars Bičkovičs – Prezes Sądu Najwyższego Łotwy,
- sędzia Gunārs Aigars – Wiceprezes Sądu Najwyższego i Wiprzewodniczący Izby Cywilnej,
- sędzia Pāvels Gruziņš – Wiceprezes Sądu Najwyższego i Przewodniczący Departamentu Karnego Senatu Sądu Najwyższego.

Gościom towarzyszyli:

- Janusz Godyń – Prezes Sądu Najwyższego, kierujący Izbą Wojskową,
- Krzysztof Śledziwski – Dyrektor Biura Organizacyjnego SN.

Sędziowie z Łotwy gościli na posiedzeniu plenarnym Krajowej Rady Sądownictwa. Była to okazja do praktycznego zapoznania się z pracami Rady, w szczególności związanymi z opiniowaniem aktów ustawodawczych i mianowaniem na stanowiska sędziowskie. Podczas spotkania omówiono kompetencje obu organów, skład, pozycję ustrojową i występujące tendencje w prawodawstwie, dotyczącym wymiaru sprawiedliwości. Dyskutowano również o kłopotach wynikających z likwidacji instytucji asesora oraz odmowy powołania niektórych kandydatów na stanowiska sędziowskie. Wymieniano praktyczne doświadczenia płynące z relacji z władzą ustawodawczą i wykonawczą. Przewodniczący KRS, sędzia Stanisław Dąbrowski przedstawił również szczegółowo proces szkolenia kandydatów na sędziów oraz drogę kandydatów do objęcia stanowiska sędziowskiego.

Pod koniec kwietnia 2009 r., w ramach projektu „Study Tours to Poland” przebywała w Warszawie z 3-dniową wizytą roboczą 11-osobowa delegacja Naczelnej Rady Sprawiedliwości Ukrainy, w skład której weszli:

- Aleksandr Borysenko (szef delegacji) – Wicedyrektor Sekretariatu NRS Ukrainy, Naczelnik Wydziału ds. Odpowiedzialności Dyscyplinarnej i Zwolnień Sędziów w Nadzwyczajnych Sytuacjach,
- Kateryna Leontovych (wiceszef delegacji) – Sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego Ukrainy, Sekretarz Komisji Kwalifikacyjnej Sędziów SA Ukrainy,
- Liudmyla Arkhypovych – Wicedyrektor Sekretariatu NRS Ukrainy, Naczelnik Wydziału ds. Wstępnego Rozpatrywania Skarg i Organizacji Spotkań z Obywatelami,
- Witalij Katyushchenko – Doradca Przewodniczącego NRS Ukrainy,
- Nataliia Kovalenko – Główny Doradca Przewodniczącego NRS Ukrainy,
- Jurij Nikitchenko – Dyrektor Departamentu Przygotowywania Materiałów Dotyczących Zwolnień Sędziów w Trybie Zwyczajnym w Sekretariacie NRS Ukrainy,
- Liudmyla Skomorokha – Dyrektor Departamentu Przygotowywania Materiałów Dotyczących Powoływania Sędziów,
- Nataliia Sukhova – Dyrektor Departamentu Prawnego w Sekretariacie NRS Ukrainy,
- Wiktor Shargało – Sędzia Wyższego Sądu Gospodarczego Ukrainy i Przewodniczący Komisji Kwalifikacyjnej Sędziów Gospodarczych Sądów Ukrainy,
- Denys Shpak – Zastępca Naczelnika Wydziału Współpracy Międzynarodowej i Kontaktów z Organami Władzy Państwowej w Sekretariacie NRS Ukrainy,

- Galyna Yurovska – Sędzia Sądu Apelacyjnego Obwodu Kijowskiego i Członek Komisji Kwalifikacyjnej Sędziów Apelacyjnych Obwodu Kijowskiego,
- Jerzy Rejt – Dyrektor projektu „Study Tours to Poland”.

Delegacja Naczelnej Rady Sprawiedliwości Ukrainy 28.04.2009 r. odbyła spotkanie w siedzibie Krajowej Rady Sądownictwa. Gości z Ukrainy przyjęli członkowie KRS:

- sędzia Stanisław Dąbrowski – Przewodniczący KRS,
- sędzia Irena Piotrowska – Szef Biura KRS,
- sędzia Paweł Misiak – Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych,
- sędzia Marek Celej – Dyrektor Wydziału Prawnego.

W czasie spotkania delegacja zapoznała się z zakresem kompetencji Krajowej Rady Sądownictwa, regulacjami prawnymi, które jej dotyczą oraz sposobem wyboru członków. Sporo pytań dotyczyło systemu mianowania i promocji sędziów, a także struktury zarobków sędziów. Obiektem zainteresowania była m.in. liczba spraw związanych z powołaniami, którymi miesięcznie zajmują się członkowie Rady. Szczególne zainteresowanie gości z Ukrainy wzbudziły praktyczne aspekty procesu zbierania

i przygotowywania informacji o kandydatach na stanowiska sędziowskie. Wymieniono również doświadczenia na temat administracyjnej obsługi Rady. Dużą część spotkania poświęcono sprawom dyscyplinarnym. Sędzia Paweł Misiak szczegółowo omówił przepisy dotyczące procedury dyscyplinarnej stosowanej wobec sędziów, a także wymieniał poszczególne instytucje zajmujące się tą procedurą oraz katalog kar i tryb odwoławczy. Przedłożył również dane statystyczne dotyczące liczby postępowań w poszczególnych rodzajach spraw. Delegacja z Ukrainy przedstawiła z kolei schemat organizacyjny Naczelnej Rady Sprawiedliwości oraz jej skład i zadania. Omówiono również dane związane z działalnością Rady, sądów i ich finansowaniem. Zwrócono uwagę na małą, w porównaniu z polską, reprezentację sędziów w składzie NRS. Dokonano bilansu podobieństw i różnic występujących między ukraińskim i polskim modelem sądownictwa oraz procesem powoływania sędziów. W związku z planami powołania na Ukrainie Akademii Sędziowskiej goście szczególnie interesowali się polskimi doświadczeniami przy powstawaniu Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, aktami prawnymi odnoszącymi się do jej działalności oraz pozycją prawną, zwłaszcza wobec Ministerstwa Sprawiedliwości.

Rafał Michalczewski

Autor jest radcą Wydziału Współpracy Międzynarodowej Biura Krajowej Rady Sądownictwa.

**Biuro
Reklamy**

Wolters Kluwer
Polska

Tomasz Sokół

tel. (22) 535-83-01

e-mail: tsokol@wolterskluwer.pl

UDZIAŁ DELEGACJI KRS W ZGROMADZENIU OGÓLNYM EUROPEJSKIEJ SIECI RAD SĄDOWNICTWA W BUKARESZCIE

Rafał Michalczewski

27–29.05.2009 r. odbyło się w Bukareszcie Zgromadzenie Ogólne Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa, współorganizowane w tym roku przez Najwyższą Radę Sądownictwa Rumunii, którego temat przewodni dotyczył „Przejrzystości i dostępu do wymiaru sprawiedliwości”. W obradach wzięło udział 246 delegatów reprezentujących ponad 30 państw, uczestniczyły w nich także liczne organizacje międzynarodowe w różnorodny sposób związane z wymiarem sprawiedliwości. Specjalnymi gośćmi zjazdu byli przedstawiciele Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej oraz Sieci Prezesów Sądów Najwyższych UE, Stowarzyszenia Rad Stanu i Naczelných Sądów Administracyjnych UE. Zgromadzenie zaszczylił swoją obecnością również Prezydent Rumunii, Traian Băsescu. Krajową Radę Sądownictwa reprezentowali w Bukareszcie: Przewodniczący, sędzia Stanisław Dąbrowski, członkowie Rady: sędzia Teresa Flemming-Kulesza i sędzia Irena Piotrowska. Obrady odbywały się w gmachu Pałacu Parlamentu.

Sesję Zgromadzenia Ogólnego poprzedziły spotkania Komitetu Sterującego i Rady Wykonawczej Sieci, które przygotowały i przeanalizowały plan prac oraz propozycje dokumentów i rezolucji, którymi mieli się zajmować delegaci.

27.05.2009 r. przypadała 100 rocznica powstania Najwyższej Rady Sądownictwa Rumunii, która należy do najstarszych w Europie. Z tej okazji specjalne przemówienia poświęcone roli sądownictwa wygłosił Premier Rumunii, Emil Boc.

Na początku obrad Zgromadzenia Ogólnego przedstawiono raport z dotychczasowych działań organizacji. Omawiane były kwestie współpracy z Unią Europejską oraz innymi organizacjami, takimi jak: Rada Konsultacyjna Sędziów Europejskich oraz Europejska Sieć Szkolenia Kadr Wymiar Sprawiedliwości. W dyskusji prowadzonej przez sędzię Teresę Flemming-Kuleszę zastanawiano

się zarówno nad sposobami wzmocnienia relacji pomiędzy poszczególnymi członkami, jak i ich kontaktów z kierownictwem Sieci. W czasie obrad w podgrupach przygotowana została rezolucja końcowa, dotycząca przejrzystości postępowań oraz dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Raporty ze swoich prac przedstawiły grupy robocze, zajmujące się szczegółowymi zagadnieniami z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Grupa „Sądownictwo karne” zajmowała się kwestiami zagrożeń terroryzmem i rozwiązań prawnych z tym związanych. Oprócz tego dyskutowano na temat procedury karnej i Europejskiego Nakazu Aresztowania. Grupa „Wzajemne zaufanie” zaprezentowała pakiet pomysłów, mających służyć ujednoliceniu niektórych rozwiązań prawnych w państwach członkowskich Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa. Akcentowano konieczność współpracy z Unią Europejską. Grupa „Etyka sędziowska” przeprowadziła sondaż dotyczący wartości, jakimi powinien się kierować w swojej pracy sędzia. Grupa „Zarządzanie jakością” omówiła przykłady praktyk usprawniających pracę sądów, które zostały wprowadzone w państwach członkowskich Sieci. Grupa „E-Justice” przedstawiła propozycje związane z ułatwieniem dostępu do udziału w postępowaniach drogą elektroniczną, w tym projekt „E-Justice”, czyli internetowy portal europejskiego sądownictwa i zaproponowała aktywne włączenie się Sieci w jego tworzenie.

Największym zainteresowaniem cieszyło się wzbogacone o prezentację multimedialną sprawozdanie grupy roboczej „Zaufanie publiczne”, której działaniem koordynuje Krajowa Rada Sądownictwa. Sędzia Irena Piotrowska zaprezentowała raport z prac grupy i plan działań na 2010 r. Szczególne zainteresowanie wzbudziły wyniki przeprowadzonych w Polsce pilotażowych badań opinii publicznej na temat zaufania społeczeństwa do sądownictwa. Okazało się,

że wśród osób mających styczność z wymiarem sprawiedliwości ocena jego funkcjonowania jest bardzo wysoka. Tę konkluzję potwierdziły również podobne badania zorganizowane we Włoszech, w Rumunii, Hiszpanii oraz na Węgrzech. Postanowiono kontynuować prace tej grupy ze względu na wagę zadań stojących przed nią po włączeniu się Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa do „Programu Sztokholmskiego”. W czasie obrad Zgromadzenia zapadła również decyzja o stworzeniu nowych grup roboczych, zajmujących się: statusem sędziego i karierami sędziowskimi oraz dostępem obywateli do wymiaru sprawiedliwości. Dwie z grup roboczych zostały przekształcone w grupy eksperckie, w celu omówienia szczegółowych kwestii technicznych.

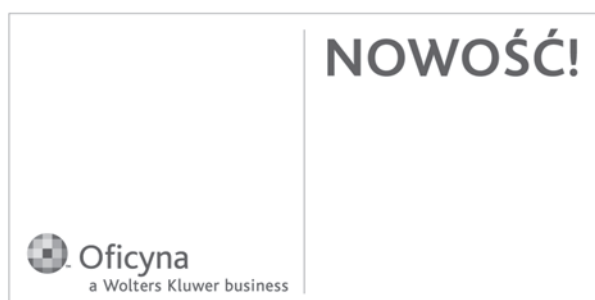
Drugi dzień obrad poświęcony był współpracy z Unią Europejską i innymi organizacjami. Claudia Gualtieri, reprezentująca Parlament Europejski oraz Martin Wasmeier z Komisji Europejskiej omawiali szczegóły dotyczące wymiaru sprawiedliwości w tworzonej „Programie Sztokholmskim”. Uzgodniono dalsze działania na rzecz włączenia się Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa do jego przygotowania i zacieśnienie

wzajemnej współpracy. Wystąpienia dotyczące wizji współpracy z ENCJ wygłosili również przedstawiciele Sieci Prezesów Sądów Najwyższych Unii Europejskiej oraz Stowarzyszenia Rad Stanu i Naczelnych Sądów Administracyjnych Unii Europejskiej.

Ważnym akcentem Zgromadzenia Ogólnego była przyjęta przez aklamację rezolucja, dotycząca przejrzystości sądownictwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Na koniec posiedzenia delegaci dyskutowali nad wewnętrznymi sprawami Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa. Komitetowi Sterującemu udzielono absolutorium za 2008 r., zatwierdzono budżet na 2009 r., ustalono wysokość składki dla członków i obserwatorów. Omówiono i zatwierdzono plan pracy Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa na lata 2009–2010, wskazano również na potrzebę stworzenia kilkuletniego, strategicznego planu działania. Ma to nastąpić na kolejnym zjeździe ENCJ, który odbędzie się w Londynie w czerwcu 2010 r.

Rafał Michalczewski

Autor jest radcą Wydziału Współpracy Międzynarodowej Biura Krajowej Rady Sądownictwa.

Angielsko-polski słownik orzecznictwa sądów europejskich

Rafał Bujalski

Niniejsza publikacja jest przeznaczona przede wszystkim dla sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych, nauczycieli akademickich i studentów prawa. Polecić ją można również - jako pomocne narzędzie w pracy - przedsiębiorcom, tłumaczom oraz wszystkim tym, którzy stykają się na co dzień z anglojęzyczną terminologią prawniczą i ekonomiczną, stosowaną w europejskiej przestrzeni prawno-gospodarczej. Słownik zawiera ponad 10 500 wyrazów, terminów, wyrażeń i zdań kontekstowych stosowanych w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

2009, oprawa twarda, format A5, s. 382, cena 99 zł

Książkę znajdziesz w księgarni internetowej

proinfo.pl
prawo • biznes • finanse

RAPORT Z WIZYTY DELEGACJI POLSKIEGO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI w Turcji, 15–18.04.2009 r.

Karolina Janson-Ernert

Od lewej: P. Özcan, II sekretarz Ambasady RP w Ankarze, I. Działuk, Podsekretarz Stanu w MS, R. Kęska, Wiceprzewodniczący KRS, R. Pęk, Wiceprzewodniczący KRS, I. Piotrowska, członek KRS, M. Greser, tłumacz, K. Janson-Ernert, specjalista w Biurze KRS oraz pracownik tureckiego MS

15.04.2009 r. rozpoczęła wizytę w Turcji delegacja polskiego wymiaru sprawiedliwości w składzie:

- Roman Kęska – Wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, sędzia Sądu Okręgowego w Siedlcach,
- Ryszard Pęk – Wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- Irena Piotrowska – Szef Biura Krajowej Rady Sądownictwa, sędzia Sądu Okręgowego w Katowicach,

- Igor Działuk – podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości,
- Karolina Janson-Ernert – specjalista w Wydziale Współpracy Międzynarodowej Biura Krajowej Rady Sądownictwa.

Merytoryczna część programu rozpoczęła się od udziału gości z Polski w seminarium poświęconym wynikom prac nad reformą tureckiego wymiaru sprawiedliwości. Podczas seminarium głos zabrali: minister Igor Działuk oraz sędzia Ryszard Pęk.

Następnie odbyło się półtoragodzinne spotkanie z Ahmedem Kahramanem – podsekretarzem stanu w tureckim Ministerstwie Sprawiedliwości. Tematem rozmów była rola Ministerstwa Sprawiedliwości w zarządzaniu systemem sądownictwa i zagwarantowaniu jego niezawisłości. W czasie rozmowy strona polska dowiedziała się, że turecki minister jest sędzią, członkiem Wysokiej Rady Sędziów i Prokuratorów, której przewodniczy, a w skład Rady wchodzi także jeden z wiceministrów. W tureckim Ministerstwie Sprawiedliwości pracuje pięciu podsekretarzy stanu. Tureckie Ministerstwo Sprawiedliwości dzieli się merytorycznie na trzy piony:

- główny (tj. sprawy sądów powszechnych, dział prawny, więziennictwo),
- działalności pomocniczej (tj. kadry, działalność edukacyjna),
- jednostek kontrolnych i doradczych (tj. Rada Nadzorcza, System Rad Nadzorczych).

Kolejne spotkanie z sędzią Kadirem Ozbek – Wiceprzewodniczącym Wysokiej Rady Sędziów i Prokuratorów było poświęcone roli Rady w zagwarantowaniu niezawisłości systemu sądownictwa.

Turecka Wysoka Rada Sędziów i Prokuratorów składa się z 12 osób, w tym 7 członków rzeczywistych i 5 rezerwowych. Przewodniczy jej Minister Sprawiedliwości, zaś członkami są: wiceminister jako członek mianowany oraz trzech sędziów Sądu Najwyższego i dwóch sędziów Najwyższego Sądu Administracyjnego. Kadencja Rady trwa 4 lata, a sędziowie, którzy wchodzi w jej skład nie mogą orzekać. Przepis ten został wprowadzony w 1999 r.

Wysoka Rada Sędziów i Prokuratorów zajmuje się sprawami związanymi z karierą sędziowską, postępowaniami dyscyplinarnymi, wyborem członków do Sądu Najwyższego i Najwyższego Sądu Administracyjnego.

Decyzje personalne zapadają w składzie 7-osobowym, odwołania kieruje się do tego samego 7-osobowego składu bądź do składu rozszerzonego, 12-osobowego. Decyzje drugiej instancji zapadają w składzie 12-osobowym i są decyzjami ostatecznymi.

Polska delegacja odwiedziła także turecki Najwyższy Sąd Apelacyjny. Tematem rozmów była rola najwyższych instytucji sądowniczych w zagwarantowaniu niezawisłości systemu sądownictwa. Poruszona została również kwestia związana z liczbą

prowadzonych spraw. Na początku omówiono rolę tureckiego Najwyższego Sądu Apelacyjnego. W tureckim systemie sądownictwa brakuje pośredniego szczebla sądów apelacyjnych, dlatego też Najwyższy Sąd Apelacyjny jest tam sądem drugiej instancji i trafiają do niego wszystkie odwołania. Jego struktura opiera się na 11 Departamentach Karnych i 21 Departamentach Gospodarczych. Są także: Departament Prokuratury Generalnej oraz Rady Sędziowskie. W sumie w tureckim Najwyższym Sądzie Apelacyjnym pracuje 250 sędziów, w tym po 5 w 32 wydziałach i to oni stanowią zasadniczy skład orzekający.

Następnie zostały przedstawione zasady pracy i organizacji tureckiego Sądu Najwyższego. Jego członkowie wybierają spośród siebie Przewodniczącego SN oraz proponują 5 kandydatów na stanowisko Prokuratora Generalnego, zaś Prezydent mianuje jednego z nich. Rola Prokuratora Generalnego to opiniowanie spraw przed SN. Prokurator Generalny nie jest związany administracyjnie z prokuraturą. Reprezentuje Sąd Najwyższy w Trybunale Konstytucyjnym oraz wydaje opinie prawne.

Kolejne spotkanie dotyczące roli najwyższych instytucji sądowniczych w zagwarantowaniu niezawisłości systemu sądownictwa odbyło się w tureckim Naczelnym Sądzie Administracyjnym. Historia sądownictwa administracyjnego w Turcji rozpoczęła się w 1868 r., kiedy powstał pierwszy Naczelny Sąd Administracyjny. Jednak wtedy przypominał on mały parlament. Do 1982 r. turecki NSA był jedynym sądem administracyjnym w Turcji, natomiast po tej dacie stał się sądem apelacyjnym. Obecnie pracuje w nim 95 sędziów, a organizacyjnie dzieli się na Departamenty: Administracyjny, Podatkowy i Opiniodawczy.

Rozmowy na temat gwarancji niezawisłości systemu sądownictwa były kontynuowane podczas obiadu, wydanego na cześć delegacji w Ambasadzie RP, z udziałem przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości Turcji, ambasad państw członkowskich UE oraz Delegacji Komisji Europejskiej w Ankarze.

Na zakończenie wizyty polska delegacja zwiedziła jedno z ankarskich więzień.

Karolina Janson-Ernert
*Autorka jest specjalistką Wydziału
 Współpracy Międzynarodowej Biura
 Krajowej Rady Sądownictwa.*

GŁOSA DO ORZECZENIA TK z 15.01.2009 r. (K 45/07)¹

Paweł Sarnecki

Głosowany wyrok ocenia konstytucyjność wielu przepisów ustawy z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych², jednak główne znaczenie ma w nim ocena art. 9 u.s.p.³, bowiem spośród ocenionych dodatkowo jej 18 przepisów (przeliczenie – przyp. P.S.), stanowiących jednostki redakcyjne (artykuły, paragrafy lub punkty), pozwalające na wydedukowanie odrębnych norm prawnych, aż 16 wiąże się z tym właśnie przepisem. Przepis art. 9 u.s.p., mając – jak to określa Trybunał Konstytucyjny „charakter systemowy” (ponieważ ustawodawca określa w nim pewien „model”⁴) – ustanawia uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do spełniania „zwierzchniego nadzoru nad działalnością administracyjną sądów” «powszechnych», w tym również „nadzoru nad działalnością administracyjną sądów bezpośrednio związaną z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości”, natomiast wskazane 16 przepisów mówi o konkretnych uprawnieniach nadzorczych. Uznanie niezgodności przepisu „systemowego” z Konstytucją RP pociągałoby za sobą uznanie również niezgodności konkretnych przepisów kompetencyjnych w zakresie tego nadzoru, ale niekoniecznie już *vice versa*.

Konstytucyjność art. 9 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych TK ocenia zgodnie z zarzutami wnioskodawcy, przede wszystkim na tle art. 10, art. 173 oraz art. 178 ust. 1 – czyli tymi normami konstytucyjnymi, które tworzą z sądów (zarówno powszechnych, jak i pozostałych) władzę „wydzieloną”, „odrębną”, „niezależną od innych władz”, funkcjonującą w składzie „niezawisłych” sędziów (choć art. 45 Konstytucji RP stanowi również o „niezawisłych sądach” – podobnie o „niezawisłych sądach” stanowi art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka⁵). Ponieważ wobec organów Legislatywy i Egzekutywy znajdziemy w Konstytucji RP jedynie pierwsze z tych czterech określeń, prowadzi to tym bardziej do podtrzymywania konkluzji, sformułowanej przed 15 laty, że

„tylko (...) wobec władzy sądowniczej «rozdzielenie» oznacza zarazem «separację»⁶, gdyż do istoty wymiaru sprawiedliwości należy, by sprawowany był on wyłącznie przez sądy, a pozostałe władze nie mogły ingerować w te działania czy w nich uczestniczyć. Wynika to ze szczególnego powiązania władzy sądowniczej z ochroną praw jednostki (...). Obraz stosunków między władzą ustawodawczą i wykonawczą jest natomiast odmienny (...) «tam» (...) zjawiskiem typowym (...) jest też jednak pewne przecinanie się czy nakładanie kompetencji (...)»⁷. Nie można też nie podkreślić, że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r.⁸ przynosi istotne pogłębienie zasady trójpodziału władzy (w porównaniu z poprzednio obowiązującymi: Ustawy Konstytucyjnej z 17.10.1992 r.⁹ i szcztatkowych przepisów Konstytucji PRL z 22.07.1952 r.¹⁰) przez wprowadzenie przede wszystkim wymogu

1 Dz. U. z 2009 r. Nr 9, poz. 57.

2 Tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 ze zm., dalej jako u.s.p.

3 Przepis art. 9 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych: „Zwierzchni nadzór nad działalnością administracyjną sądów sprawuje Minister Sprawiedliwości osobiście oraz przez właściwą służbę nadzoru. Podstawowe zadania z zakresu zwierzchniego nadzoru nad działalnością administracyjną sądów bezpośrednio związaną z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości są wykonywane przez sędziów delegowanych do Ministerstwa Sprawiedliwości w trybie określonym w art. 77”.

4 Por. cz. III wyroku TK z 15.01.2009 r. (K 45/07), Dz. U. z 2009 r. Nr 9, poz. 57.

5 Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r. zmieniona następnie Protokołami nr 3, nr 5 i nr 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284; zmiany: Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175; Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 177; Dz. U. z 1998 r. Nr 147, poz. 962; Dz. U. z 2001 r. Nr 23, poz. 266; Dz. U. z 2003 r. Nr 42, poz. 364), dalej jako EKPCz.

6 W głosowanym orzeczeniu TK używa pewnego dopowiedzenia, wyjaśniając omawianą tu „separację” wymownym określeniem „izolacja” «władzy sądowniczej», por. cz. III A. 1.2.1 i 1.2.2 wyroku TK z 15.01.2009 r. ...

7 Orzeczenie TK z 21.11.1994 r. (K 6/94), OTK 1994/cz. 2, poz. 39.

8 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483).

9 Ustawa Konstytucyjna o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym z 17.10.1992 r. (Dz. U. Nr 84, poz. 426).

10 Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z 22.07.1952 r. (Dz. U. Nr 33, poz. 232).

„równoważenia się” władz (art. 10 – czego nie było w żadnej z dotychczasowych konstytucji polskich!), a także m.in. przez zniesienie instytucji rozporządzeń Rady Ministrów o mocy ustawy, likwidacji prawa TK, ustalania powszechnie obowiązującej wykładni ustaw, wprowadzeniu ostateczności orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i jego prawa do rozstrzygania sporów kompetencyjnych między centralnymi, konstytucyjnymi organami państwa, konstytucjonalizację sądownictwa administracyjnego czy likwidację kolegiów do spraw wykroczeń. Jak widzimy, w poważnym zakresie pogłębienie to polega na dowartościowaniu władzy sądowniczej. Nie może to nie rzutować na aktualną ocenę konstytucyjności wszelkich rozwiązań wprowadzających określone uzależnienia władzy sądowniczej od dwu pozostałych władz.

Zasada trójpodziału władzy polega na powierzeniu trzech głównych funkcji władzy publicznej trzem głównym grupom organów państwa, jest to więc połączenie „rozumienia przedmiotowego” z „rozumieniem podmiotowym” tej zasady¹¹. Nie wszędzie już natomiast występuje *incompatibilitas* osób stanowiących substraty osobowe każdej z władz. Jako funkcję ustawodawczą („władzę ustawodawczą w znaczeniu przedmiotowym”) rozumie się stanowienie generalnych i abstrakcyjnych reguł postępowania, jako funkcję wykonawczą (*ditto*) – prowadzenie polityki państwa w ramach konstytucji i ustaw, jako funkcję sądowniczą (*ditto*) – sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Natomiast w znaczeniu podmiotowym dana grupa organów, zakwalifikowana łącznie jako pewna „władza”, musi – po pierwsze – mieć charakter bezpośrednich organów suwerena (por. art. 2 Konstytucji marcowej¹²), co podkreślone jest nie tylko przez sposób powoływania, ale także przez rotę przysięgi (zwłaszcza art. 130) lub intytulację orzeczeń (por. art. 174). Po drugie – wykazywać się pewnym minimum wewnętrznej integracji (por. powiązania Sejmu z Senatem przy wydawaniu ustaw, powiązania Prezydenta RP z rządem, manifestujące się zwłaszcza poprzez zasadę kontrasygnaty, powiązania instancyjne pomiędzy sądami), pozwalające mówić o pewnej „jednolitości” każdej z władz wobec dwu pozostałych¹³. Po trzecie, powinny się charakteryzować autonomią regulaminową, tj. możliwością niezależnego ustalania reguł wewnętrznego postępowania przy realizacji swoich kompetencji (por. art. 112, art. 124, art. 114 ust. 2, art. 146 ust. 4 pkt 12 Konstytucji RP¹⁴, jednak moim

zdaniem – kompetencja ta wynika dla organów wszystkich trzech władz już bezpośrednio z art. 10 Konstytucji RP). Po czwarte wreszcie, w związku z powyższym, organy te powinny się charakteryzować samodzielnym zarządzaniem realizacją swoich kompetencji poprzez własne stanowiska (jak np. marszałkowie i prezydya izb parlamentarnych, Prezes Rady Ministrów, prezesi i kolegia administracyjne sądów, a zwłaszcza organy samorządu sędziowskiego), co można określić jako autonomię administracyjną, realizowaną także za pomocą niezależnego od innych władz zespołu usługowo-urzędniczego (odrębne „kancelarie”). Jak stanowi Trybunał Konstytucyjny w głosowanym orzeczeniu „sąd jest odrębną jednostką organizacyjną (...) musi zatem mieć (swoją – uwaga P.S.) administrację (...)” (wszystkie podkreśl. – P.S.)¹⁵.

Właściwe wykonywanie kompetencji merytorycznych danej „władzy” jest oczywiście w dużym stopniu uzależnione od sprawności zarządu administracyjnego. Nie sposób tu nie wskazać na wyraźne potwierdzenie tego w art. 9 u.s.p. – niedwuznacznie mówi on przecież, że występuje taka część działalności administracyjnej sądów, która jest „bezpośrednio związana z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości” i od jej sprawności zależy jakość spełnianego przez sądy wymiaru sprawiedliwości (wymowne jest przy tym, że z sytuacji takiej zdano sobie sprawę w 2001 r.; poprzednio obowiązująca – ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych takiej klauzuli nie miała). Tak, jak w sposób oczywisty występuje działalność Marszałka Sejmu RP „bezpośrednio związana z uchwalaniem ustaw” (np. kierowanie projektów ustaw na posiedzenia plenarne lub na posiedzenia komisji, art. 37 ust. 2 regulaminu Sejmu RP) lub działalność Prezesa Rady Ministrów „bezpośrednio związana” z realizacją kompetencji rządu (np. zwoływanie posiedzeń Rady

11 Por. np. L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne*, Warszawa 2008, s. 70; literatura na ten temat jest obszerna, lecz w swoich ustaleniach definicyjnych zasadniczo zgodna.

12 Ustawa z 17.03.1921 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 44, poz. 267), dalej jako Konstytucja marcowa.

13 Warto przytoczyć tu art. 45 Konstytucji marcowej według którego „Każdy urzędnik Rzeczypospolitej musi podlegać ministrowi, który za jego działanie odpowiada przed Sejmem” i jej art. 66: „W organizacji administracji państwowej przeprowadzona będzie zasada dekoncentracji (...)”.

14 Ta autonomia regulaminowa potwierdzona jest przez liczne przepisy ustaw, por. np. art. 2 ust. 3 ustawy z 8.08.1996r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 199 ze zm.) o Radzie Ministrów, art. 3 § 2 ustawy z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2002 r. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), art. 14 ustawy z 1.08.1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 1997 r. Nr 102, poz. 643 ze zm.).

15 Zob. cz. III A. 2.1.2 *in fine* wyroku TK z 15.01.2009 r. ...

Ministrów, art. 17 ustawy o Radzie Ministrów), od jakości której zależą odpowiednie funkcje Legislatywy i Egzekutywy. Nie ulega też wątpliwości, że ów zarząd administracyjny „związany z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości” powinien być nadzorowany¹⁶, wszelako tezą niniejszej glosy jest, że wymóg ten (nadzór) powinien być realizowany w obrębie każdej z trzech władz, a nie przez czynnik zewnętrzny, pochodzący z innej władzy. Wydaje się, że zwłaszcza wobec „odseparowanej” („odizolowanej”) władzy sądowniczej postulat ten znajduje szczególnie silne podstawy. Na właściwy kierunek rozwiązań w tym zakresie wskazuje, moim zdaniem, art. 3 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa¹⁷, który przekazuje w ręce tego organu uprawnienia kontrolne (co najmniej) wobec sądów powszechnych, administracyjnych i wojskowych. W końcu aspekt odrębności organizacyjnej silnie podkreśla autonomia budżetowa każdej z władz, do której się nieprzypadkowo dąży.

Z kolei podkreśla się również, że podział władzy nie może mieć charakteru absolutnego, gdyż wszystkie trzy władze stanowią tylko segmenty władzy jednego i tego samego organizmu państwowego, muszą więc ze sobą współpracować, gdyż inaczej państwo ulegnie sparaliżowaniu. Nieprzypadkowo już preambuła konstytucyjna wprowadza wymóg „współdziałania” władz, który polega:

- po pierwsze, na pewnych „przesunięciach” kompetencyjnych,
- po drugie, zwłaszcza, na uzależnieniach między organami poszczególnych władz, pozwalających na inspirowanie lub hamowanie aktywności jednych z nich przez drugie.

Uzależnienia te mogą tworzyć sytuację preponderancji jednej z nich nad dwoma pozostałymi, jeśli skupiałaby ona stosunkowo dużo kompetencji (inspiracyjnych lub hamujących) lub też sytuację równowagi władz, gdy uzależnieniami dysponują wszystkie trzy władze i każda z nich dysponuje takimi, które mają odpowiedni – dla mówienia o zrównoważeniu („zbalansowaniu”) – ciężar gatunkowy. Jak już wspomniano, Konstytucja RP zapowiada zbudowanie ustroju opartego również na „równowadze” władz.

Zakres działania każdej z trzech władz, w ich aspekcie funkcjonalnym, może być uzupełniany przez dalsze przepisy konstytucyjne oraz bieżące ustawodawstwo, a Konstytucja RP w tym względzie formułuje jedynie trojaki rodzaj domnie-

mania kompetencyjne. Z takim rozszerzaniem zakresu spotykamy się na porządku dziennym, gdy np. ustawy rozszerzają zakres działania sądów powszechnych – oprócz wymierzania sprawiedliwości – na „zadania z zakresu ochrony prawnej” (art. 1 § 3 u.s.p.), gdy obie izby Legislatywy powołują obsadę wielu władz państwowych (np. GIODO, Prezesa IPN), gdy dochodzi do wydawania rozporządzeń na podstawie upoważnienia ustawowego. To jedynie, jak powtórzono wyżej za Trybunałem Konstytucyjnym: „(...) kompetencje odpowiadające istocie każdej z trzech władz” – „**powinny** im przypadać”; zaś te, które owej „istocie” nie odpowiadają, **mogą** im także, w zależności od ustaw, przypadać dodatkowo.

Inaczej natomiast powinno się oceniać dopuszczalność uzależnień jednej władzy od dwóch pozostałych, o których wyżej wspomniano (inspiracyjne lub hamujące). Uzależnienia te powinny być bowiem traktowane jako wyłączna materia konstytucyjna, tworzą one bowiem strukturę ustrojową państwa, wychodzącą z zasady trójpodziału władzy, i jako takie nie mogą być powoływane do życia przez ustawodawstwo zwykłe. Inicjatywa ustawodawcza organów Egzekutywy, jej weto ustawodawcze, powoływanie sędziów przez Głowę Państwa, orzekanie o zgodności ustaw z Konstytucją RP i rozporządzeń z ustawami, kontrola administracji przez sądy administracyjne, odpowiedzialność polityczna Rady Ministrów przed Sejmem RP, możliwość skrócenia kadencji izb parlamentarnych przez Głowę Państwa i inne instytucje ustrojowe, ustanawiające konkretny kształt zasad: podziału władzy i równowagi władz są – oczywiście w sytuacji poniekąd „normalnej”, tj. obowiązywania „pełnej”, a nie żadnej „małej” konstytucji – instytucjami wyłącznie konstytucyjnymi. Gdyby treść art. 9 u.s.p. ujęta była w sformułowaniach **konstytucyjnych**, można by tę normę potraktować jako jeden z „odważników” na szali wagi, mający równoważyć Egzekutywę i Judykaturę, „równoważący” np. sądownictwo administracyjne (art. 184 Konstytucji RP). Taką też rolę norma ta w istocie odgrywa, a więc jej miejsce jest – ewentualnie – w Konstytucji. Przy czym w głosowanym orzeczeniu można się takich właśnie ocen spodziewać, doczytać uprawnienia Ministra Sprawiedliwości do sprawowania zwierzch-

¹⁶ Co trafnie wywodzi Trybunał w pkt 2.1.2 *in fine* wyroku TK z 15.01.2009 r. ...

¹⁷ Ustawa z 27.07.2001 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 100, poz.1082 ze zm.), dalej jako ustawa o KRS.

niego nadzoru nad działalnością administracyjną sądów. Oprócz wskazywania, co podkreślano już wyżej, na „systemowy” charakter art. 9 u.s.p., Trybunał Konstytucyjny wskazuje, że „kreuje on mechanizm mający **podstawowe** znaczenie dla działania sądownictwa powszechnego”¹⁸, a w wyroku możemy także znaleźć stwierdzenie, że „żadna władza nie może ingerować w sprawy struktury, składu lub **działania** władzy sądowniczej, chyba że wyjątki dotyczą wypadków określonych w **Konstytucji**”¹⁹. Wskazane tu „działania” władzy sądowniczej to nie tylko sprawowanie wymiaru sprawiedliwości (ferowanie wyroków), lecz także całokształt ich niezbędnych, czołowych czynności organizacyjnych i zarządzających. Nadzorowanie przez Ministra Sprawiedliwości działalności administracyjnej sądów, a zwłaszcza tej, która „bezpośrednio związana jest z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości”, stanowi władczą ingerencję czynnika zewnętrznego we wskazaną wyżej autonomię administracyjną sądów, niezbędnego – moim zdaniem – elementu ich „oddzielności”, „odrębności” i „niezależności”, a może nawet ich „niezawisłości”. Musimy w tym kontekście pamiętać, że pojęciowo rzecz biorąc, „nadzór” oznacza zawsze wykroczenie poza działania kontrolne i obejmuje wskazane w przepisach ustawowych władcze, jednostronne oddziaływanie. Zgodnie z tym, ustalając pojęcie „zwierzchni nadzór nad działalnością administracyjną sądów”, TK przypisuje mu również działania wybiegające poza czynności czysto sprawdzające²⁰. W wywodach Trybunału znajdziemy więc stwierdzenia, „że w obrębie tych **dwu** kategorii (tzn. nadzoru judykacyjnego i administracyjnego – uwaga P.S.) powinny się mieścić formy **weryfikacji** działań władzy sądowniczej”. Myślę również, że zwłaszcza w aktualnej sytuacji ustrojowej nadzór Ministra Sprawiedliwości, o którym tu mowa, wywołuje dodatkowe zastrzeżenia. Przecież nie jest to, z punktu widzenia wymiaru sprawiedliwości, minister – członek Rady Ministrów, jeden z wielu, „działowy” lub „zadaniowy”. Przecież jest to jednocześnie Prokurator Generalny, będący osobą jak najbardziej zainteresowaną wpływaniem na kształt orzecznictwa sądowego. Oczywiście nie jest to rozwiązanie zakotwiczone wyraźnie w Konstytucji RP (por. art. 1 ust. 2 ustawy o prokuraturze²¹). Czy możemy jednak od tego abstrahować? Czy sprawowanie „zwierzchniego nadzoru” nie będzie dla niego zbyt pociągającą pokusą, aby go w tym celu wykorzystać? Może szkoda, że wątek ten nie

znalazł się w ogóle w zakresie rozważań Trybunału Konstytucyjnego.

Z tych wszystkich względów, art. 9 u.s.p. stanowi, moim zdaniem, rozwiązanie niezgodne z art. 10 oraz art. 173 Konstytucji RP i art. 6 EKPCz. Nawet gdyby uznać, jak czyni to Trybunał Konstytucyjny, że analizowane przepisy ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. – zarówno ten o „modelowym” („systemowym” – por. wyżej) charakterze, jak i te, konstruujące szczegółowe postanowienia kompetencyjne, nie mogą stanowić ingerencji w niezawisły wymiar sprawiedliwości, to nie mogą być one regulacją całkowicie pozakonstytucyjną. Myślę, że nikt nie uznałby konstytucyjności żadnego „zwierzchniego nadzoru”, np. Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji czy wręcz Prezesa Rady Ministrów nad „działalnością administracyjną Marszałka Sejmu”, nawet „niezwiązaną bezpośrednio z wykonywaniem władzy ustawodawczej”²² (a i chyba konstytucyjności takiego nadzoru nad Kancelarią Sejmu RP), oczywiście gdyby się pojawił tego rodzaju przepis ustawowy. Podobnie – nikt by nie uznał dopuszczalności nadzoru Marszałka Sejmu (lub np. Prezesa Trybunału Konstytucyjnego czy I Prezesa Sądu Najwyższego) nad działalnością Prezesa Rady Ministrów, także nad jego „działalnością administracyjną” (organizowanie posiedzeń rządu, zabezpieczanie materiałów). Sprzeczność takich rozwiązań z art. 10 Konstytucji RP nie wzbudzałaby wątpliwości. Dlaczego uznajemy dopuszczalność takiego nadzoru nad działalnością sądów? Chodzi przecież o „równoważące się” władze. Warto też może wskazać, że Minister Sprawiedliwości nie sprawuje żadnego nadzoru nad administracją sądową najwyższych instancji sądowych (Sądem Najwyższym i Trybunałem Sprawiedliwości – oraz Trybunałem Konstytucyjnym), a także nad sądami administracyjnymi: Naczelnym Sądem Administracyjnym i wojewódzkimi sądami administracyjnymi). Nadzór ten ulega więc pewnemu uszczupleniu, także przez to, że do 1962 r. SN funkcjonował jako jeden z sądów powszechnych i podlegał temuż nadzorowi. Był to jednak okres, w którym nawet formalnie zasada trójpodziału władzy nie obowiązywała. Organami nadzoru administracyjnego są również prezesi

18 Zob. cz. III *in princ* wyroku TK z 15.01.2009 r. ...

19 Zob. cz. III A. 1.2.1 wyroku TK z 15.01.2009 r. ...

20 Por. pkt 2.2.3 wyroku TK z 15.01.2009 r. ...

21 Ustawa z 20.06.1985 r. o prokuraturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 7, poz. 39 ze zm.).

22 Np. prowadzenie „rejstru korzyści” posłów i senatorów.

sądów, czyli ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych zamyka poważną część tego nadzoru, zgodnie z zasadą podziału władzy, w obrębie władzy sądowniczej i powierza jej sprawowanie organom sądów i samorządowi sędziowskiemu. Nie widać powodu, by inaczej postrzegać pozostałą część nadzoru.

Sądzę również, że zarzut Krajowej Rady Sądownictwa dotyczący niezgodności art. 9 u.s.p. z art. 2 Konstytucji RP z powodu naruszenia wymogów określoności przepisów prawa, ma poważne uzasadnienie. Po pierwsze, nie jest jasne, czym materialnie różni się nadzór „zwierzchni” od „zwykłego” „nadzoru”²³, a w szczególności, czy pociąga za sobą takie uprawnienia Ministra Sprawiedliwości, o których milczą konkretne przepisy prawne. Z jednej strony minister ten i prezesi sądów mają bowiem konkretne uprawnienia nadzorcze wskazane w rozdziale 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, objęte wspólnym określeniem „nadzór” (bardzo trafnie argumentuje w tym względzie Krajowa Rada Sądownictwa we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego). Prezesi sądów mają kompetencje nadzorcze jedynie tam określone, rozdział ten wymienia również konkretne uprawnienia Ministra Sprawiedliwości. Czy ma on jednak jakieś dodatkowe możliwości nadzorcze, wynikające z art. 9 u.s.p., skoro ma to być nadzór „zwierzchni”? Po drugie, nie jest jasne, czym jest wspomniana tam „działalność administracyjna sądów bezpośrednio związana z wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości”, wobec której sposób realizacji nadzoru (przez delegowanych do ministerstwa sędziów) ma być dalej posuniętą rękojmą zachowania specyfiki ustrojowej sądów, niż sposób realizacji nadzoru nad pozostałą działalnością administracyjną sądów. Nie można tu odwracać sposobu argumentacji i twierdzić, że są to te kompetencje, które w myśl ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych są wykonywane przez sędziów (ma być właśnie odwrotnie). Przede wszystkim jednak konieczność tworzenia takich rękojm dobitnie wskazuje na niebezpieczeństwo wpływania *via* uprawnienia nadzorcze, na wymierzanie sprawiedliwości. Zamiast ich tworzenia prościej jest przecież wyłączyć nadzór z rąk Ministra Sprawiedliwości. Poza tym sędziowie delegowani są takimi samymi funkcjonariuszami

ministerstwa, jak pozostali jego urzędnicy i nie są tam chronieni niezawisłością. Co ważne, nie wiadomo w końcu, które zadania nadzorcze w tym zakresie mają być zadaniami „podstawowymi”, a które nie, bo jedynie te pierwsze mają wykonywać owi delegowani sędziowie. Mogą być więc nawet takie zadania administracyjne, bezpośrednio związane z wykonaniem wymiaru sprawiedliwości, niewykonywane przez sędziów. Zatem wspomniana rękojmia nie jest pełna.

Jak stwierdzono na wstępie niniejszej glosy, ocena konstytucyjności innych przepisów ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, jeśli dotyczą one konkretnych uprawnień nadzorczych Ministra Sprawiedliwości, uzależniona jest w sposób oczywisty od oceny konstytucyjności art. 9 tej ustawy. Ponieważ ocena ta jest oceną pozytywną²⁴ nie budzi wątpliwości, że ocena 12 spośród 16 zakwestionowanych przepisów, powiązanych z art. 9 u.s.p. również wypadła pozytywnie, a spośród 4 przepisów ocenionych negatywnie, dwa stanowią wyroki „zakresowe”, a więc w innym zakresie niż osądzony w wyroku, są one zgodne, zdaniem TK, z Konstytucją RP. W tym kontekście zarzut Krajowej Rady Sądownictwa co do niezgodności art. 9 u.s.p. z art. 2 Konstytucji RP, z powodu naruszenia wymogu określoności przepisów prawa, ma głębsze uzasadnienie niż wynikałoby to z wywodów Trybunału Konstytucyjnego²⁵. Przepis art. 9 u.s.p. nie powołuje bowiem do życia, jak się okazuje, praktycznie żadnych granic dla tworzenia konkretnych uprawnień nadzorczych, przekazywanych do dyspozycji Ministra Sprawiedliwości. Tym samym stopień określoności tego przepisu, w sensie możliwości jego wykorzystania do dekodowania norm prawnych i określania interpretacji norm bardziej szczegółowych, okazuje się nader znikomy.

Paweł Sarnecki

Autor jest profesorem prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, kierownikiem Katedry Prawa Konstytucyjnego.

23 Por. rozdział 5 ustawy z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

24 Por. „Podsumowanie”: cz. III A. 2.6 wyroku TK z 15.01.2009 r. ...

25 Por. cz. III A. 2.5 wyroku TK z 15.01.2009 r. ...

MIĘDZYNARODOWE STANDARDY SZKOLEŃ SĘDZIÓW I KANDYDATÓW NA SĘDZIÓW

Przemysław Głębiński

Międzynarodowe standardy odnośnie do niezawisłości sędziów i niezależności sądów podkreślają nie tylko, że sędziowie (sądy) powinni być wolni od nacisków rzeczywistych, ale także, by sędziowie (sądy) nie byli choćby pozornie uzależnieni w zakresie „działalności orzeczniczej od czynników innych niż tylko wymagania prawa”¹.

Szkolenie, zwłaszcza szkolenie wstępne kandydatów nie tylko na sędziów, ale także sędziów już piastujących urząd, ma ogromne znaczenie dla procesu wymierzania sprawiedliwości, gdyż oddziałuje na światopogląd osoby szkolonej, kształtując go lub modyfikując. Program i miejsce szkolenia, wykładowcy oraz zasady ich doboru, tryb szkolenia – praktyczny czy teoretyczny – mają istotny wpływ na sposób pojmowania i stosowania prawa przez osoby uczestniczące w zajęciach. Mimo że nie sposób jest od podstaw wykształcić u osoby szkolonej odpowiednich cech emocjonalno-moralnych, to jednak proces szkolenia i selekcji zarówno w czasie rekrutacji, jak i kolejnych etapów aplikacji mają istotny wpływ na teraźniejszą i przyszłą niezawisłość danej osoby.

Szkolenie prowadzone w sposób wysoce teoretyzowany nie daje uczestnikowi dostatecznej wiedzy na temat funkcjonowania sądów, sądownictwa ani problemów orzeczniczych, sali rozpraw, wokandy i zwykle nader obciążonego referatu. Jedyną gwarancją zachowania jakości szkoleń i przydatności wiedzy pozyskanej w toku aplikacji jest prowadzenie samych szkoleń przez praktyków, specjalistów w dziedzinie orzecznictwa – w pierwszej kolejności doświadczonych, aktywnych zawodowo sędziów.

Należy przy tym podkreślić, że szkolenie teoretyczne, a nawet „symulacje rozpraw” nie są w stanie w pełni oddać realiów pracy sędziego – konieczne jest odbywanie praktyk bezpośrednio w sądzie, tak by aplikant wzbogacał swoją wiedzę o użyteczne, praktycznie informacje i wykształcił warsztat do przyszłej pracy w wymiarze sprawiedliwości.

Zarówno dostęp do szkoleń, jak i sposób ich organizacji są także szczególnie ważne dla sędziów sprawujących już ten urząd. Zakres wprowadzanych w prawie zmian, liczba wydawanych orzeczeń dotyczących obywateli i ochrony ich praw, stwarzają konieczność stworzenia skutecznych metod aktualizowania wiedzy tak, aby sędzia miał świadomość i możliwość stosowania prawa w zgodzie z jego literą i w duchu konstytucyjnym. Można to osiągnąć jedynie poprzez zapewnienie sędziom dostępu do szerokiego wachlarza szkoleń na najwyższym poziomie merytorycznym.

O roli szkoleń jako ważnego elementu prawidłowego funkcjonowania systemu wymiaru sprawiedliwości, świadczy także dostrzeżenie tej problematyki w podstawowych międzynarodowych aktach prawnych dotyczących sędziów. Sygnalizują one znaczenie wysokiego poziomu wiedzy dla wzmacniania gwarancji sędziowskiej niezawisłości, a tym samym dla urzeczywistniania prawa obywatela do sądu².

Zarówno podstawowe, jak i szczegółowe akty składające się na *aquis* Rady Europy zawierają wiele norm, odnoszących się do szkolenia sędziów i kandydatów na sędziów jako nierozdzielnie związanych z istotą niezawisłości sędziowskiej. W szczególności należy wskazać:

- Europejską Kartę Ustawowych Zasad Dotyczących Sędziów (przyjętą przez uczestników wielostronnego spotkania dotyczącego Europejskiej Karty, zorganizowanego przez Radę Europy 8–10.07.1998 r., powołującą się na zalecenie Nr R (94) 12 Komitetu Ministrów skierowane do państw członkowskich dotyczące niezawisłości, skuteczności oraz roli sędziów);

¹ Wyrok TK z 28.11.2007 r. (K 39/07), OTK ZU 2007/10A, poz. 129 – uzasadnienie, pkt 10.1.

² Europejska Karta Ustawowych Zasad Dotyczących Sędziów przyjęta przez uczestników wielostronnego spotkania dotyczącego Europejskiej Karty, zorganizowanego przez Radę Europy 8–10.07.1998 r. oraz zalecenie Nr R (94) 12 Komitetu Ministrów skierowane do państw członkowskich dotyczące niezawisłości, skuteczności i roli sędziów (przyjęte przez Komitet Ministrów 13.10.1994 r. na 516 posiedzeniu zastępców ministrów), por. strona: http://www.ms.gov.pl/ue_koop/re_ekuzds.doc.

- Opinię Nr 4 (2003) Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE), dotyczącą właściwego szkolenia wstępnego oraz ustawicznego sędziów na poziomie krajowym i europejskim³.
- Opinię Nr 10 (2007) Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE) dotyczącą Rady Sądownictwa w służbie społeczeństwa⁴.

Wymienione akty prawne potwierdzają wagę procesu szkolenia kandydatów na stanowiska sędziowskie i formułują następujące zasady:

- 1) Ustawy muszą gwarantować organizowanie szkolenia przygotowującego kandydatów do służby sędziowskiej w taki sposób, by pozwalało ono „zrealizować wymagania otwartego umysłu, fachowości i bezstronności – elementów związanych z wykonywaniem obowiązków sędziego”, – zaś Rada, jako organ stojący na straży niezawisłości sędziów i niezależności sądów, musi mieć prawo i odpowiednie instrumenty do zapewnienia właściwej organizacji szkolenia.
- 2) Organizowanie i nadzorowanie szkolenia powinno należeć nie do zadań Ministerstwa Sprawiedliwości czy jakiegokolwiek innego organu odpowiedzialnego przed władzą ustawodawczą lub wykonawczą, lecz być zadaniem samej władzy sądowniczej lub najlepiej zadaniem Rady Sądownictwa (stowarzyszenia sędziów także mogą odgrywać w tej dziedzinie cenną rolę). Koncepcja programów szkoleniowych i ich realizacja powinny być powierzone organowi pozostającemu pod kontrolą władzy sądowniczej lub najlepiej Rady Sądownictwa.
- 3) Rada Sądownictwa powinna współpracować z organem szkoleniowym zarówno w czasie szkolenia początkowego, jak i praktycznego, w celu zapewnienia skuteczności i wysokiej jakości szkolenia oraz zagwarantowania, aby sędziowie byli dobierani na podstawie obiektywnych i wymiernych kryteriów poprzez system oparty na zasługach i właściwym szkoleniu.

Komentarz do zasad z Bangalore⁵ z marca 2007 r. w pkt 199 i n. potwierdza znaczenie profesjonalizmu sędziego w wykonywaniu przez niego wymiaru sprawiedliwości, którego zapewnienie jest jednocześnie prawem i obowiązkiem sędziego. Szkolenie ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia przez sędziego niezawisłości i kompetentności w sprawowaniu przez niego funkcji, chroni także przed niepożądanymi wpływami. Podkreśla się nie tylko dynamiczność

zmian w prawie i wielość nowych zjawisk zderzających się z praktyką sądową. Komentarz wprost stanowi, że organ właściwy do przeprowadzania szkoleń nie powinien być zależny od władzy wykonawczej czy ustawodawczej (pkt 204).

Polski ustawodawca, zdając sobie sprawę z wagi utrzymania wysokiego poziomu kadry sędziowskiej, w art. 82a ustawy⁶ – Prawo o ustroju sądów powszechnych⁷ nałożył na sędziów obowiązek stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, aby było możliwe wypełnienie standardów europejskich odnośnie do niezawisłości sędziów.

Dlatego też system kształcenia kandydatów na sędziów i samych sędziów w naszym kraju, który dotyczy przecież sfery determinującej sytuację prawną sędziego w zakresie ściśle związanym z jego niezawisłością, powinien być uformowany w sposób odpowiadający międzynarodowym standardom w tym zakresie.

Obowiązująca ustawa o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury⁸ nie uwzględnia jednak wymogu jej właściwego usytuowania instytucjonalnego. Kompetencje organów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, w tym Dyrektora Szkoły oraz skład Rady Programowej zostały faktycznie oddane w ręce władzy wykonawczej – Ministra Sprawiedliwości, co zmarginalizowało tym samym rolę władzy sądowniczej.

Tego rodzaju rozwiązanie wydaje się niezgodne z zasadą trójpodziału i równowagi władz i ich współdziałania. Ustawowe bariery uniemożliwiają Radzie (organowi stojącemu na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów – art. 186 ust. 1 Konstytucji RP) na wywieranie realnego wpływu na proces szkoleń.

3 Opinia Nr 4 (2003) Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE) z 27.11.2003 r. dotycząca właściwego szkolenia wstępnego oraz ustawicznego sędziów na poziomie krajowym i europejskim, por. strona: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2003\)OP4&Sector=secDGH&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2003)OP4&Sector=secDGH&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3).

4 Opinia Nr 10 (2007) Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE) z 23.11.2007 r. dotycząca Rady Sądownictwa w służbie społeczeństwa, por. strona: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2007\)OP10&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2007)OP10&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=FEF2E0&BackColorIntranet=FEF2E0&BackColorLogged=c3c3c3).

5 *Commentary on the Bangalore Principles of Judicial Conduct the Judicial Integrity Group March 2007*, por. strona: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/cooperation/coe_en.asp.

6 Przepis art. 82a ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych: „Sędzia jest obowiązany stale podnosić kwalifikacje zawodowe, w tym uczestniczyć w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego, których organizację określa odrębna ustawa”.

7 Ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

8 Ustawa z 23.01.2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. Nr 26, poz. 157).

KUPON ZAMÓWIENIA

Tak, zamawiam prenumeratę redakcyjną na 2009 r. z 24% rabatem.

Tytuł	Ilość egz.	Cena	Wartość
 Krajowa Rada Sądownictwa (kwartalnik, 4 numery)		156 zł 118 zł	
KRS0009KUP		Razem:	

Prenumerując pakiet otrzymasz 15% rabatu:

Pakiet dla Prawnika	Cena
   (12 numerów)	1116 zł 948,60 zł
Pakiet Omnibus	Cena
    (12 numerów)	1596 zł 1356,60 zł
Pakiet dla Sędziego	Cena
  Krajowa Rada Sądownictwa (4 numery) EPS (12 numerów)	624 zł 528 zł

Należność zapłać przelewem w ciągu 7 dni od otrzymania faktury proforma.

Oświadczam, że jestem:

- ☐ płatnikiem podatku VAT, reprezentuję firmę/instytucję
☐ osobą fizyczną, nie prowadząc działalności gospodarczej

W polu UWAGI prosimy o określenie okresu prenumeraty.

NIP	DATA I CZYTELNY PODPIS
IMIĘ I NAZWISKO	
STANOWISKO	
KOD, MIASTO, ULICA	
FIRMA / INSTYTUCJA BRANŻA	
TELEFON, FAX, E-MAIL	
UWAGI	

Wyrażam zgodę na:

- ☐ przetwarzanie moich danych osobowych wyłącznie przez Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Płockiej 5a do celów marketingowych w zbiorach danych Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o. Zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) mam prawo dostępu do swoich danych, ich poprawiania i żądania zaprzestania ich przetwarzania;
☐ otrzymywanie informacji handlowych wysyłanych przez Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o. na wyżej podany adres elektroniczny (e-mailowy) zgodnie z ustawą o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2002 r. Nr 144, poz. 1204).

DATA I CZYTELNY PODPIS

--

Konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c. ma prawo odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od dostarczenia towaru, z zastrzeżeniem art. 5 i 10 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22 poz. 271 z późn. zmian.). W przypadku opóźnienia się przez Zamawiającego z uiszczeniem ww. ceny (jej części), jeśli okres opóźnienia przekroczy 15 dni, przyjmujący zamówienie ma prawo odstąpić od umowy zawartej z Zamawiającym wskutek przyjęcia niniejszego zamówienia.

Zamówienie prosimy składać faksem: 022 535 82 05
 lub pocztą: Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., ul. Płocka 5a,
 01-231 Warszawa, infolinia 0 801 802 888

Ustawa, której deklarowanym (zob. uzasadnienie projektu) celem zdawało się dostosowanie prawa polskiego w zakresie szkoleń sędziowskich do wymogów europejskich, w zasadniczej części spotkała się właśnie z zarzutami co do jej sprzeczności z głównymi aktami Rady Europy, dotyczącymi regulowanej dziedziny. Stało się tak, mimo że sam projektodawca czerpał m.in. z Opinii Nr 4 (2003) Rady Konsultacyjnej Sędziów Europejskich (CCJE), dotyczącej właściwego szkolenia wstępnego oraz ustawicznego sędziów na poziomie krajowym i europejskim.

Krajowa Rada Sądownictwa już w Opinii z 8.06.2006 r., dotyczącej starego stanu prawnego (zmiany ustawy o Krajowym Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury)⁹ wskazała na podstawowe problemy związane z wprowadzanymi zmianami w kontekście powyższych uwag.

Podobnie w Opinii z 12.06.2008 r., Krajowa Rada Sądownictwa¹⁰ odniosła się krytycznie do ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ponownie wskazując na te same systemowe mankamenty proponowanych zmian. Pogląd w zasadniczej części zbieżny z opinią Rady w tej kwestii wyraził także Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 122 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, odmawiając podpisania ustawy.

Jednak mimo krytyki ustawa ta została ponownie 23.01.2009 r. uchwalona przez Sejm RP.

Przemysław Głębicki

*Autor jest asystentem członka
Krajowej Rady Sądownictwa.*

⁹ Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z 8.06.2006 r., por. strona: www.senat.gov.pl/k6/dok/sejm/031/713-001.pdf.

¹⁰ Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z 12.06.2008 r. w przedmiocie projektu ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, „Krajowa Rada Sądownictwa” 2008/1, s. 35.